

GRAFIKAI SZEMLÉ

ELSŐ SZÁM
JANUÁR
1913

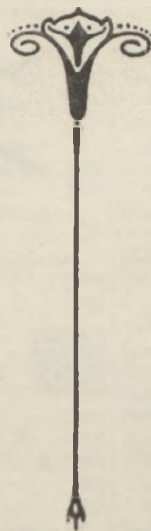
HAVI FOLYÓIRAT A GRAFIKAI
IPARÁGAK SZÁMÁRA. XXIII.
ÉVFOLYAM. FELELŐS SZER-
KESZTŐ WANKO VILMOS. FŐ-
MUNKATÁRS GONDOS IGNÁC

Grafikai Szemle

Havi folyóirat a grafikai iparágak számára
Kiadja a Magyarországi Könyvnyomdá-
szok és Rokonszakmabeliek Szak-
köre. Felelős szerkesztő Wanko
Vilmos, főmunkatárs Gondos Ignác
Huszonharmadik évfolyam

1913

50501

A Grafikai Szemle 1913. évi 23. évfolyamának tartalomjegyzéke

HOSSZABB KÖZLEMÉNYEK

Abbaziái üdülőházunk (1 melléklettel, 4 képpel). <i>N. N. L.</i>	133
A betűk rendszeréről (3 ábrával). <i>Gondos Ignác</i>	55
A dombornyomásról. <i>R. R.</i>	37
A festékek kezeléséről (4 ábrával)	208
A gyakorlati táblázatszedés (3 példával). <i>Fm.</i>	176
A győri kiállítás és szakelőadás. <i>Uzsaly István</i>	275
A határos falragasz. <i>Gv.</i>	108
Alkalmak a tanulásra (2 melléklettel, 7 példával). <i>Ifj. Aigner Antal</i>	130
A magyar helyesírás szótára és szabályai. <i>Dr. Balassa József</i>	79
Amerikai reklámokról (6 melléklettel, 21 példával). <i>Korinek F. József</i>	228, 254, 281
A naplázatszedésről (2 melléklettel, 4 példával). <i>Schwartz Armin</i>	2
A nyomóhenger borítása. <i>L. L. R.</i>	11
A papir konzerválása. <i>Y. R.</i>	177
A régi újságokról. <i>O.</i>	182
A spieszés gépezete. <i>Herzog Saloman</i>	62
A szaktanfolyam megnyitása előtt. <i>Román Antal</i>	197
A szedőgép és a szedés művészete. <i>Rasofszky Andor</i>	251
A táblázatszedésről. <i>G—r V—s.</i>	39
A vállalatok elmúlt esztendeje	13
A vidéki szakmai oktatósról	54
A vidéki szakértársakhoz! <i>Balogh József</i>	222
Az elektrotechnika köréből. <i>Steinherz Miklós</i>	131
Az első teendő. <i>Román Antal</i>	249
Az individualizmus és a művészi folthatás (9 melléklettel 27 példával). <i>Lengyel Sándor</i>	286
Az iniciálék helyes alkalmazásáról (22 példával). <i>A. B. C.</i>	85
Az Iparművészeti Iskola évkönyve (4 példával). <i>F—sz. G.</i>	156
Az új esztendő küszöbén	1
Áralakulatok a nyomdaiparban. <i>Grünhut Jakab</i>	231, 261
Árjegyzék borítékokról. <i>Schwartz Armin</i>	276
Dombornyomatás a tégelyes sajtón (1 ábrával). <i>Laupál Antal</i>	278
Egy hajónyomdáról (2 képpel). <i>Szilágyi József</i>	111
Egységes alak. <i>Spektator</i>	293
Egy új rendszerű nyomtatógép (1 ábrával)	12
Elégedetlen szerzők. <i>K.—Z.</i>	284
Északamerika nyomdászai. <i>G—t J—b.</i>	57
Étrendi lapok (menükártyák) (2 melléklettel, 6 példával). <i>Schwartz Armin</i>	33
Falk Zsigmond ünneplése	6
Galvanoplasztika a betűöntés szolgáltatásban (1 ábrával). <i>Faltusz Gusztáv</i>	226
Gutenberg budapesti szobra. <i>Glaucus</i>	173
Gyöngyösi Sándor †	2
Hogyan kell címlapot modernizálni (9 melléklettel 33 példával). <i>Kún Kornél</i>	223
Idealizmus a magyar nyomdaiparban. <i>Korinek F. József</i>	203
Jelentés az aradi szaktanfolyamról. <i>Klein Mór</i>	129
Jelentés a kolozsvári szaktanfolyamról. <i>Lengyel Sándor</i>	128

Ki szedte a Nemzeti dalt? <i>Gondos Ignác</i>	35
Kliásé oldalak bekezdéseiről (1 melléklettel, 8 példával). <i>Lengyel Sándor</i>	200
Különleges festékeinkről. <i>Faltusz Ede</i>	63, 83, 105
Lovag Falk Zsigmond meghalt	53
Magyar helyesírás alternatívái. <i>Schwartz Armin</i>	154
Miegymás a kliásékról (1 ábrával). <i>Gondos Ignác</i>	21
Miként is volt Gutenberg előtt? <i>U. E.</i>	152
Modern meghívók szedése (6 melléklettel 8 példával). <i>ABC.</i>	150
Működésünk az 1912—13. körévben	29
Nagy munka küszöbén. <i>Pollák Rudolf</i>	273
Nagyvárad kiállításainkról. <i>Reich Jenő</i>	250
Néhány szó egy plakátpályázat eredményéhez (2 melléklettel, 12 ábrával)	298
Néhány szó körünk tagjaihoz. <i>Révész Zsigmond</i>	77
Nyomdászati szaktrajzoktatás (2 melléklettel). <i>Ifj. Aigner Antal</i>	59
Nyomdászélet a XVI. században. <i>U. E.</i>	180
Papir — fűből. <i>Stalla Márton</i>	237
Pénztári jelentés 1912. évről. <i>Bozstik István</i>	32
Régi és mai szedőkről. <i>Rasofszky Andor</i>	178
Stilus és divat. <i>R. Tóth József</i>	257
Szabadszervezet a Szakkörért	221
Szakiskolát kérünk! <i>Schwartz Armin</i>	174
Szaktanfolyamaink 1913—14. évi tantervezetéhez. <i>Wanko Vilmos.</i>	198
Szaktanfolyami jelentés. <i>Wanko Vilmos</i>	101, 125
Szedőgépek fejlődésének története. <i>Herzog Saloman</i>	157
Szövegmegoldási pályázatunk eredményéhez (2 melléklettel, 11 példával)	296
Térképek nyomtatása	253
Újévi üdvözlétek 1913 (2 melléklettel, 6 példával). <i>Gondos Ignác</i>	7
Vidéki nyomdászok a Szakkörben. <i>Balogh József</i>	149
Világformátum. <i>R. K. Z.</i>	15

RÖVIDEBB KÖZLEMÉNYEK

A betűk blokálása	82
A cimbutűfajok elhelyezése. <i>H. R.</i>	113
A falragaszok olvashatósága. <i>H. S.</i>	82
A festékek fényállósága	186
A festékek spricelése. <i>R—r.</i>	207
A forrásban levő ugynevezett iparművészeti iránynak torzszülöttei (2 példával). <i>G.</i>	162
A gépszedés korrigálása. <i>Herzog Saloman</i>	110
A gépszedés köréből	110, 207, 285
A gyorszedőgép. <i>H.</i>	285
A könyvnyomtató munkaköréből.	41, 81, 107, 135, 161, 184, 205, 233, 259, 299
A krómsárga. <i>R—r.</i>	206
A lemezek romlása három- illetve négyzsinymotatás alkalmával. <i>R—r.</i>	260
A levélpapir egy érdekes és célszerű példánya	186
A linoleumról. <i>J. A. R.</i>	188
A Linotype új instrukciós könyve. <i>h.</i>	286
A táblázatok szedése. <i>H.</i>	82
A tizedes számoknak oszlopban való szedése. <i>R—r.</i>	188
A vörös keresztnek nyomtatványokon, csomagolásokon s más egyebeken való alkalmazása	108

Automatikus hőmérséklet szabályozó aszedőgépeken. <i>h.</i>	110
Az anyagihiány. <i>Sch.</i>	82
Az üzleti grafikai kiállítás. <i>Biró Mihály</i>	10
Beillesztés a gyorsasajtón. <i>Rasofszky A.</i>	14
Dolgozzunk egyszerűen! <i>C. K. R.</i>	14
Egy kis összehasonlítás! (2 melléklettel, 8 példával)	136
Egy új augsburgi gyorsasajtó (2 ábrával)	233
Egy új rendszerű nyomtatógép	41
Enyvenkét folyóár állapotban való tartása. <i>Mbr. R.</i>	161
Fabetük tömöntése. <i>Gk. R.</i>	135
Fejnyomó gyorsasajtók	184
Festékhözhatételek. <i>R—r.</i>	235
Gép- és kézi szedés egy munkában. <i>H. S.</i>	208
Hangjegyzedők jelentkezőknek! <i>H. S.</i>	185
Hány nyomdász látott már papírhajtogatógépet?	259
Hengeröntés. <i>G.</i>	186
Ibolyaszínű összehatételek. <i>Gt.</i>	236
Kárhözatos, rossz szokása aszedőszaktársainknak. <i>st—rz.</i>	185
Korrektúra javításoknál. <i>St—cz.</i>	138
Levélboríték és postabélyegző. <i>G.</i>	301
Levélfeljek dátumsora. <i>H.</i>	11
Linotype-matricák keményítése	82
Lukács-cukraszda. <i>Biró Mihály</i>	10
Masolós festékekkel való nyomtatásról. <i>R.</i>	301
Másolható nyomás előállítás. <i>A. A. B.</i>	260
Mi előnyösebb: a könyv- vagy a könyvnyomtatás? <i>Gv.</i>	261
Művészet és tudomány	10
Negatívkepű nyomtatványok egyszerű és olcsó előállítás. <i>Hitetlen Tamás</i>	205
Néhány szó a mérlegzedésről (4 példával). <i>Erdei Ferenc</i>	236
Nehezen száradó és a papíron nem tapadó festékekről. <i>R—r.</i>	299
Nem valódi fémek megfeketedésének oka. <i>Gv.</i>	41
Nyomás. <i>M.</i>	161
Oldalsorok elhelyezéséről. <i>St—rz.</i>	135
Önműködő ki- és berakókészülékkel bíró tégelynyomósaajtó. <i>Gv.</i>	302
Önműködő olomszabályozó. <i>h.</i>	286
Öntött fabetűkről	184
Ritkítatlan kompressz-szedés	41
Ritkítsuk-e a számokat? <i>Herzog</i>	107
Sorkizáró hajó	207
Táblázatszedés. <i>Rasofszky</i>	41
Tízparancsolat a tégelynyomón dolgozóknak. <i>G—s.</i>	300
Tusrajzok indigó- vagy pergamentpapíron. <i>R—r.</i>	41
Újfajta hengerműgép. <i>R—r., Bp.</i>	237
Új aszedőgépíráások	207
Új szöntétkitőkészülék a Linotypeon.	208
Úveg megoldozása nyomdai átnyomás felvételére	300
Vadász Miklós rajzai. <i>Biró Mihály</i>	10
Verzálisok alkalmazása. <i>ht.</i>	301

A SZAKKÖRBŐL

A Grafikai Szemle a székesfehérvári szakirányú iparostanonciskolákban	251
A Grafikai Szemle részvétele a leipzig-i nemzetközi könyv- és grafikai kiállításon	274
A kolozsvári helyicsőport 127, 174,	253
A Könyvnyomdászok Szakköre kolozsvári helyicsőportjának munkaterve. <i>Lengyel Sándor</i>	198

A Szakkör győri csoportja	102, 25, 253
A szakköri tagok számának gyarapodását remélhetjük	251
A Szakkör turócszentmártoni helyi csoportja	103, 127, 174, 275
A szaktanfolyam előadásairól	3, 30, 55, 222, 252, 274
A vidéki helyi csoportok pénztárosainak figyelmébe	126
A vidéki tagok illetékfizetésére vonatkozó reformok	102
Az általános szakirányu tanoncoktatás ügye	30
Az 1913—1914. évi szaktanfolyamok előkészítő munkálatai	102
Állandó Gutenberg-szoborbizottság	126
Első háziestélyünk	274
Felkérjük a t. vidéki, helyi és fővárosi házipénztáros szaktársakat	30
Háziestély	250
Közzavári szaktanfolyamunk	30, 55, 79
Körünk augusztus 3-ára tervezett nyári mulatsága elmarad	150
Körünk debreceni helyi csoportja	224
Körünk ezidei első háziestélye	222
Körünk évi rendes közgyűlése	3, 30, 54
Körünk fejlődésének	174
Körünk kassai helyi csoportja	225
Körünk keceméti helyi csoportja	224
Körünk nyiregyházi helyi csoportja	224
Körünk szaktanfolyamai	2
Körünk temesvári helyi csoportja	174, 223
Körünk titkárnak vidéki körutja	2
Körünk új vezetősége	78
Lapunk bekötési tábláját	274
Lapunk mai számához	3
Nagyvárad helyi csoportunk	174
Nagyvárad helyi csoportunk nagyszabású nyomtatványkiállítása	223
Nyári multság	126
Szakelődés Kecskeméten	253
Szakkörünk szegedi helyi csoportja.	150
<i>P—y</i>	
Szaktanfolyam Aradon	3
Szaktanfolyamaink	79
Szaktanfolyamaink anyagi támogatása	250
Szaktanfolyamunk államségelye	54
Szaktanfolyamunkon készült munkákból	102
Uj helyi csoportok alakultak	103
Vidéki helyi csoportjaink vezetőségének figyelmébe	150

KORREKTURA

A korrektor nyelvtudásáról. <i>R—r</i>	284
A revízió megőrzésének fontossága	283
Címlapok és védőborítékok helyesírása	33
Ügyeljünk a rövidítésekre	285

BEKÜLDÖTTEK

A debreceni Rosenfeld Henrik és Társa nyomdából	105
A m. kir. Kereskedelmi Múzeum és a Magyar Kereskedelmi Csarnok két meghívója	278
A nagymegyeri Haladás nyomdából	32
A nagyvárad Lévai nyomdából	8
A nyitrai magántisztviselők meghívója <i>nm.</i>	127
Aradi nyomtatványok	105, 128, 278
A szekszárdi Molnár-féle nyomdai műintézet zárszámadása	177
Békéscsabai nyomtatványok	279
Debreceni nyomtatványok <i>Mk.</i>	176
Debrecen város könyvnyomdávalaltának zárszámadása	128

Egy érdekes árjegyzék (2 példával)	176
Emléklap	279
Meghívó barátságos vacsorára. <i>nk.</i>	176
Meghívó diszkozyűlése. <i>Sk.</i>	128
Meghívó irodalmi estélyre. <i>Nv.</i>	177
Nagymegyeri meghívó. <i>ko.</i>	127
Nyitrai nyomtatványok	279
Pécsi nyomtatványok	279
Rigler József Ede papirneműgyár rt. zárszámadása. <i>Smk.</i>	128
Sátoraljuhelyi körlevél	280
Sopronból	280
Szombathelyi nyomtatványok	280
Török Ignác mezőturi nyomdájából	105
Ujévi üdvözlőlapokról és naptárakról	31
Ungvári nyomtatványok	280

PÁLYÁZATOK

A Grafikai Szemle szövegoldalainak szedésselrendezésbeli megoldására pályázatot hirdetünk	55, 79, 199, 225, 254
A nagyvárad levélfejpályázat eredménye	225
A nyitrai szakegyesületi helyi csoport üdvözlőlap pályázatáról	6
A soproni szakegyesületi helyi csoport levélfejpályázata	7
A temesvári levélfejpályázat eredménye	275
Debreceni helyi csoportunk levélfejpályázata	277
Debreceni pályázat	199
Egy eredményes reklámképpályázat	254
Jegyzőkönyv (Wottitz-pályázat)	103
Körünk újabb pályázata számla tervezésére	5
Körünk új pályázata	225
Lapunk belső címlapjának szedésére és nyomtatására kiirt pályázatra be- küldött munkák bírálata (3 melléklet 11 példával)	3
Lapunk új pályázata ujévi üdvözlőlapokra	254
Pályázat	174
Szombathelyi helyi csoportunk levélfejpályázata	276
Wottitz-féle számlapályázat	55, 79

IRODALOM

A magyar helyesírás szótára és szabályai	81
Etimológiai szótár	227
Cykorlati tudnivalók a papírról. <i>G.</i>	81
Lernhefte für Schriftsetzer I.	202
Magyar íparművészet	202, 227, 258
Magyarország közgazdaságának vezér- férfiai	227
Nyomdász-Évkönyv és Utikalauz 1914. <i>G.</i>	286
<i>Szakirodalom</i>	81

PAPIRSZAKMA

A Doboz- és nyomdaipar rt.	105
A Hermaneci Papirgyár rt.	105
A magyar és osztrák papirlemezkartell	80
A Mary Mill gráci papirneműgyár	35
A papir jelentősége a technikában	56
A rózsahegy cellulóze és papirgyár részvénytársaság	57
Az Első Magyar Papiripar rt.	106
Az osztrák-magyar monarchia papir- behozatala	35
Drágább a csomagolópapir	8
Első nemzetközi csomagolóipar kiállítás	151

Goldzieher Géza papirnagykereskedő	56
Kromópapirgyár Budapest	8
Magyar tarkapapir- és papirkárpit- művek rt.	34
Megállapodás a papirgyárak között	35
Nagy tűz	80
Németország évi papirtermelése	35
A nezsideri papirgyártó rt.	10
Osztrák papir Amerikában	285
Papíraru kereskedelmünk Olasz- országgal	201
Papirkartell	106
Papirkereskedőtanoncok szakoktatása	80
Papir mint tisztogatószer. <i>R—r</i>	106
Szivaca — papírból	151
Vállalati hírek	202
Uj papiripari szaklap	285

TECHNIKÁRÓL

Az Autoplate-gépek	57
A Taylor betüöntő-készülék	58
Mértékbeosztással ellátott szedőszó	7
Osztó gép	8
Technikai újdonságokról	32

UJ BETÜK, DISZEK

A Benjamin Krebs Nachfolger betü- öntődből	201
A berlini Wilhelm Woellmer-féle betüöntőde	282
— Dorado-diszitménye. <i>Wt.</i>	175
A frankfurti Bauersche Gieserei „Femina” betüje. <i>M. N.</i>	129
A frankfurti Flinsch-féle betüöntőde újabb mintakönyvei	129, 282
A frankfurti D. Stempel betüöntőde	35, 281
A hamburgi Genssch & Heyse betü- öntőde rt.	281
— Glass antikvája. <i>Ow.</i>	129
A jöhrü Bauersche Gieserei	201
A leipzig J. G. Scheller & Giesecke betüöntőde	280
— Salzman antikvája. <i>ko.</i>	175
A leipzig Julia Klinkhardt-féle betü- öntőde	282
— Belladonna betüje és Frankónia ékítménye	201
Az Első Magyar Betüöntőde rt.	35
<i>Betüöntés</i>	35
Szalon groteszk	175

FELJEGYZÉSEK

A Fischer és Mika betüöntőde rt.	107
A Globus pénzüintézetek műintézete és kiadóvállalat rt.	10
A Grafikai Gépgyár rt.	153
A gyorsajtó jubileuma	288
A hermaneci papirgyár vasutja	258
A hirlapírás fejlődése	295
A Hirsch-alapítvány kamatai	255
A japán írás megváltoztatása. <i>St.</i>	232
A Jókai nyomda rt.	59
A jövő ujságjáról. <i>H. S.</i>	232
A Kelet az 1914. évi leipzig nemzet- közti grafikai kiállitáson	83
A kínai Gutenberg. <i>R—r</i>	84
A könyvek fertőtlenítése nyirkos meleg levegő által. <i>M. K.</i>	159
A könyvek utcája	11
A legrégebb angol ujság. <i>St.</i>	232
A legrégebb papir	179, 205
A lipcei grafikai kiállítás ügye	82
Alpár Sándor †	58

A Nap nyomdavállalat 10
A nemzetközi könyvtár barátai 205
A német közönyvtárakban levő in-
kunabulumok számáról 132
Amatőr-kiállítás és karácsonyi vásár
az Iparművészeti Múzeumban 256
Amerikai inasiskola 160
A miskolci szaktanfolyam vázlatkészítési előadásai 109
A modern sajtó óriási hatalmának 204
A Monotype feltalálója meghalt 83
A műkedvelők iparművészeti kiállítása 230
A Műszaki irodalmi és nyomdai rt. 152
Antiszeptikus papírpénz 153
A newyorki közönyvtár 1911. évi működéséről 159
A Newyork Times 84
A nyomdák elzaporodása ellen 132
A nyomdász felelőssége 157
A párisi nyomdásztrájk 12
A Pesti könyvnyomda rt. 37
A reklám — haszon. St. 231
A reklám száz év előtt. St. 180
A száz év állama a nyomdai parért 287
A szedőgépek bevezetése ellen 60
A szedőgépek szaporodása Magyarországon 287
A Szt. György-céh exlibris kiállítása 255
A távirás rekordja. St. 291
A Technológiai Iparmúzeum harminc-
éves fennállása 256
A „Times” demokratizálódik 233
A világ legrégibb és legdrágább
könyvei. St. 297
Az abbaziai Gutenberg-villa felavatása 82
Az afrikai könyvnyomtatásról 83
Az amerikai magyar sajtó 133
An angol hírlapírás története 292
Az Athenaeum terjeszkedik 152
Az Első magyar betűöntőde rt. 108
Az ideji Tavasz Vásár 59, 107
Az örmény betűk feltalálásának jubileuma. St. 233
A 150 éves Presaburger Zeitung 203
Balesetek a sokszorosítóiparban 287
Bayros Ferenc márkái rajzai 107
Bárány Nándor † 151
Bendtnér József meghalt 178
Berger és Wirth 288
Beszámoló a körforgógép-gépmesterek
külföldi tanulmányutjáról 203
Bibliomonopólium 11
Céghírek 203, 287
Cimkórság 295
Caöd 12
Drága levelek. St. 205
Dr. Wülffing † 257
Egy bur táborig nyomda viszontagságai 293
Egyházművészeti kiállítás 155
Egy híres nyomdászmuzeum jubileuma 133
Egy ismeretlen Dürer-rajz. St. 134
Egykoru újságközlemény a leipzig
csatáról 231
Egy osztógép (?) St—rz 154
Einhundert Dokumente 288
Első mongol nyomda 205
Exlibris kiállítás 37
Érdekes kézirat a múzeumban 82
Értékes és érdekes könyvtáblák. St. 291
Értékes régi kéziratok. St. 134
Fényképezés üveglemez nélkül. St. 291
Fényképezés zárt könyvből. St. 290
Franciaország résztvétele az 1914. évi
lipcsei grafikai kiállításon 203
Gelléri Mór 286
Gépszedésgyár 60
Gépszedők versenye 131
Giamballista Bodeni 228
Gleitsmann E. T. 288
Goebel Tivadár 177

Gutenberg János-utca Kaasán 257
Halálözás 203
Harmincéves jubileum 8
Hatvaneg év óta készülő regény. St. 297
Hét millió korona egy napilapért. St. 295
Hogyan kell hirdetni. St. 206
Hol van a legtöbb újság? 152
Huszonöt éves nyomdászati jubileumok 130
Indiai nyilvános népkönyvtárak. St. 295
Írásmúzeum Leipzigben 258
Japánban is emelik a papírárat 206
Japán mint a könyvermelés vezetője 181
Jubileum az állami nyomdában 9
Karl Höger † 230
Kevés a papírpénz Amerikában 290
Képek továbbítása távirati uton. St. 298
Két új napilap 59
Király egy nyomdában 59
Kitüntetés 130
Költők muzeuma. St. 206
Könyvrendelések portója 60
Kun Mihály 10
Legmagasabb kitüntetés 257
Leonardo da Vinci műveinek nemzeti
kiadása 160
Leopold Gyula hirdetési irodatulaj-
donos csödjé 37
Litografus — fenség 154
Mennyiért kelt el Franklin első
könyve. St. 296
Mérlegek 131
Mibe kerül egy új százás? 109
Mi is van a lőcsei kalendáriumban. St. 290
Milyen drága némely kézirat 180
Milyen gyors néha a — posta. St. 295
Mit olvasnak az asszonyok 158
Modern reklámok kiállítása 155
Művészi plakátverseny 37, 155
Nemeségadományozás 8
Német újságok példányszáma. St. 258
Nemzetközi grafikai és könyvipari
kiállítás Leipzig 1914 36, 286
Nemzetközi kiadói kongresszus 130
Nemzetközi kiállítás Sanfranciokóban 289
Nyomdafestékgyártás földgázból 288
Olaszország műkincsei mint jövedelmi
források 294
Ósmagyar rovásírások 160
Ósztöndíj pályázat 230
Paradicsom magból nyert olaj 180
Párisi újságkönyvek 37
Papirkereskedők és nyomdák harca 230
Plasztikus fényképek. St. 291
Postakincstári rögeplevezőlapokat. St. 179
Postaszekrények reklám szolgálatában 181
Reformok az ipari rajztanításban. St. 179
Reklámkongresszus. Fm. 153
Régi németnyelvű hírlapok hazánkban 156
Roman Scherer A.-G. 288
Rotációs gépmesterek tanulmányutja 59
Sokszorosítóipari szaktanfolyamok 9
Sokszorosítóipar rt. 10
Szakelődás 10
Szaklapjaink karácsonyi számai. g. 9
Szaktanfolyam Miskolcon 58
Szaktanfolyami kirándulás a Wörner-
gyárba. St. 108
Szedőgépek szaporodása Ausztriában 204
Szedősztrájk Hollandiában 10
Szegedi hírlapkiadó és nyomdavállal-
lat rt. 153
Szocialista lap Jeruzsálemben 204
Sztrájk ellen védő szövetség alakult
Ausztriában 59
Tanulmány-ut a leipzig kiállításra
1914-ben 231
Telefon drót nélkül. St. 291
Ujabb adatok a magyar hírlapirodal-
lom multjából 155
Uj kínai levélbélyegek 232

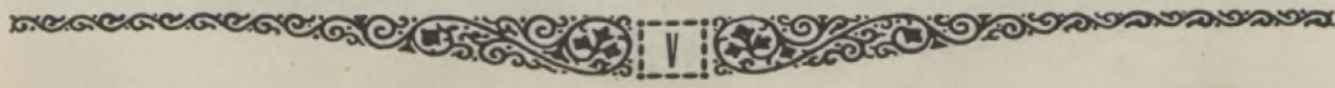
Uj lapok a vidéken 204
Uj levelezőlapok 37
Uj nyomdák 85, 179
Uj orozs levélbélyegek 84
Ujságírók és szedők szervezkedése 205
Uj sokszorosító massza. St. 206
Uj szaklap 178
Vállalati hírek 60, 85, 131, 231, 287
Wörner J. és Társa cégfőnöke nyu-
galomban 257
Zárszámadások 85, 109, 179, 258
75,000.000 korona kéziratokért 154

HIVATALBÓL

Évi zárszámadás 41
Körünk pénztárosának és leltárosai-
nak hivatalos órái a nyári hónapok
alatt 138
Leipzig befizetések 1913 január 11-ig 14
Leipzig befizetések 1913 február 15-ig 40
Leipzig befizetések 1913 március 15-ig 64
Leipzig befizetések 1913 április 12-ig 89
Leipzig befizetések 1913 május 17-ig 112
Leipzig befizetések 1913 június 14-ig 137
Leipzig befizetések 1913 szeptember
15-ig 208
Leipzig befizetések 1913 október 15-ig 236
Leipzig befizetések 1913 november
16-ig 259
Leipzig befizetések 1913 december
15-ig 301
Nyilvános nyugtázás 298
Pénztári kimutatás 1912 november ha-
váról 12
Pénztári kimutatás 1912 december ha-
váról 39
Pénztári kimutatás 1913 január haváról 62
Pénztári kimutatás 1913 február haváról 87
Pénztári kimutatás 1913 március ha-
váról 111
Pénztári kimutatás 1913 április haváról 136
Pénztári kimutatás 1913 május haváról 161
Pénztári kimutatás 1913 június haváról 183
Pénztári kimutatás 1913 július haváról 207
Pénztári kimutatás 1913 augusztus ha-
váról 235
Pénztári kimutatás 1913 szeptember
haváról 259
Pénztári kimutatás 1913 október haváról 299
Rendes évi közgyűlés jegyzőkönyve 87
Tagsági forgalom 1912 november ha-
vában 13
Tagsági forgalom 1912 december ha-
vában 40
Tagsági forgalom 1913 január havában 63
Tagsági forgalom 1913 február havában 88
Tagsági forgalom 1913 március havá-
ban 112
Tagsági forgalom 1913 április havában 137
Tagsági forgalom 1913 május havában 162
Tagsági forgalom 1913 június havában 185
Tagsági forgalom 1913 július havában 208
Tagsági forgalom 1913 augusztus ha-
vában 236
Tagsági forgalom 1913 szeptember
havában 260
Tagsági forgalom 1913 október havá-
ban 300
Választmányi ülés jegyzőkönyve 1913
december 13-áról 12
Választmányi ülés jegyzőkönyve 1913
január 20-ról 38
Választmányi ülés jegyzőkönyve 1913
február 19-ről 61
Választmányi ülés jegyzőkönyve 1913
március 28-ről 86
Választmányi ülés jegyzőkönyve 1913
április 16-áról 110

Választmányi ülés jegyzőkönyve 1913 május 23-ról	134
Választmányi ülés jegyzőkönyve 1913 június 26-ról	181
Választmányi ülés jegyzőkönyve 1913 augusztus 14-ről	182
Választmányi ülés jegyzőkönyve 1913 szeptember 25-éről	234
Választmányi ülés jegyzőkönyve 1913 október 24-ről	260
Választmányi ülés jegyzőkönyve 1913 november 28-ról	298

MELLÉKLETEINK

Lapunk jelen számának mellékleteiről	301
Mellékleteink bírálata 1912 december havi mellékletekről	14
Mellékleteink bírálata 1913 január és február havi mellékletekről	64
Mellékleteink bírálata 1913 március és április havi mellékletekről	113
Mellékleteink bírálata 1913 május havi mellékletekről	138
Mellékleteink bírálata 1913 június és július havi mellékletekről	185
Mellékleteink bírálata 1913 augusztus havi mellékletekről	208
Mellékleteink bírálata 1913 szeptember havi mellékletekről	237
Mellékleteink bírálata 1913 október havi mellékletekről	261
Mellékleteink bírálata 1913 november havi mellékletekről	301
Melléklettervek és vázlatok díjazása	64

MÜMELLÉKLETEK

A Grafikai Szemle belső címlapjára kiírt pályázaton résztvevő jobb munkák; 3 mellékleten	I
A kolozsvári szaktanfolyam hallgatóinak munkáiból. (8 melléklet): I. Kis plakát. II. Két cégjegy. III. Levélfej és felhívás. IV. Cégjegy és levélfej. V. Két színes reklámlap. VI. Cégjegy és fedőlap. VII. Két reklámlap. VIII. Két reklámlap	IV
A szaktanfolyam hallgatóinak munkáiból: Cégjegy és körlevél	V
Cégjegy és levélfej	I
Két levélfej	III
Két meghívó	V
Körlevelek	II, III

Levélborítékok	II, VI, IX
Lorilleux-cég négy levélfeje két mellékleten („Egy kis összehasonlítás” című közlemény példái)	VI
Meghívó	III
Meghívó és cégjegy	III
Memorandumok	II
Négy körlevél	V
Nyolcféle meghívó 6 mellékleten	VII
Berger és Wirth-festékgár reklám-melléklete	XII
Cégjegy és esküvői meghívó	XII
Cégjegy és levélboríték	XII
Erfurti-féle fedőlap	IX
Esküvői meghívó	I
Estélyi meghívó	VI
Étrendi lapok 2 mellékleten (Schwartz Armin cikkéhez)	XIII
Értesítő-körlevél	II
Fedőlapok	XI
Fedőlap és felhívás	I, VIII, XII
Fényképfelvételek az abbaziai Gutenberg-villáról (4 kép)	II
Gleitsmann E. T. cég reklámmelléklet	VI
Grosz és Kallós-körlevél	VIII, XII
Hat melléklet 21 ábrával az „Amerikai reklámokról” szóló cikkhez	XI, XII
Háromszinnyomat Nagyváradról	VIII
Hunnia-nyomda levélfeje	V
Két cégjegy	IX
Két melléklet a „Néhány szó egy plakátpályázat eredményéhez” című cikkünkhöz (12 ábrával)	XII
Két melléklet a „Szöveg megoldási pályázatunkról” című cikkünkhöz (11 ábra)	XII
Két melléklet ifj. Aigner Antal „Alkalmak a tanulásra” című cikkéhez (7 példa)	VI
Két rajzolt levélfej	VI
Kilenc melléklet Kún Kornél „Hogyan kell címlapot modernizálni” című cikkéhez (33 példa)	X
Kilenc melléklet Lengyel Sándor „Az individualizmus és a művészi felfelfezés” című cikkéhez (23 példa)	XII
Korvin-memorandum	VIII
Lapunk újévi üdvözléte	XII
Levélfej	V
Levélfej és cégjegy	VII
Levélfej és körlevél	XI
Losonczi-féle meghívó	IX
Lurie-fedőlap	XII
Lutz-levélfej	VIII
Meghívók	II, III, VIII, IX

Mellékletek ifj. Aigner Antal „Nyomdászati szakrajzoktatás” című cikkéhez (2 melléklet)	III
Melléklet Lengyel Sándor „Klisés oldalak bekezdései” című cikkéhez (8 ábra)	IX
Műsor	III
Műsoros meghívó	V
Naptárpéldák 2 mellékleten (Schwartz Armin cikkéhez)	I
Naptártömbfedőlap	XII
Négyszinnyomású meghívó	XII
Novelláskötet címlapja és szöveg-oldala	XII
Offset-nyomású melléklet	XI
Palais Royal körlevél	XII
Plakát	XII
Reklámlap	VI
Révész-Biró-féle körlevél	XII
Roman Scherer A.-G. melléklete	XII
Rózsavölgyi-fedőlap	XII
Szaktanfolyami tanterv	IX
Számla	XI
Újévi üdvözlőlapok (2 melléklet): I. Spitz, Troppau, Klein; II. Fekete, János, Lencse	I
Wald-féle címlap, négyszinnyomat	IX
Wollák-féle körlevél	VII
Wottitz-számla	II
Wottitz Vilmos fotocinkografiai műintézetének számlájára kiírt pályázatra beküldött legjobb munkák	V
Wottitz-pályázat két díjazott munkája eredeti kivitelben (2 melléklet)	XII
16—28, 42—52, 66—76, 89—100, 114—124, 139—148, 163—172, 187—196, 210—220, 238—248, 262—272, 302—312 és a fedőlapok III. és IV. oldalain.	

ÜZENETEK

Békéscsaba	209
Figyelmes	261
F. V., Budapest; L. B., Kecskemét	180
Helyicsoportjaink jegyzőit	186
Kiváncsi	41
VIII K. M., Arad	41
L. S., Kolozsvár	41
Lapzárta	41
VII Lányi Béla, Budapest	261
N. J., Nagymeny	41, 261
Somogyi Pál, Szeged	186
Sz. J., Budapest	41, 138
Szabó István II.	16
Többeknek	15, 41

GRAFIKAI SZEMLE

HAVI FOLYÓIRAT A GRAFIKAI IPARÁGAK SZÁMÁRA. A MAGYARORSZÁGI KÖNYVNYOMDÁSZOK ÉS ROKONSZAKMABELIEK SZAKKÖRÉNEK KÖZLÖNYE

Lapunk jelen számának közleményei: Az új esztendő küszöbén. — † Gyöngyösi Sándor. — Falk Zsigmond ünneplése. — Schwartz Armin: A naptárszedésről. — L. R.: A nyomóhenger borításáról. — Művészet és tudomány (Bíró Mihály: Az üzleti grafikai kiállítás. A reklámozásról. Lukács-cukrászda. Vadász Miklós rajzaiból). — Gondos Ignác: Újévi üdvözlések 1913 — Egy új rendszerű nyomtatógép. — A vállalatok elmúlt esztendeje. — R. K. Z.: Világformátum. — H.: Levélfejek dátumsora. — B. R.: Beillesztés a gyorsajtón. — Rasofszky A.: Dolgozzunk egyszerűen!

AZ ÚJ ESZTENDŐ KÜSZÖBÉN

Ismét letűnt egy esztendő, melynek történetéből sok-sok tanulságot vonhatunk le a jövőre nézve. Különösen értékesek azok a tapasztalatok, amelyek megszabják nekünk azt az irányt, melyben lapunk fejlesztését kell folytatnunk. Az elmúlt évben is szigorúan ügyeltünk arra, hogy a Grafikai Szemle mindenkor, a gyakorlati élet követelményeinek megfelelő szaklap legyen. És hogy mennyire váltak valóra eme törekvésünkhöz fűzött remények, azt bizonyítja a hozzánk beküldött fővárosi és vidéki eredetű nyomtatványok tömege. Ezekről láthatjuk, hogy a szaktársak sokszor éltek a lapunk hasábjain adott jó tanácsokkal, hasznos utmutatásokkal. De nemcsak a szellemi tartalom hasznos voltáról beszélnek a beküldött sajtótermékek, hanem mellékleteink gyakorlati értékét is igazolják.

A törekvő s a maguk anyagi érdekeit szem előtt tartó fiatal merkantil- és akcidensszedőknek — a beküldők tulnyomó része ezekből rekrutálódik — gyakran szolgáltak mintául a mellékletek példái, melyeket eleinte pontosan utánoztak, később pedig többé-kevésbé jól variáltak. Így tehát a Grafikai Szemle — mint az új szedésirány uttörője — mind több és több hívót szerzett a szaktársak között annak az iránynak, mely a magyar nyomtatványokat jellegzetessé teszi és a művelt nyugati sajtótermékei mellé vagy fölé emeli.

Lapunk munkatársai méltán lehetnek büszkéek e sikerükre, annál is inkább, mivel az elvetett eszmék nemcsak egyesek egyéniségében találtak termő talajra, hanem ezeknek révén a megrendelő közönség egy részét is a jó, a mai korba illő nyomtatványokhoz szoktatták. Sok vidéki várost tudnánk felsorolni, amelynek nyomdásza a lapunk irányító hatása alatt készített munkáikkal megváltoztatták s megjavították a nyomtatványfogyasztók ízlését.

A Grafikai Szemle munkatársai azok — mint említettük — akiknek a sikert tulajdoníthatjuk; ők voltak azok, akik összefogtak és szervezett testületként láttak hozzá, hogy tollal segítsék előre a szakmai oktatás ügyét. Most — az új év elején — köszönettel adózunk fáradtságos munkájukért s

kívánjuk, hogy buzgóságuk hatványozott mértékben nyilvánuljon meg a most megindult új évben.

De nemcsak tollforgató szaktársainkhoz intézzük kérés szavunkat, hanem a mesterszedő szaktársakhoz is. *Az ő feladatuk a Grafikai Szemlének mellékletanyagát gyarapítani.* Nem is kételkedünk abban, hogy azok a mesterszedők, akik a szemléltető oktatás óriási fontosságát teljesen átérzik, szívesen járulnak hozzá melléklet-vázlataink gyarapításához, mert nagy szükségünk van erre. Mind jobban és jobban beigazolódik ama régi feltevésünk, hogy lapunk példányszámának emelkedésével csökken a nyomdatulajdonosok áldozatkészsége, amely eddig abban nyilvánult meg, hogy egyes nyomtatványokból megfelelő példányszámot lapunk rendelkezésére bocsátottak. Ilyen uton most alig remélhetünk egy-két mellékletet, mindannak dacára, hogy a papír és nyomtatás díját szívesen megtérítjük.

Tehát ma holnap abba a helyzetbe kerülünk, hogy mellékleteinket magunknak kell elkészíttetni s megfizetni. Ezért szükséges, hogy mellékleteink céljaira állandóan dus vázlatkészletünk legyen, amelyből minden számhoz kiválogathassuk a szükséges mintákat. Emé vázlatkészlet gyarapítására hívjuk fel mesterszedőinket s hisszük, hogy kérésünk nem talál süket fülekre, annál kevésbé, mivel fáradozásukat anyagi erőnkhez mértén honoráljuk.

Ezzel kapcsolatban azonban arra is rá kell mutatnunk, hogy a mellékletkészítés ilyen útja-módja jelentékenyen terheli meg Körünk pénztárát, melynek túlterhelésétől óvakodnunk kell. Korántsem erősödött még meg a Szakkör annyira, hogy ne kelljen számot vetnünk azzal, hogy csak addig szabad nyújtózkodni, ameddig a takaró ér. S ez a körülmény mindinkább érleli meg ama nézetünket, hogy a mellékletek előállítását házilag — egy jól felszerelt kísérleti nyomdában — kell elvégeztetnünk. Tehát a kísérleti nyomda felszerelésével is foglalkoznunk kell.

A kérdés megoldása azonban ismét csak a Szakkör anyagi erejével van szoros összefüggésben s el sem képzelhető, hogy a kísérleti nyomda üzembehelyezésére vállalkozzunk anélkül, hogy ne legyünk bizonyosak afelől, miszerint számíthatunk-e a szaktársak állandó és buzgó támogatására?

Kétségtelen, hogy bírjuk a szervezet támogató jóindulatát s a magunk részéről csak azt kívánjuk meg, hogy a támogatás intenziújában nyilvánuljon meg. Ismételten hangsúlyozzuk, hogy a Szakkör tagjai számának gyarapítása egyesegyedül a szervezet vezetőinek és a bizalmiférfiaknak erőlyes fellépésétől várható. És nem is kételkedünk, hogy a várva várt hivatalos agitáció nemsokára megindul s meghozza a gyümölcsét: a 2500 rendszeren fizető tagot!

Ennyire van szükségünk, hogy a Szakkör működését minden irányban fejleszthessük. Ennyire van szükségünk, hogy nemcsak a fővárosi szaktársaink, hanem a vidéken dolgozóknak fokozott és valóban jogos igényeit is teljes mértékben kielégíthessük.

Legalább 2500 tag illetékét kell bevételeznünk, hogy a vidéki szakmai oktatást rendszeresen szervezhessük és vidéki helyi csoportjainknak az ott beszédett illetéknek egy bizonyos hányadát átengedhessük oly célból, hogy önálló tevékenykedést is kifejthessenek.

Ezt a vidéki szaktársak szives figyelmébe ajánljuk és kérjük őket: hassanak oda, miszerint minden szakegyesületi helyi csoport területén erős, sok tagot számláló szakköri helyi csoport is alakuljon!

Összegezve az elmondottakat: megállapíthatjuk, hogy a Szakkör működésének fejlesztése szervezeti tényezőink kezeibe van bízva, azoknak a támogatását kérjük és várjuk s velünk együtt kerik és várják sokan, akik szakmájukat s főleg akik a szervezetet szeretik és erejének hatványozását igazán kívánják!

GYÖNGYÖSI SÁNDOR

Lapunk zártakor vettük a lesújtó hirt, hogy Gyöngyösi Sándor szaktársunk, Körünk egyik alapítója és örökös tiszteletbeli tagja, január hó 20-án meghalt. A „jó öreg” között alig akad még egy, aki oly őszinte és igaz népszerűségnek és szeretetnek örvendett volna, mint szegény Gyöngyösi bátyánk. És ő erre a nagy becsülésre valóban rá is szolgált! Az utolsó 3—4 évtizedben megindult mindenféle nyomdászársadalmi mozgalmakban tevékeny részt vett; ott állt a Szakkör bölcsőjénél, az Ebredés dalkör születésénél is segédkezett s ezeknek megalakításuk óta egyik legbuzgóbb, leglelkesebb vezető embere volt; évek hosszú során át volt alelnöke az anyaegyesületnek, amelynek kebelében működő szanatórium bizottságának maig is alelnöke volt s nagy lelkesedéssel csüggött a nyomdász-szanatórium megvalósításának humánus eszméjén. Most, amidőn már tető alatt van a szanatórium, elhunyt anélkül, hogy örvendhetett volna annak a szaktársi szeretetből adott filléreken épült humánus intézménynek. De nemcsak a komoly munka terén vált ki, hanem kedves humorral megáldott természete folytán társas életünk főmozgatója is volt s mint ilyen is soká fog emlékezetében maradni azoknak, akiknek sok-

sok derüs órát szerzett. Egyéniségében kiváló ember volt, közeleti működésében is mindenkor nyílt, őszinte és becsületes, szokimondó, de mindig pártatlan, személyeskedést nem ismerő és saját körében nem tűrő jó szaktárs volt, akinek az elvesztése fájdalmasan sujtott minket s akinek emlékét kell hogy megőrizzük s követendő példaként állítsuk az ifjabb nyomdászgeneráció elé. Nyugodjék békében!

A

NAPTÁRSZEDÉSRŐL

A mai értelemben vett naptár mint könyvnyomtatóipari objektum a közeleti használatban azt a célt szolgálja, hogy az évnek hónapok, hetek és napokra való felosztásáról, valamint a különböző ünnepekről jóelőre (rendszerint egy teljes évre) tájékoztasson. Ebből a szempontból tehát sokban eltér a régi kalendáriom rendeltetésétől, amennyiben ez utóbbi a csillagászati vonatkozással bíró magyarázatokon kívül jóvendőléssel, szórakoztatással, okulásra vagy tanulásra szánt közleményekkel, versekkel, élcekkkel s miegymással foglalkozott. Jellegére nézve azonban a mai naptár is különböző beosztású, mert a közeleti használatban ki-ki a saját céljainak megfelelően használ előjegyzési, fali, tömb-, zseb-, mappa- vagy örök-naptárt.

De mindamellett minden naptárnak alapvető hivatása az, hogy a napokról, hetekről és hónapokról, illetve ünnepekről pontos kitanítást nyújtson. Eppen azért az összes naptáraknak ebből a szempontból mindenben egyező adatokkal kell szolgálni, mert valamely országra nézve kötelezőleg elfogadott naptár-beosztásnak nem szabad ingadoznia. Hogy ez az egyezés minden ország naptárának biztosítsa, olyan testet kellett az idősámitás alapjául venni, amely az évnek egyenlő felosztásában geometriai pontossággal bíró jeleket nyújthat.

Az időt legelőbb az égi testek mozgása szerint osztották fel a tudósok, amit a fény és meleg okozott s legfőbb jelensége volt az éj és nap. A Hold alakjának időszaki változásából s az égi jegyek egymást felváltó uralkodásából származott a hét s a sokféle népeknél a különböző nap-számokból

Lapunk jelen számának rovatái: A Szakkörből. — Beküldötték. — Pályázatok. — Technikáról. — Papírszakma. — Feljegyzések. — Hivatalból. — Mellékleteink. — Üzeneteink.

A SZAKKÖRBŐL

Körünk titkárának vidéki körútja. A választmányunk megbízásából körünk titkára január hó 4—10-én vidéki körúton volt, mely alkalomból Temesvár, Arad, Kolozsvár és Nagyvárad városokat ejtette utba. Temesvárott nyomtatványkiállítást rendezett a Kör, melynek anyagát a kiküldött magyarázta az egybegyűlt szaktársaknak és laikusoknak. Aradon az ottani tanfolyam előkészítő munkálatait vizsgálta meg s a tervezeten lényeges változtatásokat eszközölt, egyben alapos kioktatásban részesítette a tanfolyam előadóit a tanításra és szervezésre vonatkozólag. Kolozsváron a folyamatban lévő tanfolyam menetét vizsgálta meg alaposan. E tanfolyam menete — eltekintve attól, hogy a szaktársak nem elég ügybuzgók — kifogástalan s eredménye ki-

elgítőnek mutatkozik. Remélhető, hogy az ezután következő előadásokon a hallgatók pontosan fognak megjelenni, mert csak így esetben lehet eredményes ama vállalkozás, melynek sikerétől oly sokat várnak a kolozsváriak. Nagyváradon a szakegyesület vezetőségének közreműködésével általános nyomdászgyűlést hívtak egybe a Szakkör csoportjának megalakítása tárgyában. A gyűlésen titkárunk vázolta a szakmai oktatás fontosságát s lelkes felhívást intézett a szaktársakhoz, hogy Körünket támogassák s annak tagjai sorába belépjenek. Bernát szaktársra lelkesítő beszéde után megkezdődött az új tagok jelentkezése. Összesen 30 új tag jelentkezett felvételle (eddig egy tagunk volt Nagyváradon), akik a napokban alakítják meg hivatalosan a Szakkör nagyváradi helyi csoportját. Az idők jele, hogy nagyváradi szaktársaink a szakmai oktatás fejlesztésének ügye mellé állottak. Bizony nagy, igen nagy szükség van, hogy a vidéki szaktársak végre belássák ennek szükségességét; hiába hangoztatják egyesek, hogy a vidéki tagoknak a Szakkör a Szemlén kívül alig nyújt

valamit. Ezzel szemben hangoztatjuk a régi nézetünket, hogy nem azt kell tekinteni, mennyit nyújt a Szakkör, hanem azt, hogy mit nyújt. A kettő között lényeges a különbség. Sok példát tudnánk felsorolni, melyek igazolják, hogy egyedül a Grafikai Szemle révén is alapos önképzést folytathatnak a tagok: több olyan város van Magyarországon, ahol a szaktársak szakmai képzettségüket a Szemle révén emelték, míg vannak olyan városok is, amelynek nyomdászai nyomtatványkiállítások és felolvasások dacára sem haladnak előre. Mindez csak amellett szól, hogy ahol akaraterős és önzetelen szaktársak vannak, ott a Szakkör bármilyen csekély mérvű működése is elegendő arra, hogy a szakmai oktatás ügye előrehaladjon. Nagyváradon több lelkes szaktárs — Bernát és Fáberrel élükön — vette kezébe az ügyet s így bizonyos, hogy azt diadalra is juttatják.

Körünk szaktanfolyamainak I. része az elmúlt héten lezárult s most kezdődik meg a II. rész, amelynek folyamán a kezdő hallgatók is diszitással kapcsolatos tervezeteket készítenek. A hallgatók ed-

álló hónap. Az évszakok újból visszatérése: szántás-
vetés, aratás stb. előidézte az időnek a Nap járása
szerinti felosztását. Az araboknál és mohamedánok-
nál a hold-év, az egyiptomiaknál és perzsáknál a
nap-év, a hébereknél, görögöknél és rómaiaknál
a Nap és Hold járásából összeállított év volt hasz-
nálatban. A mai keresztény népekkel együtt Magyar-
ország is ezt fogadta el, Julius Caesar és XIII.
Gergely pápa javításával. Az egyiptomiaknak,
hébereknél és görögöknél 12 hónapja volt. Az
athénei görögöknél Solon hozta be Kr. e. 600 évvel
a 30 és 29 nappal váltakozó 12 hónapot. A rómaiak-
nál Romulus Kr. e. 750 évvel osztotta az évet
10 hónapra, mely Mars tiszteletére március hónap-
pal kezdődött s decemberrel mint tizedik hónappal
végződött. Numa Pompilius Kr. e. 669 évvel hozzá-
adta januáriust és februáriust s így a római biro-
dalomban is a 12 hónapos év jött használatba, de
a hold-év alapján, miáltal az időszámításban igen
nagy zavart okozott, ám Julius Caesar a pharsaliai
ütközet után, Kr. e. 48. évben a nap- és hold-év közötti
zavarok megszüntetése végett Sosigenes alexandriai
csillagász számításai alapján behozta a nap-évet,
melyet 365 napra szabott s az évenként felülmaradt
hat-hat órából a negyedik évben egy teljes napot s
ebből a szökőévet alkotta. E javításért s mivel ő
éppen ebben a hónapban született, a római szenátus
hálából Quintilius hónapot *Julius*-nak, a Sextilist
Octavius Augustus szintén népszerű császárról
Augustus-nak nevezte el.

A hónapok neveit különben a régi kalendáriomok-
ban rendszerint az idők szellemének, a népek
természeti és polgári életének, politikai és vallásos
felfogásának megfelelően irták, úgy hogy az egyik
hősei, királyai, istenei nevről nevezte, a másik a
természet és idő folyásáról és foglalkozásairól, a
harmadik az év egyik-másik szakáról, saját vigalmairól
és ünnepeiről, a kereszténység szenteiről és vértanúiról.
Igy például *Januáriust* a legrégibb magyar
kalendáriomokban ekkép nevezték: Boldogasszony
hava, Szűz Máriáról; 1539—1840-ig pedig: Télelő.
Februáriust legrégebben így: Bőjtelő hava, a bőjt
kezdetéről; később pedig: Telutó. *Márciust* régen:
Bőjtmás (másod) hava, a bőjt közepéről; később:
Tavaszelő. *Áprilist* régen: Szentgyörgy hava; ké-
sőbb: Tavaszho. *Májust* régen: Pünköszt hava;

később: Tavaszutó. *Juniust* régen: Szent Iván hava,
Szent Jánosról (az ősmagyarok a Jánost Ivánnak
mondták); később: Nyárelő. *Julióst* régen: Szent
Jakab hava, Jakab apostolról; később: Nyárhó,
Augusztust régen: Kisasszony hava; később: Nyár-
utó. *Szeptembert* régen: Szent Mihály hava, Szent
Mihály arkangyalról; később: Őszelő. *Októbert* ré-
gen: Mindszent hava, a következő hónap 1-én tar-
tatni szokott Minden szentek ünnepéről; később:
Őszho. *Novembert* régen: Szent Andráshava (az
1466. évi kalendáriomban Szent Andorias hava);
később: Őszutó. *Decembert* régen: Karácson hava;
később: Télelő.

A középkorban a magyar kalendáriomokban még
a római elnevezéseket használták s a napokat is
római módon számították. Az újabb korban, sőt a
reformáció után is, a róm. katolikus hónapneveket
használták, de már legelső nyelvtanírónk, Erdős
János szükségesnek látta a római hónapnevek ma-
gyarul kifejezését. S amint azután a napoknak
kalendák, nonák és idusok szerinti nehézkes ki-
számítása is elévült, helyet adva azok 1, 2, 3, 4 stb.
folyó számmal megjelölésének, szintugy elavult a
januarius, februarius stb. római hónapnevezés is.

A hét-elnevezés egyházi írók szerint az első ke-
resztények szokásáról szállott ránk is, akik a husvétot
hét napon át ünnepezték s ezért ezek fériáknak is
neveztek; napjai pedig hétfő, kedd, szerda stb.
elnevezést kaptak.

Gergely naptárát csaknem az összes keresztény
államok elfogadták. Igy természetesen nálunk is
ez került használatba és miután Gergely pápa
javításai teljesítették, rendezni, beosztani kezdték
a keresztény ünnepek szerint. Mindenekelőtt
a vasárnapokat állapították meg. Ez igen könnyen
ment. Mivel minden év — a szökőéveket kivéve —
azzal a nappal kezdődik, amelylyel végződik (pél-
dául, ha újév szerda, december 31-ike, Szilvester is
szerdára esik), a vasárnap évről-évre visszamegy
egy nappal. Azután megállapították a husvét idejét
is, úgy hogy a husvét március 22-ike és április
25-ike között váltakozik. Március 22-énél előbb
és április 25-énél később husvét sohasem lehet.
A husvétal függnek össze a változó ünnepek. Ezek
közül az ismertebbek a pünkösöd, amely a husvét
utáni hetedik hétfő vasárnapján kezdődik. Az erre

digi kitarása eléggé kielégítő, bár kíván-
natis, hogy ezeltől e buzgalom még
inkább fokozódjék.

Szaktanfolyam Aradon. Az aradi szak-
egyesületi helyi csoport a Szakkör helyi
csoportjával karöltve tanfolyamot szerve-
zett, melynek programja a fővárosi tan-
folyam tantervével azonos. A tanterv
ismertetésére ennél fogva nem is terjesz-
kedünk ki. A tanfolyamot e hó 12-én
nyitották meg egy nyomtatványkiállítással
kapcsolatban. A megnyitáson megjelent
az iparkamarai titkár, az iparfelügyelő,
a kereskedelmi akadémia igazgatója a még
számos más hivatalos egyén, akik a tan-
folyam anyagi és erkölcsi támogatását is
kilátásba helyezték. A tanfolyamra eddig
47-en jelentkeztek. Sok sikert kívánunk
az aradi szaktársaknak abban a remény-
ben, hogy a tanfolyam eredményes befe-
jezésével Körünk ügyének is szolgálatot
tesznek.

Lapunk mai számához mellékeljük az
1912. évi XXII. évfolyamhoz való tar-
talomjegyzéket és belső címlapot, mely
íj. *Aligner Antal* szaktársunk pályanyertes
munkája.

Körünk évi rendezés közgyűlését a vá-
lasztmány határozata értelmében 1913. évi
március hó 30-án tartja meg alapszabály-
szerű tárgysorozattal.

A szaktanfolyam előadásairól szóló
részletes ismertetés a tanfolyam-vezetőség
újabb elhatározása értelmében csak a szak-
tanfolyam bezárása után lesz közölhető.

PÁLYÁZATOK

Lapunk belső címlapjának szedésére és
nyomatására kiírt pályázatra beküldött
munkák bírálata. A pályázatra kitűzött
határidő lejárván, a szakbizottság 1912.
évi december hó 4-én összeült, hogy a
beérkezett pályamunkákat elbírálja a
díjak odaítélésé ügyében döntöön. Meg-
állapított, hogy a pályázatra 14 pályázó
összesen 49 munkát küldött be, melyek
mindegyike megfelel a pályázati feltéte-
leknek. Az általános bírálat során meg-
állapította a bizottság, hogy a pályázók
nagy része helyesen fogta fel a feltételek
ama intencióját, miszerint egyszerű esz-
közők igénybevételével kell a feladatot

megoldani; csak néhány olyan munka
akadt, melynek szedője a diazítés tekin-
tetében túllépte a határt. Igy tehát jóle-
őleg állapított meg, hogy a pályázók
lehetőleg csak a főcsoportok csoportosi-
tásával törekedjenek a jó hatás elérésére.
A nyomtatás tekintetében is kielégítő az
eredmény. Ezeknek megállapítása után a
bizottság áttért a részletes bírálatra, mely-
nek során az egyes munkáknál a követ-
kezőkben összefoglalt vélemények hang-
zóttak el: Az *A Jelszű munkára*: Jól sze-
dett és csoportosított sorai szokatlanul és
helytelenül vannak a papír sávjába he-
lyezve. A vignetta rajzban primitív s be-
állítás is kissé félazeg. Nyomatása jó;
szinezése kevésbé. — *A B, C, D, E, F
Jelszű munkákra*: Azonos kivitelű munkák,
melyeknek sorai szép csoporttá vannak
formálva; tervezője a jó hatást és az
eredetiséget a szokatlan sorbeállításal
akarta elérni, ami nem sikerült egészen,
mert a sok üresség kissé bántó. A vig-
netta rajza nagyon darabos s tervezője-
nek ajánljuk, hogy a modern megoldásu
vignetták rajzbeli konstrukcióját tanulmá-
nyozza. Nyomatásuk kifogástalan. — A

következő vasárnap a szentháromság vasárnapja, amelyre következő csütörtök az urnapja.

Az állandó ünnepek közül fontosabbak a vízkereszt (január 6-án), a karácsony két napja (december 25—26-án), Péter és Pál (június 29-én) és Szent István (augusztus 20-án). A hónapok közül 7 hónap 31 napos, 4 pedig 30 napos, a február 28, illetve 29 napos.

A legrégebb és legteljesebb magyar naptárnak, az 1466-iki évre szóló kiadásnak január hónapja ilyen volt alakra és tartalomra nézve:

JANUARIUSNAK VAGYON XXXI NAPJA.

A hód ke (digh) XXX.

Arany-szám	Vasár-nap jelölő betű	Római hónapnév	Szentek és ünnepek neve.
			Urunk környékezte napja.
			Sz. István protomartyr octávája.
			Sz. János apostol.
			Aprószentek octávája.
			Severin püspök, Vigilia X. böjt.
			Vízkereszt napja.
			Luciani pap.
			Herhardi püspök.
			Juliani, basilianeli.
			Remete Szent Pál.
			Felix educatio Kr.-nak kietlenből kihozása.
			Ciricy martyr.
			Vízkereszt octávája.
			Felix martyr.
			Maurus apát.
			Marcellus pápa és martyr.
			Sz. Antal halála napja.
			Prisca szűz és martyr.
			Mária Magdolna és Mártha napja.
			Fabián és Sebestyén martyr.
			Armos szűz martyr.
			Vince martyr.
			Emerentia szűz és martyr.
			Timothius apostol.
			Sz. Pál megfordulása napja.
			Polycarpus püspök.
			János püspök és confessor halála.
			Sz. Amor octávája és szűze.
			Valerius püspök.
			Ameni martyr.
			Julius pap és confessor.

Ebből megállapíthatjuk, hogy a régi magyar kalendárium nemcsak szerkezetére és külső alak-szerű elrendezésére nézve különbözik a mai naptártól, hanem azt is, hogy az egyes napok más-más apostolokról és vértanúkról emlékeznek meg, ami arra szolgál bizonyosággal, hogy a naptár időről-időre tartalmi változások ment át. Ezt láthatjuk abból is, ha egy későbbi évből való kiadást nézünk.

MCCCCLXXXIV-İK ÉVI KALENDÁRIOM:

Az esztendőben van XII hónap, LII hét, I nap s az egész évben CCCLV nap és 6 óra. Tovább ez áll: Januarius áll XXX nappól, a hold XXX. A négy első nap az, ami az előbbiben.

Az 5. napra ez van bejegyezve: Vigilia.

A 7. napra: Hilarius hitvalló.

A 8. napról Herhardi püspök kihagyatott.

A 10. napra: Julianus és Basilisca vértanuk.

A 11. „ Gergely püspök és hitvalló.

A 12. „ Arcadius és Cirjék vértanuk.

A 21. „ Agnes szűz és vértanú.

A 27. „ Julianus püspök.

A 28. „ Második Agnes szűz.

A 30. „ Adelgundis szűz.

A 31. „ Julius pap és hitvalló.

Szóval minden nap után nincs szent név vagy ünnep, ami igazolja a szentek és ünnepek koronként való változását, növekedését és apadását. De különben legfényesebben igazolja ezt a római pápának 1912-ben kiadott rendelete, amelylyel egy csomó ünnepet törölt az évből, ami arra vezethet, hogy a napok szentjei és ünnepei a különböző keresztény vallásu naptárakban ezentul nem egyeznek majd, mert például a protestánsok nem akarják magukra nézve kötelezőnek tekinteni a pápai rendeletet. Így tehát a naptár szerkezetére nézve ezentul a legfontosabb lesz csakis az évnek hónapokra, hetekre és napokra való felosztásának pontos megjelölése, ami a naptáraknak könyvnyomtatás utjáni előállításánál idővel jelentős alakváltoztatásokra fog vezetni.

Ezidőszerint a naptárak szerkezte a könyvnyomtatásban bizonyos szabályoknak a betartását követelte, úgy hogy a hónapok vagy hetek szerint csoportosított naptárak kivételben többé-kevésbé egyeztek. Ennek az egyezésnek az volt az eredménye, hogy a naptárak szedésénél nem törekedtek a tipográfiai modern irányelveknek érvényt szerezni, hanem kisebb-nagyobb alakváltoztatástól eltekintve, a naptárak szedését mindig a régi forma szerint végezték. A nyomásban pedig különösen az ünnepeknek mindig vörös színben való nyomtatása miatt nem igyekeztek gyökeres változtatásokra. Ha azonban idővel a naptárt mint könyvnyomtatóipari

G, H, I jelzésű munkákra: Egyféle megoldás, a színezés azonban különböző. E munkákra az *A* jelzésű mondatok vonatkozhatnak. — *A J, K jelzésű munkákra:* A lap szélein szélesen alkalmazott tónus plasztikus hatást idéz elő, ami nem helyesíthető; egyébként gondosan szedett sorai tetszetősen vannak csoportosítva. Színezés és nyomtatás tisztá. — *Az M jelzésű munkára:* A jól csoportosított sortömbök kiegészítésül rajzolt diszítés nem szép. — *Az N jelzésű munka* az előbitől csak a rajzolt diszítésben különbözik. E munkánál a diszítés már ötletesebb és hatásosabb s így a munka összehatása is jobb. — *Az O, P jelzésű munkák* összehatás tekintetében jobbak lettek volna, ha a sortömböt a tervező 3—4 ciceróval magasabbra állítja; az elsőnek diszítésé rajzolva van, a másodiké pedig ornamentals darabokból van szedve; mind a kettő jó. — *Az R jelzésű munkára:* Sorcsoportosítása csak annyiban különbözik az *O* és *P* jelzésű munkáktól, hogy ennél az évszám és évfolyam, valamint a diszítés a főszöveg sorainak elejére van állítva; a diszítés e munkánál azonban erőszakos,

tehát nem jó hatású. — *Az S jelzésű munka* kétoldalas megoldás, melynek sorcsoportjai helytelenül vannak a papír síkjába állítva; a rajzolt diszítés is tulsok. — *A Vázlat II jelgű munkákra:* Ujszerű megoldás, melynél a tervező figyelmen kívül hagyta, hogy egy folyóirat évi belső címlapjáról van szó, tehát az évszám és az évfolyam jobban tüntetendő ki. Elísimerendő azonban, hogy a sorok csoportosítása és a papír síkjához való beállítása nagyon érdekes és tetszést. Egyes véleménye szerint jobb hatású lett volna, ha az utolsó sor alatti műtűrkét a felső szövegoszlop szélességére tervezi. — *A 77, 88, 99 jelzésű munkák* érdekes példák annak dokumentálására, hogy minél kevesebb léniadiszítést alkalmazunk, annál jobb hatást érhetünk el. E három munka szövege egyforma megoldású s az a legjobb, amelyiknek diszítése a minimálisra van redukálva; ez pedig a 99 jelzésű munka, melynél csupán a kifejezéstelen vignetta kifogásolható. — *A Sorbona jelgű munka* tervezőjének figyelmébe ajánljuk az előbbi pályamunkákról elmondottakat. A szövegsorok szedése

is igen kezdetleges, de a diszítőanyag is helytelenül van itten alkalmazva. — *A Semmiből valamit a, b, c, d, e, f jelgű munkákra:* Ha e munkák szedője nem hagyja figyelmen kívül a modern szedéstechnika egynéhány alapelvét (ilyen: az egymáshoz tartozó sorokat és csoportokat nem szabad tulságosan ritkítani), úgy egészen jó munkát produkál, címlapjainak is az a főhibájuk, hogy a sorokat mértékten ritkította, egyébként a sorcsoportosítás és beállítás helyes. — *A I, II, III jelzésű munkákra:* Az I-sel jelzettre az *R* jelzésű, a II-re pedig a 77, 88, 99 jelzésű munkákról mondtak a mérvadókat; a III-sal jelzett munka sorainak csoportosítása nem a legjobb. — *A Lilium A jelgű munka* sorai elég jók; az összehatás azonban gyenge. — *A Lilium B jelgű munka* csak léniadiszítésben és más betűfaj tekintetében eltérő az előbitől. Ez utóbbinak a konstrukciója azonban gyengébb az *A* betűvel jelzett munkáénál. — *Az Egyesült erővel jelgű munkára:* Gondos, lelkiismeretes munka, főhibája, hogy az évszám nincsen eléggé kitüntetve s hogy az iniciálé kissé „lóg”.

objektumot legfőképpen csak a kereskedelmi életben szükségelt előjegyzési vagy hónap-, hét-, illetve napmutató táblának fogják tekinteni, akkor a szentek, ünnepek és egybeknek a közlésétől (mint feleslegestől) eltekintenek majd és ezáltal a szedő abba a helyzetbe kerül, hogy a naptárt ízlése szerint a modern szedéstechnika irányelveinek megfelelően állíthatja elő.

Noha elismerem, hogy eddig is tiszteletreméltó haladást tettünk a naptárszedésben, amennyiben a régi, elavult formáktól némileg eltérő naptárak évről-évre újabb és újabb eszméket valósítanak meg, mindenesetre azonban azt a legfontosabb elvet kell a naptárszedésnél érvényesíteni, hogy a naptár céljának megfelelően leginkább a gyakorlati használatnak legyen alárendelve. Ez a gyakorlati követelmény pedig abban nyilvánuljon, hogy a naptár már az első pillanatra is elárulja rendeltetését: egy tekintet rá és rögtön tájékoztasson arra nézve, amit tőle tudni akarunk.

Ebből a szempontból a célnak legjobban megfelelőnek bizonyultak azok a naptárak, amelyek alaki beosztásuknál fogva az egész évnek 52 hetét külön lapon napokra osztva közlik. Az olyan naptárak, amelyek csupán 12 lapon a hónapokat, heteket és napokat tartalmazzák, nem eléggé célszerűek, mert ily sok adatnak egy lapon való közlése igen tömör és apró betűs szedést igényel, ami a gyors áttekintést hátráltatja. Ellenben az 52 lapra felosztott naptár alaki elrendezésénél fogva igen alkalmas arra, hogy a hónapot, hetet, napot és a hónap egyes napszámait világosan és gyorsan közölje.

Ezeket az 52 lapra beosztott heti előjegyzési naptárakat sokszor minden egyes lapon külön is ellátják az illető hónapnak összes napjaival, ami célszerűségi szempontból nem kifogásolható addig, amíg nem foglalják el a hét egyes napjainak a helyét. Eppen azért az ilyen naptáraknak a lapjait úgy kell szedni, hogy fontosságuk szerint kitűnjön 1. a hónap neve, 2. a napok száma és 3. a napok nevei. Minden egyéb alárendelt jelentőségű. Nem helyeselhető tehát az adatoknak olyan elrendezése, amelynél a hónap nevét alig látható helyen vagy aránylag kis írásból szedték, vagy amelynél az egymás mellett elhelyezett nap *nevét és számát* finom vonalú írásból alkalmazták. Sőt az sem egészen helyes, ha az

ilyen naptárlapon a 7 egymás alá szedett szám mindegyike alatt következik az illető nap neve. Ezek az elrendezési módok nem a legalkalmasabbak arra, hogy az adatokat *fontosságukhoz* képest kellő áttekintéssel közöljék. — Leghelyesebb az egymás alatt következő hét napnak a számaikat úgy alkalmazni, hogy minden egyes szám mellett szedések az illető nap neve is. Így a nap száma és neve egyszerre és csalhatatlanul válik ismeretessé. A hónap nevét pedig a lap fején legalább is olyan nagy betűvel kell szedni, mint a napok száma. A számok lehetőleg markáns és kifejező rajzok legyenek, ne pedig elrajzolt, cifra vagy nehezen felismerhető jelleggel bíró számok. Igen elms ebben a tekintetben a számoknak egy négyszögben való negatív közlése, mert ezzel kétségbevonhatatlanul igazoltuk, hogy a legfőbb adat a szám, amely maga után vonja a többi adat szükségyszerűségét. Ezeknek az általános elveknek a figyelembevételével a legkülönbözőbb vonaldiszitményes ornamentálás lehetséges, anélkül, hogy a mai modern irányzat bármely részről korlátoztatnék. (Lásd mellékleteink között néhány reprodukciót az *idei naptárakból*.)

Az 52 lapos előjegyzési tömböknek a *nyomatását* rendszerint a felhasználandó papírnak a *méretétől* teszik függővé, mert alakszerű beosztásuknál fogva igen sokféle nyomtatási módot alkalmazhatnak. De minthogy az ünnepek megjelölése végett okvetlenül két színben kell nyomni, célszerűségi szempontból legajánlatosabb olyan megoldást keresni, hogy mind a két szín (ha csak lehetséges) egyszerre nyomtattassék. Tömbnaptáraknál a nyomásfelületnek és papírnak lehető gazdaságos kihasználása, valamint az elmsen kigondolt kilövési módok és könyvkötészeti munkáknál végzendő vágás, hajtogatás és összehordás igen fontos körülmények, úgy hogy a nyomtatás ugyszólván mindig a feldolgozandó papír és a nyomdai gépek természetétől függ. Mindamellett azonban a kisebbszerű nyomdákra nézve ajánlatos az 52 lapos tömböt 8° nagyságban $3\frac{1}{2}$ ívre (56 lapra) beosztani oly módon, hogy az utolsó négy lap posta-távirdai és bélyegilletéki adatoknak közlésére szolgáljon. Ha azt akarjuk, hogy az ívek nyomtatás után hajtogattassanak, akkor 8 oldal külön schöndruck-formát és 8 oldal külön widerdruck-formát lövünk ki, természetesen mindig páratlan

Nem ártott volna, ha a sorok csoportját valamivel feljebb és balfelé tolják. Nyomatása és színezése kitűnő. — A *Sorrento jellegű munka* szedője törekvő ember lehet, akinek munkáján meglátszik, hogy a jó nyomtatványokon jól alkalmazott mesterszedésbeli fogásokat ő is szeretné alkalmazni s hogy ez most nem sikerült, az csak annak a jele, hogy még sokat kell tanulnia, felfogásának s ízlésének tisztulnia kell. Jóakarattal figyelmeztetjük, hogy egy mestermunkánál a sorok helyes szedése s ízléses, hatásos csoportosítása a fődolog, míg ellenben a díszítés csak másodrangú dolog. — *Kiszedhető vázlat A, B, C jellegű munkákra*: E munkákon a pályázati feltételek ellenére: a szövegsorok rajzzal vannak pótolva; miután azonban pályázó mellékelte a Szemle tavalyi belső címlapját annak igazolásával, hogy vázlatai kiszedhetőek s mert e munkák valóban értékes és nagy gondal készült munkák: a bizottság bírálat tárgyává tette ezeket is. Az *A jellegű munka* mindenképpen sikerült, modern és ízléses munka, melynél csupán az kifogásoltatik, hogy a rajzolt iniciálé

a betű jellegéhez képest soványabb. A B vázlat is modern és újszerű megoldás, bántó azonban az oldalt elhelyezett sorhasábnak egy üres mezővel való megszakítása, ehelyett ajánlatosabb lett volna arra a helyre az évszámot és évfolyamot helyezni, az iniciálé alatti vonalat elhagyni s a címert megfelelő helyre helyezni. — A C vázlat kétoldalas megoldás, mely azonban — bár összehalása elég jó — nem sikerült; a sorok kiképzése erőszakolt s a sok sortöltő bántó. — A *Block jellegű munka* súlyos hibája, hogy a lapcímét két oldalra szakította a tervező. — A *KleuR-ens I, II, III jellegű munkák* kétoldalas megoldások. A sorok szedése nagyon jó s ennek jó hatását lerontja a brutális iniciálé és évszám. — A részletes bírálat alapján a szedés I. díja (50 korona) a *Kiszedhető vázlat A* jellegű munka szedőjének: *ifj. Aigner Antal* szaktársnak, a II. díj (30 korona) a *99 jellegű munka* szedőjének: *Lencse Antal* szaktársnak, a III. díj (20 korona) a *Vázlat II* jellegű munka szedőjének: *Krappal Nándor* szaktársnak ítéltetet meg. A nyomtatás I. díját (25 korona) az *Egyesült*

erővel jellegű munkák nyomója: *Sütöri Sándor* kapta meg. A nyomtatás II. díját az *A, B, C, D jellegű munkák* nyomójának ítéltek meg, mivel azonban a jelleg levélben a nyomó megnevezve nem volt: a bizottság e díjat visszatartotta. (Időközben e pályamunkák szedője jelentkezett s a díjnak a nyomó részére való kiadását kérte azzal az indoklással, hogy a nyomó nevét csupán feledékenységéből nem közölte. Miután pedig meggyőződést szerzettünk arról, hogy e pályamunkákat *Derka Béla* nyitrai gépmeister szaktárs nyomtatta: a díjat neki kiadtuk. *Szerk.*) — A pályamunkák legjobbait lapunk jelen számának három mellékletén mutatjuk be $\frac{1}{4}$ nagyságra redukálva.

Körünk újabb pályázata számla tervezésére. A Szakkör Wottitz Vilmos fotocinkografiai műintézete megbízásából pályázatot hirdet a nevezett cég használatára szolgáló számla tervezésére. E pályázatnál kitűnő alkalom nyílik a rajzolni tudó szaktársnak arra, hogy ebbeli képességüket a pályamunkáknál érvényesítsék. A pályázatnál ugyanis kívánatos, hogy a tervezet alkalmas legyen arra is,

oldalra: 1, 3, 5, 7, 9, 11, 13, 15. Paginák helyett rendszerint a hetek száma szolgál, az oldal alatti sarkán, apró betűkkel. (Tehát 1. oldal 1. hét, 3. oldal 2. hét, 5. oldal 3. hét stb.) Ha pedig azt akarjuk, hogy az iverk nyomtatás után csak összehordassanak, hajtogatás mellőzése végett, akkor mindig 8 oldal schöndruckot lövünk ki, minden 7-ik hetet (mert $8 \times 7 = 56$); vagyis az első iveren az 1., 8., 15., 22., 29., 36., 43. és 50. hetet; a második iveren a 2., 9., 16., 23., 30., 37., 44. és 51. hetet; a harmadik iveren a 3., 10., 17., 24., 31., 38., 45. és 52. hetet stb. (Természetesen szintén mindig a páratlan oldalon.)

Ami a fali naptárak, zsebnaptárak és mappanaptárakat illeti, azoknak ismertetésétől közleményemben el kell tekintenem, mert a tért nem vehetem jobban igénybe; de ez utóbbiak különben sem oly gyakoriak a közforgalomban, mint éppen a heti előjegyzési naptárak.

SCHWARTZ ARMIN.

FALK ZSIGMOND ÜNNEPLÉSE

A sors különös kegyéből egy oly szép évfordulót ünnepeltek január hó 5-én a Pesti Lloyd-Társulat disztermében a magyar nyomdászág és a meghívott közéleti tényezők, mely nálunk csaknem páratlanul áll.

Hetven esztendeje, hogy *lovag Falk Zsigmond* zsege gyermekként a nyomdászpályára lépett és szorgalmával, tehetségével és lankadatlan kintarsal olyan fényes pályát futott be, amely a nyomdászpályán a legnagyobb ritkaságok közé tartozik. A nyomdászpályára rögs voltát csak az tudja értékelni, aki maga is e pályán mozog. A nyomdászpályán való boldogulás, érvényesülés nehézséget csak az tudja felfogni, aki az e pályával egybekötött mindenféle nehézségeket, akadályokat maga is ismeri, aki tudja: mennyi tanulás, mennyi kitartás és lankadatlan szorgalom szükséges ahhoz, hogy valaki a szürke mindennapiságból kiemelkedjék.

Falk mindezen akadályokat törhetetlen energiával küzdötte le és amikor nemcsak hogy kiemelkedett, hanem az idők folyásával az ország legelső

nyomdászai közé küzdötte fel magát, éppen mert a legelső fokról emelkedett az elérhető legmagasabb fokra és mert birtokában volt annak a titokzatosnak látszó erőnek, amely a haladni akarót szárnyára veszi és a magasba emeli — nemcsak szóval, hanem tettekkel hirdette az ígét: a tanulás, a művelődés az az erő, amely a munkást előre viszi, nemesíti és értékessé teszi.

A Magyarországi Könyvnyomdászok és Rokonszakkabeliek Szakköre több mint egy negyedszázaddal ezelőtt való megalakulásánál ugyanezen ígét hirdette, ezen ígének szóval s tettekkel való terjesztésére vállalkozott és e cselekménye természetesen felkeltette Falk Zsigmond érdeklődését az akkori Társaskör iránt.

A tanulni, előrehaladni, fejlődni vágyó nyomdai ipari munkások ambícióval állottak a nemes ügy szolgálatába és az akkori nagy közöny közepette, mely egyaránt nyilvánult meg a munkaadók és munkások nagy részénél: Falk Zsigmond mellénk állott és tetterős buzdítással, minden áldozatra készen buzdított bennünket a megkezdett mű kiépítésére.

Csak ilyen nemeslelkű pártfogó segítségével gondolhattunk ezelőtt huszonné esztendővel arra, hogy céljaink minél gyorsabban való megközelítésére technikai szaklapot alapítsunk, évkönyvet adjunk ki, amelynek azután teljes két évtizeden át oly bőkezű pártfogója volt Falk, hogy az iparunk fejlődéséért lelkesedő nyomdásztársadalmat hálára kötelezte.

Az ünnepély a Budapesti Grafikai és Rokoniparosok Egyesülete diszülésének keretében folyt le, mely egyesületnek az ünnepelt diszelnöke. *Schwarz Félix* elnök üdvözölte őt legelőször.

A munkát tiszteljük elsősorban — mondá többek között — amidőn ma Méltóságodat ünnepeljük. Munkássorból a munka fáradságos pályáján emelkedett Méltóságod munkás hét évtizeden keresztül arra a polcra, amelyen ma üdvözöljük, az ország legkitartóbb, pihenésre még most sem vágyó munkását. Hogy ebben a minőségében áll szívünk-höz legközelebb és hogy ebbeli érdemeit tudjuk mi leginkább méltányolni, kiket éppen munkaszeretete és munkabírása tölt el csodálattal, az csak természetes.

hogy a nevezett reprodukáló műintézet is résztvegyen annak technikai előállításában klisé készítésével. A pályadíjak 50, 20 és 20 koronában vannak megállapítva, amelyek *okellenül* kiadatnak. A pályázatra vonatkozó hirdetés lapunk 16. oldalán olvasható.

A nyitrai szakegyesületi helyi csoport üdvözlőlap-pályázatáról. Évről-évre megismétlik a nyitrai szaktársak az üdvözlőlap-pályázatot, melynek eredménye mindenkor érdekelt minket, mivel e kis lapok hű tükrét képezték derék nyitrai szaktársaink szakmabeli haladásának. Az elmúlt év végén hirdetett és lejárt pályázat eredménye ismét megerősített abban a hitünkben, hogy a vidéki szaktársak az önművelődés útján is sokat tanulhatnak a nagyot haladhatnak. A szóban forgó pályázatra összesen 19 munkát küldtek be, melyek — általánosságban bírálva őket — jelen-tékeny haladásról tesznek tanuságot s a a részletes bírálat során az egyes munkákról a szakbizottság a következő véleményét adta: Az *1a jelzésű munka* sor-elhelyezése szeszélyes s nyilvánvalóan a diszítő vonalak helyzetéhez alkalmazták;

a felső 2 cicerós vonalat el kellett volna hagyni, mert, kis mértékben bár, plasztikussá teszi a hatást; az évszám kicsiny. Ugyanez áll az *1b* és *1c jelzésű munkákra* is, míg az *1d jelzésű munka* még ezeknél is gyengébb; az évszámnak törtszámzerű alkalmazása határozottan helytelen. — A *2. számú munka* sorai jök s összehatását az utolsó sor rontja, sokkal jobb lett volna az évszámot nagyobb fokozatból a zölddel nyomtatott lénia mellé nyomtatni. — A *3. számú munka* sorai kifogástalanok, diszítése erőszakolt beállítást követelt, ami a legnagyobb hiba. — A *4. és 5. számú munkák* sorai egyezők, a diszítése változik csupán. E lapok a legjobbak valamennyi között úgy soraiak csoportosítása, mint a diszítés szolid és logikus volta tekintetében. — A *6., 6a, 6b jelzésű munkák* közül a *6a* a legjobb, mivel ez van a legjobban beállítva a papir síkjába s mivel ennek diszítése is mérsékeltabb a többinél. Az évszámot körülöfögő kör kissé banális hat. — A *7. számú munka* betűje nem alkalmas erre a célra s határozottan elítélendő az iniciale merev meghoszábbítás. Egyébként azonban jól szedett sorai

szép csoportot képeznek. — A *8. és 8a jelzésű munkák* szolid kivitelük folytán kedvesek, különösen a *8.*, melynél csupán a felső pontdiszítést kellett volna elhagyni. — A *9. számú munka* soralakítása nem felelhet meg a diszítés — mely amugy is erős — ilyen módon való felhasználásának. — A *10., 10a és 10b jelzésű munkákhoz* a papir nincs jól megválasztva, mert arra (kék színű a papir) nem lehet tiszta piros színt nyomtatni, pedig e lapnak a szinhatásban volna az ereje. A szedő munkája azonban kifogástalan. — A *11. számú munka* sorcsoportosítása jó, az évszám nagyobb fokból lett volna szedendő. — Nyomatás tekintetében minden munka jó. — A fenti részletes bírálat alapján a szedés I. (10 K) díjat az *5. számú*, a II. (5 K) díjat a *8. számú*, a III. (oklevél) díjat pedig a *10a jelzésű munka* szedéséért itélte meg a bizottság. A nyomtatásért az I. (10 K) díjat a *4. számú*, a II. (oklevél) díj pedig a *6a jelzésű munka* nyomójának ítélte oda. — Értesülésünk szerint a három szedésdíjat *Lencse Antal*, a két nyomtatási díjat pedig *Derka Béla* nyerte el.

És hogy a munka tiszteletében találkozunk Méltóságoddal, az teszi büszkeségünket és az teszi büszkeségünké Méltóságodat.

Sorra következtek azután a különböző kiküldöttek: Bárczy polgármester a székesfőváros nevében, a kormány kiküldötte, a kereskedelmi miniszterium, a Kereskedelmi Akadémia, az Országos Iparegyesület, az alsóausztriai iparegyesület, a kereskedelmi és iparkamarák, a bécsi kereskedelmi és iparkamara, a Kereskedelmi Testület, a Pesti Könyvnyomda Rt. személyzete, a bécsi nyomdatulajdonosok egyesülete, a litografusok egyesülete, a bécsi könyvnyomdászok és betűöntők ipartestülete, a bécsi könyvkötők ipartestülete, a bécsi könyvkötők, a mentők, a Charité-Kórház, a Kereskedelmi Kórház küldöttei.

Az üdvözlők közül bennünket közelebről érdeklők a következők:

Pollák Simon, Körünk elnöke megköszönte a jubilánsnak a multban velünk szemben tanusított jóindulatát, amely még abban az időben nyilvánult meg, amikor a szívek és elmék zárva voltak törekvéseink elöl, kérte, hogy e jóindulatot a jövőben is tartsa meg irányunkban.

Választmányi határozatnak megfelelően Körünk lovag Falk Zsigmondnak érdemeit méltató sikerült kivitelű emlékiratot nyújtott át, mely általános tetszést váltott ki.

Krausz Soma, a Magyarországi Könyvnyomdászok és Betűöntők Segélyező-Egyesületének elnöke méltatta Falk Zsigmondnak a nyomdászok társadalmi élete körül szerzett nagy érdemeit. A segélyező-egyesületnek egy évtizeden keresztül volt elnöke az ünnepelt, oly időben, amikor a tagok száma alig tett ki néhány százat s a kormányok még gyanakvóan fogadták a munkásság legártatlanabb törekvéseit is. Falk Zsigmond tömérdek érdemet szerzett a munkásjeléti intézmények megteremtése körül együtt élt, együtt dolgozott, együtt szórakozott a nyomdászok legjobbjaival. Az ő elnökösködésének ideje fénykora az egyesületnek. Most ötemeletes hatalmas palotában székel a nyomdászegylet, nagy szanatóriuma van az Adria kies partján, de mindeme sikerhez Falk Zsigmond segített lerakni a biztos alapot.

A Grafikus Művezetők Egyesülete képviselőjében *Fuchs Zsigmond* elnök üdvözölte a jubilánst.

A Főnökegyesület az ünnepeltet domdorművű arcképével, a Pesti részvénynyomda személyzete 70 lapból álló babérággal, a hivatalnokai ezüst diszserleggel lepték meg.

Az üdvözlések elhangzása után Falk Zsigmond emelkedett szólásra és hosszabb beszédben mondott köszönetet azoknak, akik részére ezt a szép ünnepséget rendezték.

— Sohasem tettem mást — így szólott —, mint hogy becsületesen teljesítettem a kötelességeimet és szerettem dolgozni, ez minden érdemem. Visszapillantást vetett ezután a magyar nyomdaipar multjára és rámutatott annak fejlődésére. Ujból megköszönte a lelkes ünnepelést, mire a jelenlevők harsányan megéljenztek.

A diszkozgyülés után a Vigadóban diszebed volt.

UJÉVI ÜDVÖZLETEK 1913

Dacára annak, hogy mindinkább törekednek egyesületek és egyesek az ujévi üdvözlések küldözgetésének szokását korlátozni vagy teljesen kiirtani, még mindig teljesen tartja magát — különösen mesterszedőink között — a szokás, hogy mindakkor, amikor az ő év eltűnik az örökkévalóságban s az új esztendő az idő küszöbére lép, ismerőseinknek és barátainknak életjelt adnak s a bekövetkező időrésze, mely a jövendő 365 napot foglalja magában, szerencsekivánataikat tolmácsolják. Az 1913. esztendő megindulta szintén nagymennyiségű üdvözlőlapot hozott nekünk is, bizonyítékául annak, hogy tanácsainkért és utbaigazításainkért sokan szeretettel csüngenek lapunkon, amely szeretet egyuttal serkentésül szolgál arra, hogy lapunkat a jövőben is a legjobb tudással csináljuk meg. Készséggel vesszük ezért is bírálat alá a beküldött ujévi kártyákat, mert hiszen ezek nagyjában mindenkor a felszínen levő izlés és irány tanúságtevői. E lapok tesznek tanúságot egyesek haladásáról, a szakmafejlés terén elhintett mag csiraképességéről. Az alábbiakban ismertetjük a beküldött lapokat abécé-rendben, melyek közül a legsikerültebbeket külön mellékleten mutatjuk be s ha egyik-

A soproni szakkegyesületi helyi csoport levélfejlesztési pályázatát hirdették, amelynek elbírálására a Szakkör szakbizottságát kérték fel. A pályázatra nyolc munka érkezett be, melyekről általánosságban megállapítható, hogy szedőkben megvan a hajlam az új szedésirányra való áttérésre, de még mindig nem tudnak szabadulni a régebbi irányok befolyásától. Az egyes munkák bírálatát a következők: *A Biztos talajon V. jellegű munkáról*: Az iniciálé erőszakolt s az emblém is erőszakosan van beállítva; hiba az is, hogy a főcímben egy indokolatlan és caunya elválasztás van. Egyébként modernségre való törekvés tükröződik a munkáról. — *A Haladás útján II. jellegű munkáról*: Az egész kompozíció el van hibázva; meglátszik rajta, hogy az egész a nagy S betű kedvéért szedettet ily módon. Nyomatása nem elég tiszta, színezése sem a legjobb. — *A Törekvő X. jellegű munkáról*: Az eszme nem rossz, de a kivétel elhibázott. A szöveg erősen van ritkítva, anélkül, hogy erre szükség volna; emiatt azután szétesik az egész kompozíció. Színezés és nyomtatás tűrhető. — Az *A B*,

I., 2. jelzésű munkáról: Az egész levélpapírtul van díszítve; a tónus felesleges, ugyancsak a kezdőbetűk is. A vignetta ily módon való beállításra kissé hibás, mert az egyensúly meg van ezáltal bontva. Mindezek dacára elég jó összehalású munka — *A Szorgalom jellegű munkáról*: A pályaművek között a legsikerültebb. Bár taposott utakon járt a szedője, mégse követte a mintát, abban a tekintetben, hogy a sorokat tömörítette volna. Nyomatása és színezése jó. — *A Mephisto jellegű munkáról*: Szedője plasztikus hatásra törekedett a felső sordisznak az iniciáléval való megszakítása által. A színezés nincs jól megválasztva, mert az egészet szétbontja s egységes hatásától megfosztja. — *A Sárga 14 jellegű munkáról*: Merev a betű, a díaz és maga a sorcsoportosítás is annyira szögleles, hogy a levélfej kissé kemény hatása. Nem tagadható el azonban, hogy sorai jól vannak szedve. — E részletes bírálat alapján a szakbizottság a következő díjazási javaslatot ajánlja a helyi csoportnak elfogadásra: Az *I. (10 K)* szédési díjra érdemes munka a *Szorgalom* jellegű, a *II. (5 K)* szédésdíjra a *Sárga*

14 jellegű és a *III. (oklevél)* szédésdíjra pedig az *A B I.* jelzésű pályamunka. A nyomtatásért az *I. (10 K)* díjat az *A B 2.* jelzésű munkának, a *II.* díjat pedig a *Szorgalom* jellegű munkának javasolták kiadni. — A döntést közöltük a helyi csoport elnökségével s miután választ eddig nem kaptunk, ezt olybá tekintjük, hogy a döntésbe belenyugodtak. Anyertesek neveit a legközelebbi számban fogjuk közölni.

TECHNIKÁRÓL

Mértékbeosztással ellátott szedősorzó. Az egyes szaktársak tulajdonában levő mértékkel ellátott szedősorzó száma megszaporodott egy ujonnan szabadalmazott találmánnyal. Hausmann János nürnbergi szedő olyan sorzózt talált fel, melynek külső szélén nonpareille és petit jelzésű vonalak vannak bevésve. Az emeltyűrendszerű zárókészülék mutatóval van kapcsolatban és ez lehetővé teszi a szedőnek, hogy a sorzózt kvadrát, térsz. stb. felhasználása nélkül a kívánt szélességre pontosan kizárhassa. Talán az új talá-

másik szaktársunk nem is lesz megelégedve bírálatunkkal, vigasztalja őt, hogy nem gáncsoskodni akarunk, hanem a hibák felsorolásával oktatni.

Az idejéi üdvözlőtekre jellemző, hogy legtöbbjének tervezője törekedett a hatás fokozásában a papír hatását is számításba venni. Az alkalmazásra került papírok legtöbbje durva és sok közöttük a színes is. Jellemző az is, hogy csak kevéssel találkozunk, amelyeknél kettőnél több szín került alkalmazásra, a szedésmegoldások is a legegyszerűbbek és éppen ezek a legsikerültebbek, amint ez tablóinkon látható.

Biró és Schwarz könyvnyomdája. A rajz után készült munka tetszetős. A recés papírról sötétbarna alapon fehér körben látható a cég. Buék a barna alapra van nyomva vörösbarba színnel. A nyomása sikerült. Hol maradt az évszám? — **Busay Balázs** üdvözlőlapja szintén rajzolt. Világosbarna papírra van nyomva az alapszöveg világoskék színben, melyből az „ujév” vörösen van kiemelve. Baloldal egy kör alakú, jól megoldott, olivzöld záródísz látható. Az egész kissé tarkán hat. Nem tartjuk logikusnak az „ujév” szónak feltűnő kiemelését, mint ahogy Busay tette. — **Karácsonyi** üdvözlőlapja szintén rajz, melynek fekete konturjai fényképezés útján sokszorosították. A Falus által kultivált motív-csoportosítás kézzel van színezve. — **Duchon János, Weherle-telep** gyenge dolgot produkált. A kapuszerű diszitmény felső részén négy rekeszbe van helyezve az évszám, alul tömörszerűen a szöveg, mely a közepre helyezett iniciálé kedvéért így hangzik: Boldog újévet kíván János Duchon és neje. — **Fáber József** általában ismert megoldást variált, melynek nyomása tiszta; a keretül alkalmazott szürke tónust feleslegesnek tartjuk. — **Fekete Béla** tavalyi üdvözlőlapja az ideinél sikerültebb volt. Vörös körben az évszámon kívül egy rajzoló nyul gubbaszt. A rajzolt szöveg fekete. Az üdvözlőlap narancssárga papírra készült. — **Fekete Géza** jól szedett és kedvesen színezett, fehér durva papírra nyomtatott üdvözlőlappal kedveskedett ismerőseinek. A szöveg jól van beállítva a fehér mezőbe. Az iniciálé nagy volta dacára sem erős. Az egész jól van beállítva a papír síkjába. — **Flinsch-féle betűöntőde** szétküldött üdvözlőlapjának első oldala az ismert Bernhard-disz rózsája sötét alapon, a harma-

dik oldalon öt kurzív-sorban van csoportosítva a szöveg, melyek közé zöld színben felülről lefelé van állítva az évszám. Nyomása mesés. — **Göschl Lajos** szerencsétlenül választotta a névjegy alakját. A színezés és nyomás is nagyon gyenge. — **Hahn Mihály** rajzolt üdvözlőlapja csinos munka, bár a sraffirozott diszítéseknek nem vagyunk barátai. Az évszám erről is hiányzik. — **Hemm József** egy általunk tavaly bemutatott példát utánoz, melynek hatását a rosszul választott papírnagyság hátrányosan befolyásolja. — **Horváth Antal könyvnyomda, Mindszent.** Amennyire sikerült az üdvözlőlap reklámdala, melyen egy körzetkombinációba van állítva a cég nagyított gömbölyű impresszuma, annyira gyenge az üdvözlő-rész. Egy sarokra állított dekoratív négyzög körül van csoportosítva a Buék és évszám, újabb négyzögesítést célozva. A nyomás is gyenge. — **Jánosi Péter** szaktársunk ugyan nem a legmodernebb felfogásnak megfelelően szedte gratulációs kártyáját, mégis ügyes dolgot alkotott. A papír konstrukciója hatásában az alkalmazott tónus által jól ki van aknázva. — **Graphischer Klub, Jägerndorf,** modern, elegáns üdvözlőlapot küldött szét. A markáns anyag a jó színezéssel jól van összhangba hozva s a közepén lévő folt jól hat. A curva kartonra készült nyomtatvány nyomása nagyon jó. — **Kaufmann, Szekszárd.** Jól szedett és tisztán nyomott munka. Az évszám alá nyomott nagy sárga foltot teljesen feleslegesnek tartjuk; ez inkább ront, mint diszít. Talán inkább az évszámot kellett volna színesen venni s a közöttük levő pontokat feketén. — **Katona Gyula, Debrecen.** Iniciáléval kezdődő két szimpla sor van a kártya bal alsó sarkában, melyet egy lineumba metszett, virágot tartó női alak diszít. A vidéki munkák sikerültebbjei közé tartozik. — **Kallós Ödön grafikai szaküzlet Budapest.** Az általa képviselt betűöntőde nyomdájában készült munka szedése nem nyújt semmi újszerűt, dacára a modern anyagnak. A világosbarna műnyomókartonra sötétzölden nyomtatott üdvözllet nyomása példás. — **Keresztessy István, debreceni városi nyomda.** A papír felülete vörös vonalakkal hat mezőre van osztva. Jól van elgondolva a dolog, a megoldás azonban nem sikerült. Különösen a színezés gyenge. Sok az arany s az ólomba vágott szürkén nyomtatott címer nagyon nehéz. — **Klein Armin** üdvözlő-

mány nagyobb szerencsével indul a piacra, mint elődei.

h.
Osztógépet szabadalmaztatott Trientini Lajos wieni könyvnyomató. A szabadalmi leírás szerint a gép teljesen automatikusan végzi el a szedés elosztását, de persze a betűk különféle, az előírásnak teljesen megfelelő szignaturával kell, hogy bírjanak.

PAPIRSZAKMA

Kromópapírgyár Budapest. Magyar tarkapapir- és papirkárpitművek Rt. cég alatt Budapestben új vállalat alakult 300.000 kor. alaptőkével (1500 drb 200 kor. névértékű részvény) kromó- és tapétapapírok gyártására. A gyárat Kőbányán, a Gergely utcában fogják felépíteni. Az igazgatóság tagjai: Lévai Lajos br., Várady Gábor dr., Schuler József, Schuler Guszláv és Rönk Béla dr. Felügyelő-bizottság: Schuler Jenő, Bíró Ede és Schuler Gyula.

Drágább a csomagolópapír. Tizenhét osztrák és magyar papírgyár — tekintettel a termelési költségekre az utolsó években bekövetkezett lényeges emelkedésére —

megállapodásra lépett egymással az ugynevezett közönséges patent csomagolópapír árának felemelése tekintetében. A megállapodás szerint a gyárak a közönséges patent csomagolópapír alapárát 1 koronával felemelték s a négyzetméterenként 50—200 grammig érvényes alapárakhoz 45 grammig 1'50 korona, 40 grammig pedig 2'50 korona felárat számítanak fel 100 kilogrammonként.

Felbert Gyula, a therasienthali papírgyár magyarországi képviselője, raktárait V. ker., Árpád-utca 10. szám alá helyezte át. A cég a szakemberek figyelmét ez-után is felhívja a nyomdász segélyező-egyesület most megjelent jubileumi emlékkönyvének papírjára, melyet ő szállított.

BEKÜLDÖTTEK

A nagyváradi Lévai-nyomda mester-szedője: **Fáber József** különböző nyomtatványokat küldött be elbírálás végett, melyeket jóleső örömmel lapozgatunk. Van közöttük egynéhány sikerült munka, a többség azonban szedőjük kiforratlansá-

gát bizonyítja. Reméljük, hogy szorgalmas tanulással rövidesen kifogástalan munkákkal találkozunk Fáber József szaktársunk kezéből. A nyomásról csak elismeréssel szólhatunk, míg a színezésnek az a hibája, hogy nagy átlagban édeskés.

FELJEGYZÉSEK

Nemesség-adományozás. **Hirsch Lipótnak,** a Franklin Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda részvénytársaság volt ügyvezető-igazgatójának, valamint törvényes utódainak a király, a nyomdai- ipar terén szerzett érdemei elismerésül, a magyar nemességet **örményesi** előnévvel adományozta. Hirsch 1841-ben született s hazánk egyik legképzettebb nyomdásza. Mikor a Landerer és Heckenast-féle nyomdát a Franklin Társulat vette át, ő lett annak üzletvezetője s 1894 óta nyugdíjaztatásáig egyik igazgatója. Irodalmilag is működött.

Harminc éves jubileum. **Horváth Béla** szaktárs, a Légrády-nyomda főgépmeistere ez évben ünnepeli meg nyomdászágának

lapja ugyanaz, mint Busay kollegánké. Hatása azonban jobb, mert fehér papírra készült. — *Klein Mór, Arad*, rajzpapírra készítette üdvözlőlapját. Bár nem ujszerű, mégis keresetlen, jó hatású munka. Az első és harmadik sornál a pontot bátran el lehetett volna hagyni. — Második kártyáját azzal rontotta el, hogy egy a papíron végignyuló egyest alkalmazott. Ennek elhagyása a név és Buék között szükséges vörös folt diszitódarabbal való helyettesítése esetén a munka sikerült volna. — *Klein Jenő, Zólyom*. Erre a szedői eltévelyedésre nem érdemes szót vesztegetni. — *Kolozsváry Károly ifj., Rákospalota* üdvözlőlapja Ehmcke-antiqua verzálisaiból szedett, hatásában jó munka, színezése azonban hatástalan, nyomása pedig éppen gyenge. — *Kún Kornél* egyszerű, jó hatású üdvözlete szépen is van nyomva s jól színezve. Az „ujévet” itt is ki van emelve, amit nem helyeselünk. — *Kún Mihály* névjegye csinos; erősenk találjuk a szöveg alá nyomott rajzolt diszítést Nyomása elsőrendű. — *Lackenbach Artur* üdvözlőlapján az előtérben a rokkant ó-esztendő ül, a háttérben a kelő nappal az ujévet hozzák a táltosok. Csinos és rendszeres nyomtatott munka. — *Lading János, Mindszent*. Gyenge kísérletezés a munkája. Szorgalmasan kell még lapozgatnia a szaklapok mellékleteit. — *Lencse Antal, Nyitra*, munkái kezdenek jellegzetessékké válni, amit dicséretként kívánunk hangoztatni. Ez-idei üdvözlőlapja jó sorokból és egyszerű diszből áll. — Második lapjának szedése szintén sikerült, a sok vörös diszítés azonban rontja a hatást. — *Musa Imre, Torda*, szintén az évszám egyesének a papír magasságában való megnyújtásával kívánt hatni, de az egyébként is gyenge kompozíciót ez még inkább rontotta. — *Müller Antal, Mohács*. A Graphische Revue egyik legutóbbi számában „Rosen und Perlen” körzetből szedett pályadíjazott munkát utánozta más körzetből, de kevés eredményyel. Nyomása jó. — *Mesterházy Sándor* üdvözlőlapja kifogástalan volna, ha szintén nem esik abba a hibába, hogy a megnyújtott egyest diszítésül használja. Egyébként kedves munka. — *Nitsmann József könyvnyomda, Győr*. A sok vonal, amiből a disz kombináltatott, nyugtalan, épp úgy a harmadik oldal széttagolt szövege is. A zöldszürke színezés hideg, élettelen. — *Németh István*

üdvözlőlapja linoleumba van vágva, szürke boríték-papírra nyomva. — *Prüner Arnold* rajzolt és részben szedett üdvözlőlapja nagyon tetszetős. A hűvörös papíron az arany s a kézzel felhordott élénk zöld meglepően hat. Kár, hogy a szöveg négyzsógesítéssel annak elején és végén stilszerűtlen sorkitöltők alkalmaztattak. — *Pollák Aurél* gratulációs kártyája ugyanolyan mint Lackenbach Arturé, amiből azt következtetjük, hogy ez Pollák szaktársunk keze munkája. — *Rosenfeld Henrik és társa könyvnyomda, Debrecen*. Katona Gyula szaktársunk lapjával azonos. — *Silberer Adolf grafikai szakújság, Budapest*. E cég üdvözlőlapja szintén az általa képviselt öntöde terméke. A modern anyag dacára e lap sem hozott semmi ujszerűt. Teljesen kitaposott nyomokon járt annak tervezője. Színezése édeskés, nyomása jó. — *Somogyi Pál, Szeged*, kis névjegye a vidékről érkezett üdvözlőlapok jobbjai közé sorolandó. Hibája, hogy a papír síkjába nincs jól beállítva s hogy az évszámot meg nem engedhető módon alkalmazta. Ha ezeket a tömb sarkára állítja, jobb hatást ért volna el, a számok helyett pedig jelenlegi helyükön apró kitöltőket tehetett volna. — *Spitz Adolf kollégánk lapja* az idei „termés” java. A fekete-vörös szín hatását a kitünően megválasztott recés papír nagyban fokozza. — *Stalla Márton* újví üdvözlete a a fővárosi munkák leggyengébbike. A magasságban vett kártya alján levő tömb kedvéért: hogy az szélességben az alsó tömbbel megegyezzen, logikátlan s mivel sem magyarázható diszítést alkalmazott. (Lásd oldalszedve az újví kártya felső részét.) A chamois-szinű papíron a szöveg és vonal sötétviola, a kockák narancssárga. — *Steinherz Miklós* kollégánk üdvözlőkártyájának különös érdekessége, hogy fehér fanemezre (papendeklire) nyomták. Az alkalmazott könyvön álló virággal telt váza jól fest. Kár, hogy a szöveg kissé nehézkes. Az utolsó sorban a sorkitöltő — mely egyébként is nehéz — bátran elmaradhatott volna. — *Schuhmacher Anton, Berlin*. Egyszerű, jó szedésmunka, mely vörös-fekete színe-

**BOLDOG
UJÉVET
KIVÁN**

30. évfordulóját, mely alkalmából a személyzet február hó 16-án, a Savoy-szálloda dísztermében, az Ébredés dalkör közreműködésével, barátságos vacsorával egybekötött jubileumi ünnepélyt rendez.

Jubileum az állami nyomdában. Eskü-tételének 30. évfordulója alkalmából nagy-szabásu ünnepély keretében üdvözölte január 5-én vezetőjét az állami nyomda tisztikara *Dréhr János* királyi tanácsos igazgató személyében, akit művészi kivitelű domborművű arcképével leptek meg ez alkalmommal.

Szaklapjaink karácsonyi számai. Érdekes összehasonlításra, no meg egy kis gondolkodásra adnak alkalmat szaklapjaink karácsonyi számai. Nem gyengénk a hivalkodás, de jóleső érzéssel állapíthatjuk meg, hogy lapunk mellékletek dolgában a mi javunkra állja meg a versenyt — hogy csak e kettőt, mint legközelebb állót, említsük meg — az *Oesterreichische Graphische Revue*-vel a *Deutscher Buch- und Steindruck*-rel. Mig ugyanis e két folyóirat imponáns súlyosságúak, szedéstechnikai szempontból alig nyújtanak figyelemre méltót. Mellékleteik többsége betüöntödei

mintalap és festékgyárak reklámjai, például bemutatott szedésmunka csak kevés akad. Tessék ezekkel szembehelyezni a *Grafikai Szemlélt* Bizonyosságú a Szakkör áldozatkészségének, a tanfolyamon készült vázlatok után gyakorlati értékű példákat készítettünk... De még egy érdekes jelenség! Ez szaklapok mindegyikében több jónévű magyar nyomda munkáival találkozunk, míg nekünk kötéllél kell fogni azokat az áldozatkész mecenásokat, akikről néhanapján egy-egy mellékletet kaphatunk, bárha csak arról van is szó, hogy a munka a rendes menetben a kellő példányban tovább nyomtatassék, mig e mellékletek mindegyike határozottan melléklés céljából készült. Hogy miben találja ez magyarázatát? — fogas kérdés. Sőt még az Iparművészeti Iskola grafikai osztályának két mellékletével is találkozunk a *Deutscher Buch- und Steindruck*-rel... Nagy általánosságban azonban e lapok kiállításra dicséretes, tartalmuk nivós.

Sokszorosítási szaktanfolyamok. A technológiai iparmuzeum igazgatósága 1913. évi január hó 12-től február hó 16-ig sokszorosítási ipari szaktanfolyamot

rendez fényképezés, körrajzoló, betűszedők, gépmesterek, tömöntők, galvano-plasztikusok, kemigráfusok, fémnyomók stb. részére. A könyvnyomtatók és rokoniparosok részére már megtartott s megtartandó előadások tárgyai a következők: Kópapíreljárás. Polyalco-eljárás. Ofsettnyomás és Messingertipia folytatása. Arnyékzerkesztés. Messinger-féle szemcsézett negatívoknak átvitele kőre vagy cinkre. A fotolitografia legújabb haladása. Negatívnyomatok készítése. Münchener plakátművészet bemutatása. A könyvnyomdászat legújabb haladása. Tónuslemezek a könyvnyomás részére. Enyvtipia. Szabályozható önolajozó a Monotype önlgép és önlgőrmája részére (Flörstein-féle). Schloss-féle „Steros” készülőék stereotipia és szedőfémisztíllására (bematatás). Szemcsézett fotomechanikai nyomóformák létesítése. Lankes- és Schwaerzler-féle mechanikai krétareliefek egyengetésének bemutatása. A stereotipiaórl. Dr. Albert-féle Dracopia-eljárás. Aquatinta. Monotipia. Dr. Strecker féltónuszedése. Heliotipia. Geiger-féle Ewonlampa bemutatása és forgó folyadék-

zésben nagyon jól fest. A rózsaszínű tónust elhagyhatta volna. — *Varga Miksa, Gyoma.* Karácsonyi és újévi üdvözlőlete csinos munka. A diszült vett karácsonyfa élénkíti az egyébként markáns betűkből szedett jó sorokat. A szöveg ugyan egy kissé erőltetett, az összbenyomás azonban jó. — *Wunder József, Győr.* Sok fáradsággal kevés hatást tudott biztosítani üdvözlőkártyájának. Az aranykörben levő, néyszögbe állított dombornyomásos nyomdász cimernem való egy modern felfogást kereső megoldáshoz. — *Wottitz Manfred és Társa* üdvözlőlappja egy bekötött szemű, a bizonytalanságba induló női aktot ábrázol, melyet Geiger Richárd rajzolt s a Jókai-nyomda rt. a szokott gondnal nyomtatott. GONDOS IGNÁC.

MŰVÉSZET ÉS TUDOMÁNY

Az üzleti grafikai kiállításon főleg a német és angol plakátoknak jutott hely, mi, magyarok, nagyon kevésel vagyunk képviselve. Nem mintha nem volna nekünk is egész csomó plakátfestőnk, hiszen minden családnak megvan a maga zseniális művésze, hanem az a baj, hogy nem lehet a külföldiek mellé állítani, mert ijesztő volna a kontraszt. Hogy nincsen olyan számú és erejű plakátfestőnk, ennek sok oka van. Nemcsak a művészeké a hiba. Évek óta vizsgálatlan politikai helyzetünk minden vállalkozói kezdeményezést megriasztott, lenyűgözt. A kereskedők egy része, amely érzi a reklám szükségességét, nem mer, a másik, nagyobb része meg helytelen és izetlen, humbug módra reklámoz, a többi pedig egyáltalában nem is tudja, nem is látja be, hogy saját érdekében szükséges dolog az! Nagyrészt hibásak kereskedőink is, akiket meg-törlik a jötehetségű, jót csinálni akaró művész minden szándéka, mert kénytelen megcsinálni alamizsnáért a kereskedő naiv „ötleteit”. Nagy baj, hogy a város monopolizálta a reklámozást a hirdető-táblák és oszlopok révén. Olyan drága és olyan kevés hely sehoh a világon nem jut plakátnak, mint nálunk. Ez szintén súlyos akadály, veszélyes gáncsvetés a reklám legnagyobb művészete, a — plakát elé.

A reklámozásról tartott felolvasást Dr. Radványi László, az „Üzlet” szerkesztője, az üzleti grafikai kiállítás alkalmából. Sok helyes, régen leszögezett dolgot mondott el, amelyek meghallgatására — sajnosan jellemző — az érdeklét kereskedők és iparosok nem méltóztattak eljönni. Ügylészik, ökezetek mind jól tudják — de csak teóriában akkor is. Kár, hogy Radványi doktor nem hangoztatta e nyilvános helyen is az általam említett akadályokat, amiket a város és a kereskedők hozzá nem értése okoz a reklámnak.

A németországi és angol plakátokon nem láthatók e szegényes nyomok. A méretek, sem a formátumok nincsenek korlátozva, látszik rajtuk, hogy nem éhbérért és nem egy éjszaka alatt rajzolódott és két nap alatt nyomtatták ki, mint nálunk szokás. Neveket egyébként nem említek.

A németek majdnem mind egy manir, egy hatás, de tagadhatatlanul sok jó van köztük. En jobban szeretem mégis az angolokét; több a humor az ő plakátjaikon, már pedig egy humoros plakát mérhetetlenül jobban tölti be hivatását, mint a nagyképű, pózos festményszerű plakát, mert a megnevetett ember szívesebben érdeklődik, mint a megijesztett vagy megrikatott. Szabadjon végül megjegyeznem, hogy egy üzleti grafikai kiállításnak, amely mintegy tanácsadó akar lenni, hogy milyenek legyenek a jó plakátok és meghívók, annak magának kell a jó példával előállni és jó, egészséges, egyszerű, feltűnő plakátot és nem éppen ezzel ellenkezőt kellett volna kiragasztatnia.

Vadász Miklós rajzaiból csinált sikerült kiállítást az Ernst-muzeum. Valamennyi dolgán érezhető az abszolút rajzolnitudás, majdnem fotografikus hűséggel párosulva. Eppen ezt, amit a laikusok természetesen legerősebben kiemelnek, ezt tartom én hibájának, no meg hogy kiváló tudását nem fordítja az élet mélységei felé.

Lukács-cukrászda. Olvasóink előtt szokatlan lesz a szaklapban ilyen című hír, de azt hiszem, a felizlést és művészetet szolgálom e helyen, ha felhívom a figyelmét a szépet és praktikusán művészt kereső publikumnak. Ki kell ugyanis emelnem az ujonnan berendezett Lukács-cukrászdát a többi

szórója. Előadó: Messinger Illés, festőművész és reprodukáló technikus. Az előadásokat vasárnap 9—12-ig és csütörtök este 7—9 óráig tartják a felső ipariskola II. emeleti 68. számú termében. Tandij nincs, a beiratásért azonban 1 korona fizetendő. Beiratkozni lehet a Technológiai Iparmúzeum irodájában.

Kun Mihály szaktársunk csinos körlevélben tudatja, hogy a Pallas-nyomdából kilépett s a Grafikai Reklám-Vállalat cégbe annak társtulajdonosaképp belépett s ebben a minőségében bárminekü reklámyomtatványok rajzainak művészi előállításával fog foglalkozni. Kun az első nyomdász Magyarországon, aki ilyen célból önállósította magát. Szívből kívánjuk, hogy vállalkozása sikerrel járjon. — *Horvát Lajos,* a hasonló cígnevű grafikai szaküzlet tulajdonosa fiát: Horvát Andrást cégjegyzési jogosultsággal ruházta fel.

A Nap nyomdavállalat hosszú vajadás után végre megállapodottságra jutott. A csödtömegettől ugyanis egy betéti társaság vette meg, amely vételt a csödválasztmány múlt évi december hó 19-én tartott ülésén helybenhagyta. A társaság bel-

tagjai: Mérei Jenő és Fleischer Ottó; kultagjai Kraus József, a Jakob Kraus cég tulajdonosa (Bécs), Adler Lipót, a Leopold Adler szeszgyáros cég tulajdonosa (Neutitschein), Weisz Lajos, a Weisz és Frankl cég beltagja (Pozsony) és Sággy József földbirtokos.

A Globus pénzüintézetek műintézete és kiadóvállalat rt. megvette Löbl Izor Nádor utca 32. sz. alatt levő papirkereskedését és azt, mint saját üzletét fogja az eddigi cégtulajdonos vezetése alatt folytatni.

Sokszorosító ipar rt. cég alatt 120.000 kor. alaptőkével (600 drb 200 kor. névértékű részvény) új részvénytársaság alakult a Magyar tanítók országos takaré- és hitelszövetkezete égisze alatt Budapesten, a felszámoló Magyar sokszorosító műipar rt. nyomdája (előbb Divald Károly tulajdona) átvételére. Az igazgatóság tagjai: Köhler István gyáros, Pinterits Károly, a Magyar tanítók országos takaré- és hitelszövetkezete vezérigazgatója, Rothhammer István, a Magyar tanítók országos takaré- és hitelszövetkezete cégvezetője, Paulovits Géza és Franko Zoltán dr. A felügyelő bizottság tagjai: Novák Sándor dr., Huber

Nándor, Révész József, Gyurányi Ernő dr. és Garai Aladár.

Szakelőadás. A Papir- és nyomdai tisztviselők és alkalmazottak egyesülete január 12-én saját helyiségében felolvasást rendezett. Walter Ernő, a Berger és Wirth-féle festégyár igazgatója „A nyomdafesték” címen tartotta meg nagyérdékű felolvasását, mely iránt a szakma alkalmazottai körében igen nagy érdeklődés nyilvánult meg.

A Nezsideri papirgyártó rt. fuzionálni készül a Steyrmühl Papierfabriks-Gesellschafttal, amelyvel eddig is némi érdekközösségben volt. A bécsi tőzsdén tudni vélik, hogy az ezirányú tárgyalásokat már befejezték és a legközelebbi közgyűlésén mind a két társaság forma szerint is ki fogja mondani az egyesülést.

Szedősztrájk Hollandiában. Amsterdam 20 nyomdájában a szedők sztrájkba léptek. A sztrájk oka az, hogy a munkaadók csak részben voltak hajlandók teljesíteni a szedőknek a bérek emelésére vonatkozó követeléseit. A sztrájkolók száma körülbelül 500. A nagyobb újságoknál még nincs sztrájk, de két kisebb lap nem jelenhetett meg.

kinos, kopott, vásári eleganciával, műveggel, műmárvánnyal, mű stb.-vel cikornyás kávéházak és mulatók sablonjából. Egyike a legfinomabb ízléssel megtervezett hasonló rendeltetésű üzleteink közül. Perl Sándor művészetét dicsérik az itt elmondottak. Meglátszik minden vonalán a művészet és a közönség szeretete és respektálása. Meglátszik, hogy sokat és jól látott hosszú külföldi tartózkodása alatt. Kár, hogy csak kevés alkalom nyílik nálunk ily művészeket érvényre juttatni.

BIRO MIHALY.

A NYOMÓHENGER BORITÁSA

A szalapakban lépten-nyomon található kérdezőkódésekből és feleletekből ítélve, bizonyossággá válik az a tény, hogy a nyomóhenger borítása tekintetében a legkülönbözőbb nézetek uralkodnak. E sorok írója semmiképpen sem gondolja, hogy a nyomtatástechnika ezen ágát ki tudja meríteni, azonban némi utmutatással ő is szolgálhat. Ugy a puha, mint a kemény nyomtatás használható módszer, ha ott alkalmazzuk, ahol helyénvaló. Mit érhetünk el a kemény nyomtatással abban az esetben, amelyben kopott formáról van szó, vagyis olyan betűkről, amelyek már sok év óta vannak használatban és ennek folytán élüket elvesztették? Viszont mit használ a puha nyomtatás léniás formák, avagy egyéb fajtájú akcidenciák esetén, amelyeknek az a rendeltetésük, hogy elegáns külsejükkel hatást érjenek el? Ilyen esetben a kemény nyomtatást kell előnyben részesíteni, mert a mai idők nyomtatástechnikája alig ismeri már a nyomatok simítását, a puha nyomtatás pedig természetesen erős vaknyomást hagy hátra. Mind a két módszert alkalmazni és a megfelelő helyen használni: ez a nyitja a sikerrel kecségető nyomtatási módoknak. A gépmesternek főügyessége abban van, hogy a legkülönbözőbb formákról bármily nagy példányszámot tudjon nyomtatni. Nem kis dolog ez, ha tekintetbe vesszük azt a körülményt, hogy néha a lemezanyag, néha pedig a gép maga is igen gyatra. Főfontossággal bír a nyomtatási folyamatnak pontos lebonyolítása. A levonatnak egyezni

kell a formával. A levonatnak nem szabad nagyobbak lenni a formánál, mert különben a nyomásnak folytonos vonszolódása állana be, miáltal a formának korai kopása idéztetik elő. Ezért lassanként eltértek a kemény nyomtatástól és ma már előnyben részesítik a közepkemény borítását a nyomóhengernek, ami sikerrel is jár, különösen olyan munkáknál, amelyek folyton, huzamos ideig szaladnak. Ugyelni kell a meglévő nyomóhengereségre, amely az egyes gépeken 1—2 mm között változik. Ez a különbség irányt ad a borítás mértékére nézve, amiért is szükséges, hogy a gépmester pontosan ismerje gépének borításerősségét; ha ezt tudja, nem kell majd számot vetnie, legfeljebb csak kis mértékben, a formának időelőtti elkopásával. Az újabb időben a gummiborítás polgárjogot nyert. A feltörekvőfélben lévő autotipia-nyomtatásnak következménye ez, mert gummiszövetek használata által jobb nyomtatási eredményeket lehet elérni, főleg olyan gépeken, amelyeket már kissé kirágott az idő vasfoga s ebből következően maszatolnak és vibrálnak. Tapasztalat szerint legjobb, ha a gummiszövetet közvetlenül az állandó nyomóhengerkiegyenlítődes fölétt alkalmazzuk, úgy hogy a tulajdonképpen egyengetés a gummiszövetre jön. Ebben a dologban is megoszlanak a nézetek; a gummi tudniillik az egyengetés fölétt is jó szolgálatot tesz, csak hogy ezen a helyen inkább van kitéve az elhasználódásnak. A puha és gummi-borítást még abban az esetben is lehet sikerrel használni, ha egy elszakadt szalag érintkezésbe jut a formával; ebben az esetben nem bír olyan pusztítást véghezvinni — vagy egyáltalában semilyet —, mint a keményborítású nyomatóhengeren. L. L. R.

LEVÉLFEJEK DÁTUMSORA

Szakkörökben felmerült annak a kérdése, nem volna-e helyesebb, ha a levélfejeknél elhagynók a dátumsort az azt folytató vonallal együtt? Ha elhagyjuk, akkor helyesen járunk el, de sok megrendelő kívánja, hogy ott legyen, mert ez szokás. Pedig a kereskedőnek csak kellemetlenséget okoz a levélfejre szedett keltezés, mert a kereskedelmi levelek szokásos másolása alkalmával a nyomott keltezés nem nyomódik le a másolatra és így a

A könyveg utcaja. Turner Alfréd — ki egyike Kína legalaposabb ismerőinek — érdekes apróságokat mond el az ottani könyvkereskedelemről a Canton Registerben. A pekingi „Könyvek utcájáról” a következőket írja: „Ha az agyagedények városrészén ámentünk, egy keskeny, homályos sikátorba jutunk. A nagy város zaja egészen kihalt itten, mintha csak visszariadt volna azoktól a hangzatos cim-tábláktól, melyek közül az egyik már a legelső ház falára fel van erősítve. „Az emberi tudás tartalma” olvashatjuk le a tábláról. A „tartálynak” elülső deszkafala a járdára van fektetve, mélyen belenyulik a járókelők közé és az üzlet tulajdonosa telerakta könyvekkel és telerakcsakkal. A könyvek csodálatosan könnyűek, egy olyan lexikonnak, melyet nálunk csak díj-birkózók tudnának felemelni, alig érezzük a súlyát. A telerakcs, kéziratok Konfucse-nak, Laotse-nak vagy valamely más gondolkodónak a bölcsességeit tartalmazzák. Néha költeményeket is találunk közöttük, melyek végtelenül finom miniatűrökkel vannak telerakva. Ha „Az emberi tudás tartályában” nem találunk meg vajamit,

ugy a „Tudomány Kapujába”, az „Okosság világosságába” vagy pedig a „Felismerés folyamába” kell mennünk. A többi könyvesboltoknak ugyanis ilyen címeik vannak. Rendesen az összes boltokban ugyanazokkal a könyvekkel találkozunk, oly kicsi a forgalom. Egy kiadás nem igen több 300 példánynál és ez a kevés könyv is csak tíz év alatt szokott elkelní. Pedig nagyon alacsony a könyvek ára. Konfucse mondanást megvehetjük 25 fillérért, egy 30 oldalas verses könyvet 5 fillérért és mindez olyan rizsapapírra van nyomva, amilyent nálunk csak a legdrágább műkedvelői kiadásokhoz használnak. A könyvkereskedők nagyon méltóságteljes férfiak, hosszú bajszuk van és valamennyien hordják a csontkeretes pápaszemel, ami Kinában a tanultság jelképezője. Az „Okosság világosságában” már nem akartam semmit sem venni, mert túl volt tömve minden zsebem. A könyvkereskedő erre hátrament boltjának aligmegvilágított részébe, csakhamar visszajött egy csomó könyvvel kezében és sajtáságos mosolylyal elem rakta valamennyit. A könyveket fametszetek éki-

tették, melyekre már azt se mondhatnánk, hogy pikánaak vagy érzékiek. És míg a filozófusok és költők munkáit néhány fillérért kőtyavetyélik el, az ilyen termékekért aranyakat kérnek.”

Bibliamonopólium. A cambridgei egyetem és az udvari, vagyis a királyi nyomdákon kívül az oxfordi egyetem is bír szabadalommal arra, hogy az egyesült angol királyságban bibliákat nyomtathasson. Ezen szabadalmak még az 1632. évből kelteződnek s azt a célt szolgálják, hogy a bibliák kifogástalan nyomtatásban s változatlan szövegben jelenhessenek meg. Az oxfordi biblia hetvenegyféle kiadásban jelenik meg, kezdve az óriási 70×50 foliánstól egész az 5×3 cm. nagyságu „brilliánsírású” kötetekig és talán ezen kiadások az egyedüliek, amelyeknél a korrektúra többre kerül, mint a szedés. Minden új kiadásból nem kevesebb, mint 20 korrektúra lesz olvasva s mindenki, aki egy hibát felfedez, egy guinea jutalomban részesül. Az oxfordi egyetemi nyomda 1478-ban lett alapítva s 1732-ig mindössze 2815 művet nyomtattak s adtak ki, míg 1732-től 1900-ig 10.000 mű lett

levélnek keltezése hiányos. A kereskedőre nézve jobb, ha az egész dátumot leírják és igazán nem nagy fáradságába kerül a levelezőnek, ha az évszám néhány jegyét is elébe írja az amugyis minden esetben leírandó hónap és nap elé. Elég, ha a helység nevét rányomtatják a levélfejre. A dátum ráírása céljából szedni szokott vonal és az előtte levő évszám két-három jegyének elhagyása mellett más okok is szólnak. Többfajta papíron éppenséggel sérti a szépérzékét a rányomtatott dátumvonal. Így kockázott vagy kékvonalozott avagy víznyomásos vonalazású papíron, amint azt leginkább használják is. Ha a dátumvonalat is lenyomtatják, ez nem csak zavarólag hat a kék- és víznyomásos vonalak mellett, hanem megeshetik, hogy a dátumvonal ferdén áll, ami a nyomtatványt könnyen a makulatura jellegével látja el. Tehát a felvetett kérdésre — szerény véleményem szerint — a dátumvonal elhagyása a leghelyesebb felelet.

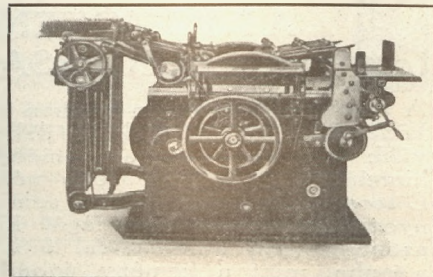
H.

EGY ÚJ RENDSZERŰ NYOMTATÓGÉP

A mindinkább fokozódó igények, a kiélesedő verseny szükségessé teszi, hogy nyomdáink manapság olyan gépekkel és segédeszközökkel szereltesse fel, melyek a vállalatot képessé teszik, hogy a fokozott igényeket kielégíteni képes legyen. Az újonnan konstruálandó gépeknél azt a követelményt kell szem előtt tartani, hogy drága a házbér, nehéz a megélhetés, éppen ezért kevés helyet kell hogy elfoglaljanak, minél kevesebb ember kelljen azok kiszolgálásához, ne legyen drága s ennek dacára szállítóképessége az eddigi típusú gépeknél minden körülmények között nagyobb legyen. S a gépteknika manapság valóban csodákat művel. Ma már alig ismerünk lehetetlenségeket s a mi tegnap még utópiának látszott, holnap már a gyakorlatban áll előttünk. Ki mert volna akár csak ötven évvel ezelőtt olyan szedőgépről álmodni, amelyen tördelhető szedést állítanak elő? Ki gondolt annak lehetőségére, hogy olyan akcidens-nyomtatógép állítsák majdán elő, amely a beigazítás és egyengetés elvégzése után minden emberi segédkezés nélkül órán-

ként 3000 példányt fog nyomtatni? Mindez ma már nem álom, hanem valóság. A Newyorki Autopress Company nemrég egy gépet hozott forgalomba, melyen akár könnyű, akár nehéz szedés, lemez vagy autotipia egy vagy több színben nyomható s amely gép a legtisztább nyomás és a regiszter tökéletes betartása mellett óránként legalább 3000 nyomást képes szállítani. Az egyengetés e gépen állítólag kevesebb időbe kerül, mint más gépeknél, a forma behelyezése könnyű s a kisebb példányszámok nyomását is gazdaságossá teszi.

E gép szerkezete ugyanis — a cég prospektusa szerint — olyanérzékeny, hogy alévkönyebb egyengetőpapír is hatással van a nyomás milyenségére. Gyakran megtörténik az, hogy egyengetés elegendő

a további nyomáshoz, úgy hogy több egyengetést készíteni egyáltalában nem is kell. A gépet a lehető legtökéletesebb önberakóval szerelték fel, amelyen az alakváltozás két-két perc alatt kivihető s a készülék bármily fajtájú papírnak a feldolgozására alkalmas, — a kirakókészülék pedig a legnagyobb rendben rakja egymásra a nyomtatványt, ami szintén igen nagy időmegtakarítást jelent. Az Autopressen a nyomható szedésfelület legnagyobb mérete 26—38 cm. a papírív legnagyobb mérete pedig 28—43 cm. Üzemben tartásához egyelőre erős motor elégséges. Az eddigi sajtókkal szemben az Autopress alapvető különbsége, hogy a nyomóhenger a nyomóalappal ellentétes irányban mozog, még pedig ugyanazon időben és kölcsönös egymásrahatással. A gép berakókészüléke tökéletes alkotás, a gépbe van építve s ment apró hibáktól. Önműködőleg emelkedő papírtartója körülbelül 10.000 iv befogadására alkalmas. A festékfeldörzsölő szerkezet elve merőben új, eredeti és teljesen különböző más sajtóknál alkalmazott elvektől. Szerkezete egyszerű, meg-

szedve, nyomva s kiadva, nem számítva a folyton megújuló biblia-kiadásokat, melyekből a nyomda éventénként 1 millió példánynál is többet tud értékesíteni.

Csöd. *Braucz Dóme* nyomdász (VII. ker., István-út 7), aki már többször volt fizetése képtelen, most ismét fizetési zavarokba jutott. Az Első magyar betűöntőde Rt. 3078 kor. követelése alapján csődöt kért ellene.

A párisi nyomdász-sztrájk lassan befejezést nyer. Azon nyomdák, amelyeknél a személyzet sztrájkba lépett, tulnyomó részben már teljesítették a követe léseket, úgy hogy ma már csak körülbelül 700 munkás áll sztrájkban. Arról, hogy mi lesz azon kis és főleg nagy nyomdákkal, amelyek nem teljesítették a követeléseket, de személyzetük nem lépett sztrájkba, még semmi hír.

HIVATALBÓL

Választmányi ülés 1912. évi december 13-án. Jelen vannak: II. alelnök, I. és II. titkár, pénztáros és II. gazda, valamint 13 választmányi tag, továbbá Fekete An-

drás számvizsgáló. Igazolva távol: Elnök, I. alelnök, ifj. Aigner, Boros és Fröhlich. Elnök igazolt távollétében II. alelnök nyitja meg az ülést s felolvastatja a mult ülés jegyzőkönyvét, melyet a választmány észrevétel nélkül hitelesít. A mai ülés hitelesítésére Sarlós és Herzog kéretnek fel. I. titkár jelenti, hogy a szakegyesület 200 koronát szavazott meg a kongresszusi szám mellékleteihez való hozzájárulás címén. A választmány a hozzájárulást köszönettel fogadja. Jelenti továbbá, hogy a szervező bizottsághoz beadott kérvényünket módosítás céljából visszaadták. A választmány úgy határoz, hogy a kérését megismétli, de az anyagi segélyt illető részt kikapcsolja. — Olvastatik a Főnökegyesület átirata a Falk-jubileumon való részvétel ügyében. A választmány korábbi határozatához képest elhatározza, hogy az ünnepségen részt óhajt venni s Falknak a Grafikai Szemle támogatása körül szerzett érdemeinek elismerésül egy emlékiratot nyújt át, melynek elkészítésével titkár bizza meg; az emlékirat átnyújtásával elnök, II. alelnök, pénztáros, II. titkár és Schwartz, Steinherz, Sarlós szaklátsak-

ból álló küldöttség bizatik meg. — Titkár jelentést tesz a címlappályázat eredményéről; tudomásul vétetik. A fedőlapok tervei 10—10 koronával, a mellékletek vázlatai (mellékletenként) 5—5 koronával díjazotnak. — Titkár kéri a választmány tagjait, hogy a Kőr nyomtatványgyűjteményének gyarapításához kollektíók átengedésével járuljanak hozzá. Tudomásul vétetik. — Pénztáros jelentése a pénztár állapotáról és a tagsági forgalomról tudomásul szolgál. — A háziestély 300 koronánál nagyobb deficittel járt. A választmány a bejelentést sajnálatlaltal veszi tudomásul s felhívja a vigalmi bizottságot, hogy a január 5-iki estély emlékei és anyagi sikere érdekében erőteljes agitációt fejtsen ki. — A szaktanfolyami jelentés tudomásul szolgál. — Titkárnak a Magyar Szakírók Országos Egyesületébe való belépésére vonatkozó bejelentését és előterjesztését a választmány tudomásul veszi. Több tárgy nem lévén, ülés vége.

Pénztári kimutatás 1912. évi november haváról. Bevétel: Áthozat a mult óról 1310/51 K. 10 darab hitelszövetkezeti részjegy (á 10 K) 100 — K. Gutenberg szobor-

bizható és nagyon könnyen szabályozható s ennél fogva a festék szétdőrsölése egészen tökéletes. Végül pedig szükségesnek tartjuk jelezni azt is, hogy az Autopress üzemköltése végtelenül csekély. Egy gépmester a legkönnyebben kezelhet két gépet s annak szakszerű kezelését a legrövidebb idő alatt — a gép egyszerűségénél fogva — elsajátíthatja.

A VÁLLALATOK ELMÚLT ESZTENDEJE

Az 1912. év tőkemozgalmairól közöl érdekes összeállítást *A Hírel* közgazdasági hetilap, melyből kivonatban közöljük a nyomdászatra és rokonszakmákra vonatkozókat. Általánosságban a tőkék visszavonása jellemzi az elmúlt esztendőt. Az alapítási mozgalom a pénzpiac abnormis alakulása következtében az előző évhez képest jelentékenyen hanyatlott. Bennünket érdeklő kereskedelmi vállalat a fővárosban az elmúlt esztendőben csupán egy alakult: Szedő Gáspár és társa papirkereskedelmi rt. 100.000 K alaptőkével. Papírparral, sokszorosítással, irodalommal és művészettel foglalkozó következő új részvényvállalatok alakultak az elmúlt évben a fővárosban:

	Alaptőke <
A Nap lapkiadó- és nyomdai vállalat rt.	5,000.000
A Pénzvilág lapkiadó és nyomdai rt.	60 000
Apostol-nyomda rt.	60.000
Doboz- és nyomdaipar rt.	200.000
Garai-nyomda rt.	100.000
Karczag Vilmos nyomdai és üzleti könyvgyár rt.	230.000
Margó másoló nyomtatványgyár rt.	230 000
Víz és világi lapvállalat rt.	10.000
Összesen	5,890.000

Az e téren alakult 8 új részvényvállalat közül *A Nap*, amely névleg 5,000.000 K-val alakult át részvénytársasággá, csakhamarcsödbe jutott. A többi 890.000 K-t képviselő 7 részvényvállalat és van 2 lap, mely tényleges tőke nélkül alakult át részvénytársasággá és több magáncég öltött részvénytársasági formát. 1911-ben 16 ily részvénytársaság keletkezett 2,141.000 K alaptőkével. 1910-ben 9 vállalat 2,640.000 K-val és 1909-ben 8 vállalat 2,556.00 K részvénytőkével.

alap 1201'47 K. Ács Mihály-alap 522'89 K. Tanoncpéldányokért 10'30 K. Tagdíjakból 1424'60 K, összesen 4569'77 K. Tagsági járulékokból befolyt: Allamnyomda 15'40, A Nap 16'20, Attila-nyomda 4'—, Athenaeum 79'40, Auer 1'60, Apostol 3'80, Bienenstock 1'60, Budapestilapvállalat 2'—, Bagó-nyomda 2'—, Baptisták 3'40, Berkovits-nyomda 4'80, Breier-nyomda 2'—, Bróza Ottó 1'80, Bíró és Schwarcz 5'80, Budapesti Hírlap 19'—, Barcza-nyomda 2'20, Buschmann Ferenc 11'80, Danubia 1'20, Egyetemi nyomda 9'—, Európa 5'60, Egyeteli tisztviselők 17'—, Engel S. Zs. 1'—, Elek 4'20, Az Élet 19'—, Fővárosi nyomda 3'—, Fráter és Társa 3'—, Franklin 80'20, Franklin-fiók 9'—, Fried és Krakauer 1'—, Frits Ármán 1'—, Galitzenstein 15'60, Garai 4'—, Globus 10'40, Grafikai intézet 6'—, Goldberger és Társa 2'—, Grünhut és Steiner 2'—, Heisler és Közl 1'—, Hungária 8'—, Hamburger és Birkholz 10'40, Hedvig Imre 2'—, Hedvig Sándor 5'20, Hornyánszky 21'—, Jókai-nyomda 2'60, Központi 1'60, Kertész József 2'—, Kánitz 1'40, Károlyi Gy. 6'60, Kellner A. 3'60, Kellner E. 12'80, Kurcz és Fejér 4'—, Kor-

vin Testvérek 18'40, Községi 4'80, Krausz és Társa 1'—, Légrády 27'80, Löbl D. és Fia 11'80, Löbl Mór-nyomda 5'60, May-nyomda 5'—, Magyar fénynyomda 2'60, Magyar Hírlap 7'—, Markovits és Garai 1.80, Márkus Samu 7'80, Mezei 5'40, Minerva 5'20, Muskát Béla 1'—, Muskát Miksa 4'—, Műhely 1'40, Neuwald utódai 6'80, Nyugat 10'80, Otthon-nyomda 2'80, Pallas 50'40, Pannónia 2'—, Pápai Ernő 14'20, Pátria-nyomda 19'40, Poporul Román 3'80, Pollák és Leopold 1'—, Pester Lloyd 18'—, Pesti könyvnyomda részvénytársaság 30'40, Posner K. L. és fia 19'60, Radó Izor 6'—, Rothberger és Weisz 1'—, Rusznák és Türk 2'—, Rigler J. Ede 9'80, Roth József 3'20, Schmelz és Zoltán —'40, Schmidl Sándor 3'—, Schmidl és Manheim 3'40, Rózsa K. és neje 2'20, Stephaneum 28'60, Szűsz 1'—, Szekesfővárosi házi-nyomda 46'40, Stúdió-nyomda 6'20, Színházi Hét 1'20, Schulhof-nyomda 9'20, Springer 2'80, Thália 10'80, Tolnai 15'20, Unio 3'40, Uránia 6'—, Világosság 63'—, Várnai-nyomda 6'—, Varga és Weisz 1'—, Weisz Adolf 2'—, Wodianer Fülöp és Fiai 29'40, Weisz Márton 4'60 korona.

Ami a vidéken alakult új részvényvállalatokat illeti, ezekről ma még nem lehet teljesen pontos kimutatást adni, mert az összes új alapításokra vonatkozó cégjegyzések még nem történtek meg, azonban tekintettel arra — írja forrásunk —, hogy az év vége felé már majdnem egészen pangott az alapítási tevékenység, az idén sokkal pontosabb kimutatásunknak ez a része is, mint az előző években volt.

	Alaptőke K
Concordia-nyomda rt., Arad	30.000
Hungária-nyomda rt., Hatvan	20.000
Igaz Szó lapkiadó rt., Pozsony	20.000
Jókai könyvnyomda, könyv- és papirkereskedés rt., Komárom	50.000
Stabilimento tipografico Minerva societa in azioni Fiume	80.000
Temesvári lapkiadó rt., Temesvár	40.000
Uj Nagyvárad hírlapkiadó rt., Nagyvárad	21.200

Az elmúlt év tőkemozgalmában is jelentős szerep volt a tőkeszaporításoknak, noha ezek is mögötte maradtak a tavalyiaknak. A fővárosban a következő vállalatok emelték fel alaptőkéjüket:

	Névértékben K-ról	K-ra
Athenaeum irodalmi és nyomdai rt.	2,200.000	3,000.000
Borsszem Jankó lapkiadó rt.	60.000	120.000
Élet irodalmi és nyomdai rt.	75.000	200.000
Merkur lapkiadó vállalat rt.	30.000	100.000
Phönix irodalmi rt.	150.000	250.000
Slovenski Dennik rt.	40.000	80.000
Szent István Társulat könyvkiadóvállalat	700.000	1,200.000
Vágvolgyi papírgyár rt.	2,000.000	5,000.000

A vidéki részvényvállalatok közül az elmúlt esztendőben a következők emelték fel részvénytőkéjüket:

	Névértékben K-ról	K-ra
Pécsi irodalmi és nyomdai rt.	100.000	150.000
Zala hírlapkiadó és nyomda rt.	31.620	660.000

A felszámolások és tőkeredukciók az elmúlt esztendőben az ismert válság viszonyok következtében jelentékenyebb volt, mint az 1911. évben.

A fővárosban felszámoltak:

	Alaptőke K
A Nap lapkiadó és nyomdai vállalat rt.	5,000.000
Bercsényi-nyomda rt.	50.000
Magyar Estilap kiadó rt.	110.000
Magyar sokszorosító műipar	347.400
Telegdi-féle üzleti könyvgyár rt.	200.000

Vidékről: Nyiregyháza 8'60, Kispeszt 3'60, Szekszárd 10'40, Selmecebánya 10'80, Ujpest 4'—, Turócszentmárton 9'80, Pécs 93'60, Szeged 14'—, Temesvár 22'—, Szombathely 7'—, Kassa 11'40, Ungvár 4'40, Mezőtúr 8'80, Kolozsvár 31'80, Keszthely 4'80, Budafok 8'60, Rózsahegy 3'80, Győr 18'60, Arad 77'40, Dés 2'40, Veszprém 8'40, Békéscsaba 10'60, Kecskemét 20'80 K. Összesen 395'60 K. Egyesektől: 25'— K. Összesen 1424'60 K. — Kiadás: Wanko fizetése és hirdetések százaléka 250'— K. Szaktanfolyami kiadások 199'48 K. Törlesztés nyomdászaml. 500'— K. Műmellékletekre 120'— K. Koszoru Ács I. emlékére 20'— K. November havi expedició 45'70 K. Admínisztráció és portókiadás helyben és vidéken 13'36 K. Összesen 1148'54 K. Készpénz e hó végén 1596'87 K. Tíz darab hitel-szövetkezeti részjegy (á 10 K) 100'— K. Gutenberg-szoboralap 1201'47 K. Ács M. alap 522'89 K, összesen 4569'77 K.

Tagsági forgalom 1912 november hónapban. Beléptek a Körbe: Halász Mihály (Apostol), Báthory Kálmán, Braun Elemér (A Nap), Kállai N., Tóth Nándor (Bienen-

Alaptólke K
100.000
110.000

A vidéken:

Kolozvári kő- és könyvnyomda rt. ....
Unione tipografia Fiumana .....

Végül még a tökeleszállításokat állítjuk össze, amennyiben ezek az eddigi bejegyzésekből konstatalhatók. Megjegyzendő, hogy a tökeleszállítást több vállalatnál tökeemelés követte, amennyiben a tökeleszállítás régebbi veszteségek leírása céljából volt szükséges, aminek utána azután felemelték az illető vállalat tőkéjét, amint ez fentebb a tőkeszaporítások között láthatók. Budapesten a következő vállalatok szállították le részvénytőkéjüket az elmúlt esztendőekben:

	Névértékben	
	K-ról	K-ra
Magyar vegyipar és papírneműgyár rt.	150.000	50.000
Országos központi községi nyomda rt.	75.950	30.780

A vidéken csak egy tökeleszállítás történt és pedig Nagykanizsán a Zala hírlapkiadó és nyomda részvénytársaságnál 80.000 koronáról 31.620 koronára.

DOLGOZZUNK EGYSZERŰEN

A mindennapi szükséglet akcidentái között gyakran találunk oly „művészi” elrendezésüket, amelyeknél azok külseje nem egyeztethető össze az elkészítésükre fordított fáradsággal. Igen gyakran téved el némely szedő aprólékos lénia-„épitkezések”-be, amelyek nagyon sok időt rabolnak: azonban a megrendelő — laikus lévén — nem tudja értékelni az ilyen munkáknak nehéz voltát és csakis a szakember bíráló szemének mutathatnak valami érdekességet, ha ügyesen vannak megcsinálva. Igaz ugyan, hogy az ugynevezett „egyszerű” szedések is, amelyeknek minden sorától azt akarjuk, hogy „jó sor” legyen és amelyek a tömbformájú szedésmód szabályai szerint vannak szedve, gyakran igen fáradságosak és időtrablók. Csakhogy az utóbbi esetben, azaz művésziesség hatást tudunk elérni, mint a fentemlített szedésmóddal. A betűöntődék ma már eléggé alkalmas, művészi tökéletességű és sokoldalúan használható anyagot szállítanak, úgy hogy más szedésiányzat egyenesen előny nélkül való és nem rentábilis. Minthogy az ilyen szedésmunkákban az egész nyomtatványnak a súlypontját a betű alkotja, már a munka tervezésekor a betűre kell a legnagyobb figyelmet fordítani;

a betűfajok megválasztását a fősorokhoz való odaillőségtől kell függővé tenni, mert nem minden fősor sikerül abból a betűfajból, amelyből terveztük, néha egy zavaró betű miatt egész más betűfajt kell választani. A betűfajnak és a betűtömbnek helyes alkalmazásával karöltve kell haladni a helyes és észszerű térelosztásnak, amennyiben összetartozó dolgokat összekötünk, széjjelválasztandókat széjjelválasztunk, a fényt és árnyékot helyesen elosztjuk, úgy hogy az egész munka nyugodt és harmónikus összhatast érjen el, melyben a betű egyuttal a diszítő főszerepet is viszi, míg az ornemenszerényen háttérbe szorul. A papír választásakor is iparkodni kell ennek kellő szerepet juttatni, mert a betűvel való nagyobb hatás elérhetésében kiváló fontossága van a papírnak is; ha erőteljes, markáns betűt alkalmazunk, akkor előnyösen használható az erős, kissé érdes papír, míg gyöngéd betűvel természetesen csak sima papírra nyomtassunk. C. K. R.

BEILLESZTÉS A GYORSSAJTÓN

A jól beillesztett nyomtatásnak főfeltétele a jó gép, tudniillik olyan gép, amelynek csapágyaiban és fogazatában nem szabad levegőnek lennie. Továbbá az is szükséges, hogy az elülső illesztékek közvetlenül a nyomóhengeren rögzíttessenek. Mielőtt a formát beemelnék, az illesztékeket és az ivfogókat a legpontosabban állítsuk. Az utóbbiakat még arra nézve is meg kell vizsgálni, nem lakák-e. Ajánlatos — amennyiben ez lehetséges — több alsó szalagot huzni, minthogy ezeknek egyedül kell átvenni az ivnek pontos vezetését, amikor az ivfogók az ivet már elengedték. A nyomóhengernek borítása egymásba nyomandó formáknál egyforma legyen, mert ha erősebb a borítás, akkor a nyomás kiterjedésében a nyomtatás megkezdésétől annak végeztéig nagyobbodás, ha pedig gyengébb a borítás, kisebbedés áll be. Arról is történjék gondoskodás, hogy a gépteremben lehetőleg egyforma hőmérséklet legyen (kb. 16 fok Réaumur). Ugy a példányszám papírját, valamint a belvőpapírt is lehetőleg néhány nappal a nyomtatás előtt a gépterembe kell hozatni, hogy az a gépterem hőmérsékét felvegye. Különleges esetekben nem árt, ha a példányszám-papírt a nyomtatás előtt belőjük és

stock), Péntes Károly, Both János, Blahs József (Franklin), Szalatnay Pál (Légrády), Klein Jenő (Márkua), Fischer Jenő, Müllner Ödön, Spitz Antal (Mezei), Millmann György, Tolnai Lajos (Pallas), Tausz Emil, Winternitz Soma (Poporul Román), Lemberger Ferenc (Pesti könyvnyomda részvénytársaság), Engländer Ignác (Rigler), Weiler József (Schulhof), Jakab László (Studió), Agocs Andor (Tolnai), Heumann Lajos, Kovács József, Weisz Samu (Thália), Gábor József (Schmidl és Manheim), Billmann Károly, Ilosvay Lajos, Németh Rezső, Brateszcu Kornél (Uránia), Kellner Sándor, Wellisch Géza (Világosság), Gálk János, Denczi Sándor, Zareff József (Békéscsaba), Beer Samu, Kolozs Ernő (Kassa), Enten Ferenc (Kispest), Fülep Lajos, Peti János (Mezőtúr), Weinberger Adolf (Nyiregyháza), Gudász Gy. Zoltán (Rózsahegy), Eidler Nándor, Fűrész Gyula, Gábor Sándor, Hofbauer Rudolf, Horváth Ödön, Kovács Ferenc, Krisán Péter, Mézáros Béla, Pfeiffer János, Schmal-dienst József, Szabó László, Taberger György, Vukovits Károly, Zetli István, Zsigmond Lajos, Zsitvay Lajos (Sopron),

Rákóczi Mihály, Fekete Imre (Szentcsaba), Homa József, Kugler Árpád, Tokera György, Zima István (Temesvár), Köröskényi Ferenc (Ungvár). Hátralék miatt töröltetett 16 tag. A hó végén 12 tiszteletbeli, 1509 rendes, összesen 1521 tag.

Leipzig. 1913 január hó 11-ig befolyt: Geistlinger Ferenc 14'—, Drab Sándor 16'—, Szilágyi József 10'—, Tálasi József 10'—, Marmorstein Izidor 9'—, Biró Miklós 20'—, Tóth Gusztáv 9'—, Herzog Salamon 15'—, Mészáros Gyula 14'—, Kún Kornél 10'—, Szende Lajos 10'—, Fürst Vilmos 10'—, Wanko Vilmos 35'—, Orbán Ferenc 10'—, Szedner József 10'—, Ujváry János 10'—, Stefáni József 16'—, Mittelmann Izidor 20'—, Balogh József 10'—, Gaal Péter 7'—, Rozsondai Béla 15'—, Varga Imre 10'—, Feleky Géza 19'—, Schöck Károly 20'—, Androvicsky Imre 16'—, Tóth Sándor 10'—, Szelezcky Vilmos 20'—, Rames Jaroslav 20'—, Fucker József 18'—, Richter Márton 18'—, Hörbe Konrad 9'—, Kun Mihály 9'—, Tolnai Lajos 7'—, Riczko Sándor 18'—, Schuster Ágoston 9'—, Schmuckler Lipót 10'—, Nyul Dezső 11'—, Halmi Sándor 11'—,

Bálint Ödön 10'—, Deák József 18'—, Babaz Henrik 5'— kor., összesen 548'— kor., mely az Általános Fogyasztási Szövetkezettel van gyümölcsözőleg elhelyezve.

MELLÉKLETEK

Mellékleteink. Karácsonyi számunk mellékleteinek bírálatánál szakbizottságunk elsősorban örömeink adott kifejezést a tanfolyamunkon előállított vázlatok alapján készült mellékletek felett. Ezek bizonyosságát szolgáltatják annak a lelkes buzgalomnak, melylyel az előadók tanulni vágyó kollégáinkat oktatják s annak a szorgalomnak, melylyel a hallgatók az előadásokat látogatják s a gyakorlatokban részt vesznek. A rövid idő alatt elért eredmény nagyon meg lehetünk elégedve s a legszebb eredményekre jogosító várakozással nézhetünk a jövő elé s hogy ez a jövő tényleg olyan legyen, amelyet az eddigi eredmények remélni engednek, kérnünk kell előadóinkat, hogy az eddigénél még fokozottabb szeretettel vezessék az előadásokat, amire az elért eredmények

bizonyos ideig így állatjuk. A belövőpapírnak a példányszám-papírnál nagyobbak kell lenni, hogy a papírszeletek esetleges elhuzakodás ellen védve legyenek. Az elülső és oldalsó illesztékeknek minden formánál egyforma állásuaknak kell lenni. Rosszul vágott papír ebben az esetben a beillesztést nem befolyásolhatja. Fontos dolog arról is meggyőződést szerezni, vajjon a berakó-tetődeszka elég erősen áll-e. A legkisebb eltérés is nagy kellemetlenségeket okozhat. Mihelyt a nyomtatást folytatjuk, többé ne nyitogassuk a formát. Ha mégis szükséges, a példányszám iveau ezt valamely jellel jelezzük. Közbe-közbe nem árt egy-egy ivet, amelyet a nyomás megkezdésekor nyomtunk, még egyszer átengedni a gépen, hogy így is meggyőződjünk a pontosságról. Ha egyformán járattuk a gépet, akkor biztos a siker.

RASOFSZKY A.

VILÁGFORMÁTUM

„Die Brücke“ névvel 1911-ben egyesület alakult, amelynek az a törekvése, hogy a szellemi munkát szervezze és egyuttal megszabadítsa a gépies tennivalóktól. Különösen érdekelhet bennünket nyomdászokat a „Brücke“ ajánlotta „világformátum“. Nem tartjuk érdektelennek ennek a tervnek jelentőségét és gyakorlati jogosultságát — német lapok nyomán azok megjegyzéseivel együtt — közelebről megvilágítani. Egyszerű, egyszerű, matematikai formulából levezetett megállapítása ez a sajtótermékek formátumának, akár kartýáról, akár könyvről, prospektusról, árjegyzékről, újságról van szó. Álljanak itt az egyes formátumok:

I. 1 × 1'41 cm.	IX. 16 × 22'6 cm.
II. 1'41 × 2 cm.	X. 22'6 × 32 cm.
III. 2 × 2'83 cm.	XI. 32 × 45'3 cm.
IV. 2'83 × 4 cm.	XII. 45'3 × 64 cm.
V. 4 × 5'66 cm.	XIII. 64 × 90'5 cm.
VI. 5'66 × 8 cm.	XIV. 90'5 × 128 cm.
VII. 8 × 11'3 cm.	XV. 128 × 181 cm.
VIII. 11'3 × 16 cm.	XVI. 181 × 256 cm.

A matematikai alap a következő: Ha egy 1 cm. oldalsó hosszsal bíró négyzetben meghuzzuk az

átlót (diagonálist), akkor ez kitesz $\sqrt{2} = 1'41$ centimétert.

Ha ezen az átlón új négyzetet létesítünk, akkor ennek az átlója kitesz 2 cm.-t. Ugyanilyen módszerrel folytatva, kapjuk a következő számokat: 2'83, 4, 5'66, 8 stb., vagyis a fentebb felsorolt formátumok számait. A szélességnek a hosszúsághoz való aránya tehát minden formátumnál egyenlő, tudniillik az oldalsó hossznak a négyzet átlójához való arány; minden formátumból meg lehet csinálni a legközelebbi nagyobb formátumot (a dupla szélesség megadja az új hosszúságot), szintugy a legközelebbi kisebbet (a megfelelő szélesség megadja az új hosszúságot). Ez az ujtás igen sok előnnyel jár. Elsősorban megszűnnének a különböző papírfarmátumok; csak egy formátumnak ivoire volna szükség, mert a többi mindezekből lehetne vágni. A gyorsajtóformátumokat csak meghatározott nagyságban szerkesztenék; minden gépgyár egyenlő méretezéssel dolgozna. Minden könyvet és nyomtatványt csak kevés formátumban készítenének, pl. zsebformátum 11'3 × 16 cm., műformátum 16 × 22'6 cm., quartformátum 22'6 × 32 cm., miáltal a könyvek előállítása egyszerűbbé válna és megolcsóbbodna. A szedett nem terjesztenék bizonyos arányokon túl; a szedőgépeken lényeges egyszerűítéseket lehetne elérni. A könyvek számára csak meghatározott formátumu beköötőtblákat kellene készíteni, amely körülmény azoknak tömeges előállíthatását tenné lehetővé és így olcsóbbá tenné azokat. Valamennyi üzleti nyomtatványt, körleveleket, árjegyzékeket mindig hasonló formátumban használnának a cégek. Az illusztrációs anyagok többszöri használhatása (a lemezek egyforma nagysága folytán) is lehetővé válna. Minden könyvet egyes részeire lehetne szétszedni és egyes részekben megvenni; bizonyos könyvrészeket tetszés szerint össze lehetne állítani. Egyéb előnyei: mindennemű publikációknak könnyebb gyűjthetése és jobb áttekinthetősége; könyveknek, nyomtatványoknak, árumintáknak megőrzésénél nagy helymegtakarítás. A formátumok egységessége magával hozná a megőrzésre szükséges szekrényeknek, fiókoknak és egyéb tartóknak a formátummal egyező nagyságát és ebből kifolyólag is sok munkát, időt és pénzt lehetne megtakarítani.

R. K. Z.

is sarkalhatják, a hallgatókat pedig, hogy az előadók önzetlen fáradozásait szívesen fogadják és — saját érdekükben — szorgalommal hálálják meg. — A tanfolyamon kívüli munkákról a szakbizottság egyébként a következő bírálatot adta: A boríték (nyomtatta Gáy Géza, Világosság) kompozíciója és technikai kivitele jó munka. Színezés dolgában a szakbizottság ama véleményének ad kifejezést — amelyet különben a közelmúltban egy más borítéknál is hangoztatott —, hogy szerinte a papír nincs jól megválasztva, mert tüzes színű papíron az ugyancsak tüzes színű festék nem tud érvényesülni. Ez az oka, hogy a narancsárga papíron a pirosan nyomtatott dekoratív rajz nem érvényesül. — *Újévi üdvözlőlapok.* (Szedte Kún Kornél, nyomta Hamburger Mór, Világosság-nyomda.) Jól megoldott szedésmunka, jó színezéssel és jó nyomással, melyeknél különösen kiemelendő a papír síkjába jól beállítottóság. A magyar üdvözlőlapnak elrendezésén kívül a szöveg jó tagoltsága is előnye. Mindkettőnek hatását nagyban lehetett volna fokozni a vékony vonal-keretnek erősebbel való pótlása által.

— *Háromszinnyomatok.* A Rigler-nyomda munkái. Nyomta Lackenbach Arthur. A bolgár népeletből vett sikerült képek, melyek az eredeti színezést hűen visszaadva reprodukáltak. — *Körünk házi estélyének meghívója.* Bíró és Schwarz-nyomda. Az e nyomdából kikerülő munkákon mindenkor bizonyos ujszerűsége való törekvést, merészséget találunk, amihez néha egy kevés szertelenség is társul. E meghívón is a „Meghívó“ sor szertelen ritkítása vonja magára a figyelmet, annál is inkább, mert az alkalmazott betűfaj sem bírja el azt. A hatás sokkal jobb lett volna, ha e sort a középső mező szélességének megfelelően ritkítva helyezték volna el. A baloldali mező feltja hatásában gyengébb a jobboldalinal az alkalmazott beosztás folytán, amit a szövegnek egy sorral való megtoldásával ellensúlyozni lehetett volna. — *Betegpénztári tisztviselőkhöz meghívója.* A rajzát Bíró Mihály készítette; szedte Kún Kornél, nyomtatta Hamburger Mór, Világosság-nyomda. Jó izlésre valló, elegáns munka, melynél a szedett szöveg kitűnő összhangban van a rajzzal. — A *Hans Wunder, Berger és*

Wirth, valamint Gleitsmann E. T. festékgyárak reklámszinnyomatjai a gyárak festékeinek tüzeről, zindusságáról tanuskodnak. — *Magántisztviselőkhöz meghívója.* (Szedte Kún Kornél, nyomtatta Hamburger Mór, Világosság-nyomda.) Jó folthatású szedés, melynél sokaljuk a tulsok verzálzedést, aminek olvasása fárasztó. A színezés is sikerültnek mondható. Az emblém az alkalmazott élénk szín folytán erősen látszik.

ÜZENETEINK

Többeknek. A Grafikai Szemle, Magyar Nyomdászat és a Deutscher Buch- und Steindruckerkarácsonyi számaiban *Curiosus* alálírással megjelent közlemények — mint önk is gondolták — tényleg egy kézről származnak s azok szerzője lapunk főmunkatársa: Gondos Ignác szaktárs volt.

A Magyarországi könyvnyomdászok és rokonszakkabeliek szakköre kiadása. Felelős szerkesztő: Wanko Vilmos. Főmunkatárs: Gondos Ignác. — Világosság könyvnyomda rt. Budapest, VIII. ker., Conti-utca 4. sz.

LESSING-ANTIQUA

MINT KÖNYV- ÉS CÍMIRÁS ELSŐRANGU!

WILHELM WOELLMER'S
BETÜÖNTÖDÉJE ÉS RÉZLÉNIAGYÁRA / BERLIN SW 48

FISCHER ÉS MIKA BETÜÖNTÖDE R.-T. BUDAPEST

VI, RÉVAY-UTCA 6. SZ. TELEFON 28-62

Elvállal egész nyomdai berendezéseket. Célszerű és divatos könyv- és címbetűkből nagy választékot tart. Készletben tart: szerb és héber betűket, körzeteket és kizárásokat, nyomdai szerelvényeket, betűszekrényeket és állványokat a legjobb minőségben. Ajánlja szab. nyomdai vonalzó berendezését táblázatszedéshez. Egy oktáv garnitúra 20 K

Meghívó. A Magyarországi Könyvnyomdászok és Rokonszakmabeliek Szakköre 1913. évi március hó 30-án, délelőtt 1/2 10 órakor a Szakegyesület nagytermében tartja

RENDES ÉVI KÖZGYÜLÉSÉT,

melyre a kör tagjait tisztelettel meghívja a választmány.

A közgyűlés napirendje: 1. Két jegyzőkönyvhitelítő választása. 2. Titkári jelentés a kör egy évi működéséről. 3. Pénztári jelentés a kör pénzügyeiről. 4. Öt számvizsgáló választása. 5. Nyolc tagu szavazatszedő bizottság választása. 6. A tisztviselői kar és a választmány tagjainak újjaválasztása. 7. Indítványok tárgyalása. (Indítványokat a közgyűlés előtt legalább 8 nappal kell írásban benyújtani a választmányhoz; a szabály alól csakis oly természetű indítvány képezhet kivételt, melynek sürgősségét a közgyűlés elismeri.)

FELHIVÁS PÁLYÁZATRA!

Wottitz Vilmos fotocinkografiai műintézete megbízásából a Szakkör szakbizottsága pályázatot hirdet a fentnevezett megbízó cég mindennapi használatára szolgáló

számla szedésére illetve megtervezésére,

mely pályázaton a Szakkör minden rendes tagja résztvehet. Pályázati feltételek a következők:

1. A számla szövege: *Wottitz Vilmos fotocinkografiai műintézete Budapest, IV, Kossuth Lajos-utca 1. szám, Ferenciek-bázára. Telefon 679. Budapest . . . . . — Számla — T. . . . . Fizetendő Budapesten készpénzben levonás nélkül. — Törvénykezési hely peres esetekben Budapest. — Felszólamlások csak közvetlen az átvétel után vétetnek figyelembe. A táblázat rovatainak szövege: Az 1. rovatban: Kelet. A 2. rovatban: Darab. A 3. rovatban: Tárgy. A 4. rovatban: A szállító-jegy száma. Az 5. rovatban: Méret. A 6. rovatban: Ar □ cm.-ként. A 7. rovatban: Korona. A 8. rovatban: fillér.*

2. A számla — tekintettel, hogy reprodukáló műintézet használatára szolgál — rajzzal is kombinálható s legfeljebb két színben tervezendő; alapnyomat és dombornyomat mellőzendő.

3. A számla papírjának nagysága: szélességben 23 centiméter, magasságban 29 centiméter.

4. A megadott szövegen és méreteken változtatni nem szabad; a pályázóknak egyébként is szorosan kell alkalmazkodniuk a feltételekhez és kikötésekhez.

5. Teljes és tiszta kivitelű vázlatokkal is lehet pályázni, de azok csak az esetben vétetnek figyelembe, ha a fenti feltételeknek mindenben megfelelnek; az ilyen vázlatoknál a pályázóknak jelezni kell azon írásfajt és disszítőanyagot, amelyből a vázlat kiszédését kívánják.

6. A pályadíjak: a tervezetért I. díj 50 korona, II. díj 20 korona; a nyomtatás díjazására a Szakkör 20 koronás díja szolgál.

7. A pályadíjak a viszonylag legjobb pályaműveknek ítéltetnek oda s *okvetlenül* kiadatnak, feltételezve, hogy a díjak összegével és számával arányban álló mennyiségű pályamunka érkezik be.

8. A pályaművek idegen kézírással címezve, jelígyével és a pályázó nevét magában rejtő jelígyes levélkével ellátva 1913. évi március hó 30-ig küldendők be a Grafikai Szemle szerkesztőségébe (Budapest, VIII, Conti-utca 4. szám, Világosság-nyomda).

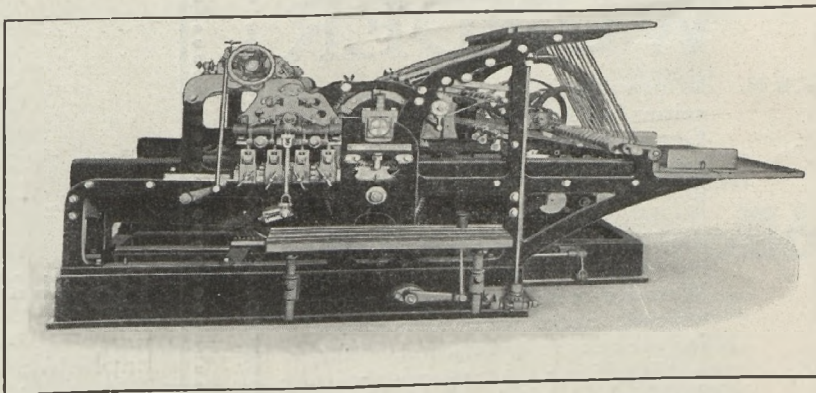

WÖRNER J. ÉS TÁRSA

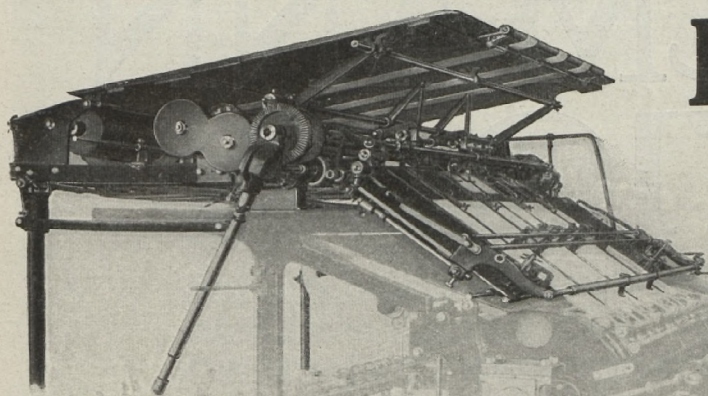
GÉPGYÁRA / BUDAPESTEN

Könyvnyomdai gyors-sajtók vasuti rendszerü menettel. Könyvnyomó gyors-sajtók két- és négy-pályás görgő-járattal. Kromótipiai gyors-sajtók rövidített ivkivezetőkkel és gyűrűs kirakódob segítségével. Kétfordulatu gyors-sajtók előlkirakóval. Könyvnyomdai gyors-sajtók görgő-pályával. Könyvnyomdai kézisajtók és könyvkötészeti gépek

Körforgó nyomógépek újság- és illusztrációnyomásra, meghatározott és változtatható ivnagyságok számára készülnek.

Az éjjeli női munka megszüntetése alkalmából fontos!

ROTARY

ÍVBERAKÓ-KÉSZÜLÉKET

a bel- és külföldi nagyobb nyomdák üzemében eredményesen alkalmazzák az egy- és kétoldali berakáshoz, mivel ezek a gyors-sajtók teljes kihasználását lehetővé teszik, miután a papír a gép működése közben is felrakható. Minden gyors-sajtóhoz hozzászerezhető. Teljesítő képessége 4000 ívig óránként.

SCHROEDER, SPIESS & CO G. M. B. H. LEIPZIG
KÉPVISELŐ: TANZER MIKSA, BUDAPEST, VII, AKÁCFA-UTCA 50. TELEFON 13-70

BERLINI KÖ- ÉS KÖNYV-
NYOMDAI FESTÉKGYÁR

HANS WUNDER

G. m. b. H. Könyv- és könyomdai, fekete és színes festékek. Legjobbminőségű Germania-hengeranyag bármely rendszerű gép számára (körforgógéphez is). Különlegesség: Gloria, (festékpótanyag), a festék lehuzódását meggátolja. Fénykék Perga, nagyon elterjedt s szívesen veszik. Wunder-fekete, fénylik és gyorsan szárad, ezért igen ajánlatos árjegyzékek nyomásához. Könyvkötőfestékek. Átnyomó-papírok: Rekord, berlini és transparent

VEZÉRKÉPVISELŐSÉG ÉS EGYEDÜLI RAKTÁR:
GOLDSTEIN ADOLF, BUDAPEST
VII, KAZINCZY-UTCA 32. SZÁM. TELEFON 23-41

RIGLER JÓZSEF EDE

PAPIRNEMÜGYÁR
RÉSZVÉNY-
TÁRSASÁG
BUDAPEST

Borítékok

minden nagyságban és minőségben kaphatók. Külön készítésű borítékok gyorsan és jutányos áron készíttetnek. Ablakboríték-különlegességek. Gyászkeretű borítékok készítése. A különféle borítékok gyártására a legmodernebb gépek állanak rendelkezésünkre

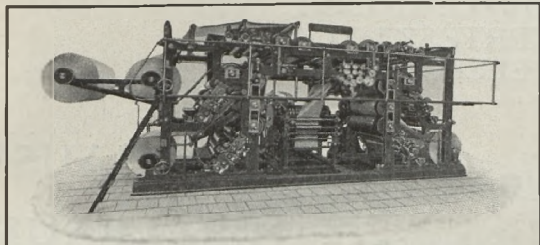
SALZMANN ANTIQUA

A festő és grafikus Max Salzman eredeti rajza. Művésziesen kidolgozott accidens írás. Katalogszedésnek nagyon ajánlható

J.G.Schelter és Giesecke Betűöntőde & Leipzig

Vezérképviselő: Pollák Mór, Budapest V, Géza utca 31/1

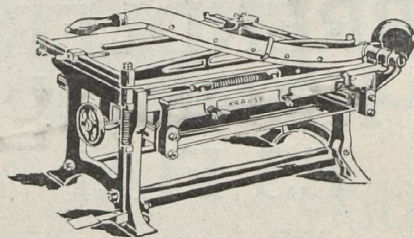
Maschinenfabrik
Augsburg-
Nürnberg A.-G.

Gyorsajtók és nyomdai
körforgógépek

Képviselő Magyarország és Ausztria részére
POLACSEK JÓZSEF
WIEN, IV. BEZ., BELVEDEREGASSE 3.

KRAUSE

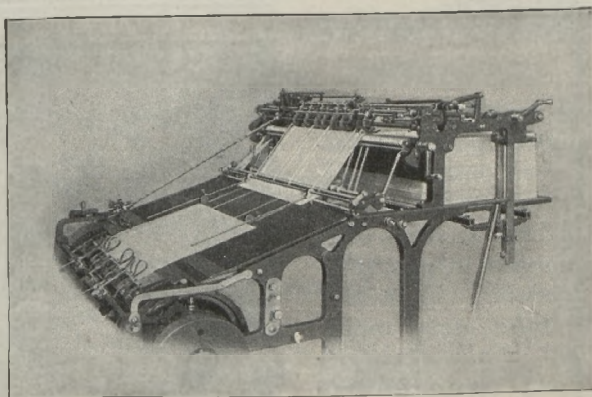
Szab. DHx. jelzésű
papirlemezőllő

Könyvkötődék részére előnyösen ajánlható. Ezt a papirlemezőllőt különösen erős kivitelben gyártjuk, kettős fogasrudvezetéssel és egyenletesen működő leszorítóval, párhuzamos mellő illesztéssel és szab. kettős késztereléssel. Az asztal szélessége 69, hossza 114 cm.

Karl Krause gépgyár Leipzig 13
Képviseli: KAUFMANN GYULA grafikai szaküzlete,
Budapest, VII., Kertész-utca 48. szám. Telefon 75-48

Koenig ívberakójának

előnyei: könnyű kezelés; csekély erőszükséglet, miután **légszivattyu nélkül** működik; az összes papírfajták feldolgozásához alkalmas; önműködő asztalemelés a papírvastagságának megfelelő külön beállítás nélkül; kényelmes alakváltoztatás; önműködő kikapcsoló szerkezet; mozgó oldalilleszték. A gyakorlatban kitűnően bevált és kiváló használhatóságát elterjedettsége bizonyítja.

Koenigs Bogenanleger

Maschinenfabrik

Leipzig

Fabrik in

Guben

CS. ÉS KIR. UDVARI BETÜÖNTÖDE,
RÉZLÉNIAGYÁR ÉS VÉSŐINTÉZET

BRENDLER KÁROLY ÉS FIAI

WIEN, VI. BEZ., MILLERGASSE 23.

Szállít teljes nyomda- és tömöntöde-berendezéseket a legmodernebb anyaggal a legolcsóbb és legkényelmesebb fizetési feltételek mellett

Magyarország és az összes Balkán államok
vezérképviselője:

**Kubinyi János, Budapest, V. ker., Erzsébet-
tér 15. szám, I. emelet. (Marokkói ház.)**

Költséglőirányzatokat és mintalapokat kész-
séggel díjmentesen rendelkezésre bocsájtunk

GRAFIKAI SZAKÜZLET KAUFMANN GYULA

BUDAPEST, VII
KERTÉSZ-UTCA 48. SZ.
TELEFON-SZÁM 7548.

KARL KRAUSE

gépgyár, Leipzig

POPPELBAUM

cs. és kir. udv. betüöntöde

R. GERHOLD

rézmetező műintézetének

**KIZÁRÓLAGOS KÉP-
VISELETE**

**KÖLTSÉGVETÉSSSEL, ÁRAJÁNLA-
TOKKAL DIJTALANUL SZOLGÁL**

HERBST S. FOTOKEMIGRAFIAI MŰINTÉZET

Budapest, VIII, Bezerédi-u. 19 (saját ház)

TELEFON:
JÓZSEF 4-24. SZ.

*A legtökéletesebb és
legjobb gépekkel fel-
szerelt műintézet el-
fogad minden a repro-
dukáló szakba vágó
munkák kifogástalan
kivitelét. Különösen
ajánlja rézbe mara-
tott címke-készítme-
nyeit mindennemű
ipari célokra.*

Különféle klisék
ipari célokra
raktáron

A KRITIKA.

TELEFON:
JÓZSEF 4-24. SZ.

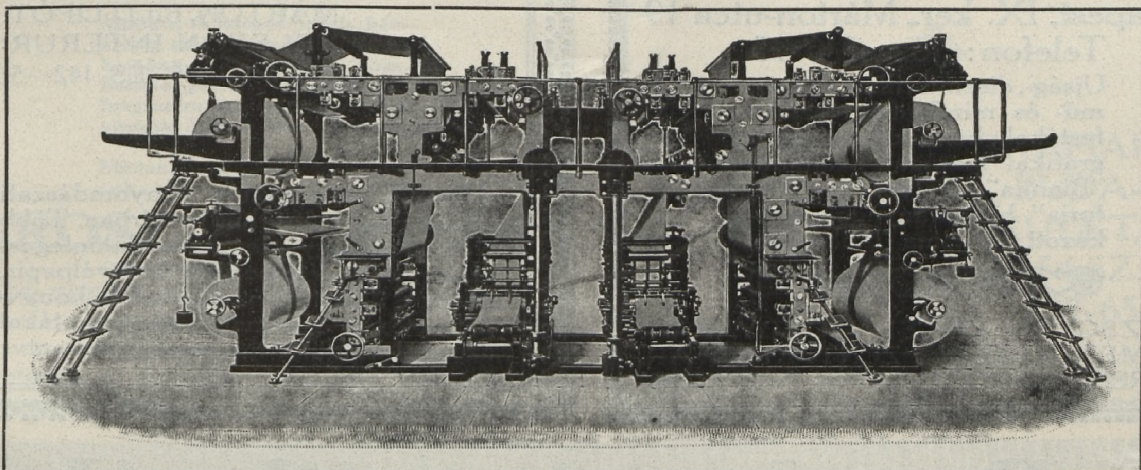
*Szigoru a főnök
szörnyen,
Nem is elégszik meg
könnyen,
Deha jó a klisé-kép
A segédhez szól
ekkép:
„Fiam, mához
három évre
Emelve lesz
a fizetése!”*

Figyelmeztetjük
ciklus-
hirdetésünkre

VOGTLÄNDISCHE MASCHINENFABRIK A-G

PLAUEN I. V.

EURÓPA LEGNAGYOBB KÖRFORGÓGÉPGYÁRA

Legnagyobb munkaképességű 64 oldalas négytekerces, teljesen szalagnélküli körforgógép

64, 60, 56, 52, 48, 44, 40, 36, 32, 30, 28, 26, 24, 22, 20, 18, 16, 14, 12, 10, 8, 6, 4 és 2 oldalas hirlapok nyomtatására és hajtogatására.

Ezen körforgógép-típusból eddig 30 darab részint szállított, részint megrendelés folytán építés alatt áll.

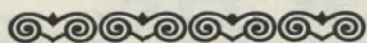
Az utolsó öt év alatt 85 darab

négy- és kéttekerces körforgógép, 64 illetve 32 oldalas lapok nyomtatására szállított, illetve megrendelés folytán épülőfélben van. Felülmúlhatatlan teljesítőképesség!

Mindenféle körforgógépek gyártása ujság-, illusztráció-, mű-, jegy- és hasonló nyomtatványok nyomtatására. A legmodernebb öntődei berendezések. Komplet gyorsöntőgépek Rotoplate. Hajlító- és adjusztálógépek

Számítások és árvetések készsággel adatnak. Képvisező Magyarország és Ausztria részére
PAUL KEIL, WIEN XVIII., WÄHRINGERSTRASSE 135

HENGERÖNTŐ-MŰHELY LAPOS ÉS KÖR-
FORGÓ-GÉPEKHEZ. OLCSÓBB ÉS JOBB
AZ OTTHONI ÖNTÉSÉNél

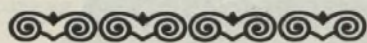
Első magyar könyv-
és nyomdai festék-
és hengeranyag-gyár

Berger és Wirth

Budapest, IX. ker., Márton-utca 19

Telefon: József 6-35

Ujság-, diszmű-, illusztráció-,
mű- és mindenfajta színes
festékek, kencék, bronzok a
grafikai iparágak számára.
"Bianka", "Patent" és "Vik-
toria" hengeranyagok koc-
kázott és sima táblákban.

TÖRZSGYÁR: LIPCSE. FIÓKGYÁRAK:
BARMEN, BERLIN, SZENTPÉTERVÁR,
FLORENZ, PÁRIS, LONDON, NEWYORK

WALDMANN FERENC

BUDAPEST, V,
FALK MIKSA-U.13

PAPIRGYÁRI RAKTÁR

CÉGJEGYZŐK: ACZÉL
MÁRTON, BILD LIPÓT.
TELEFON INTERUR-
BAN 96—19 ÉS 142—51

Állandó nagy raktár a nyomdászati
szakmában előforduló papirban. Több
előkelő papirgyár lerakata. Különleges-
ségek: különféle boríték- és levélpapir,
kromó-, illusztrációs nyomó- és könyv-
papirokbán. Kivánatra papírmintákat
azonnal küldünk ingyen és bérmentve

A Bernhard-antikvából
szedett nyomtatványokból
álló gyűjtemény már megjelent!
Mindegyik nyomtatvány ujszerű
szedésbeli megoldású és színezésű
gyakorlati példa! * Nyomdáknak
kivánatra díjmentesen megküldi:
Flinsch Betüöntőde
Frankfurt a. Main * Szentpétervár

**JULIUS
KLINKHARDT
BETUÖNTŐDÉJE ÉS
RÉZLÉNYIA-GYÁRA
LEIPZIG**

LIEBIGSTRASSE 4-8

Modern és izléses betűk, körzetek stb. elismert elsőrendű kemény anyagokból. Tömöntőde, galvanoplasztika, bélyegmetszés, rézleányár, vésnökintézet, szerszámgyár

Mintakönyveket szívesen küldenek a cég magyarországi képviselői

GROSZ ÉS KALLÓS

GRAFIKAI SZAKÜZLET
BUDAPEST, VIII, JÓZSEF-KÖRUT 9
TELEFONSZÁM 130-31

Nyomdaberendezések minden nagyságban a legrövidebb idő alatt eszközöltetnek

KLISÉK: AUTOTIPIA,
KROMÓTIPIA, FOTO-
TIPIA ÉS FOTOLITO

KÖNIG ÉS TÁRSAI

FOTOCINKOGRAFIAI
MŰINTÉZETE, BUDA-
PEST, VII. KERÜLET,
WESSELÉNYI-U. 54. SZ.
TELEFON-SZ.: 127-65

MINTÁK ÉS VÁZLATOK DIJTALANUL

Az egyszerű, áttekinthető szerkezet, a rendkívül ellentálló alkatrészek, valamint a kitűnő soröntés biztosította a

TYPOGRAPH

szedőgépnél a nagy elterjedését. Az önműködő osztószerkezet ezt a sor-szedő és öntőgépet még jövedelmezőbbé teszi, mint ahogy már eddig volt

Typograph G.m. b. H. Setzmaschinenfabrik Berlin NW. 87
Hulttenstraße 17/20

Magyarországi képviselő: ADLER J., Budapest, I. kerület, Fehérvári-út 16. szám.
Budapesti képviselő: TANZER MIKSA, Budapest, VII. ker., Akácfa-utca 50. szám.

Gleitsmann

Brüsszeli világkiállítás
1910: Grand Prix.
Turini világkiállítás
1911: versenyen kívüli
jurytag.

E. T.

könyv- és
könyomdai festégyárak
Budapest

Különlegesség: gyorsan száradó fekete festékek. Könyvnyomáshoz: CITO. Könyvnyomáshoz PERFEKT. A festékek több minőségben és különféle árakban kaphatók. Színes festékek. Kencék. „Saxonia” hengeranyag.

Képviselei: Tanzer Miksa, grafikai szaküzlet
Budapest, VII, Akácfa-utca 50. Telefon 13-70

LEGRÉGIBB GYORSSAJTÓGYÁR AZ
EGÉSZ BIRODALOMBAN. ALAPITVA
1848. GYÁR: MÖDLING. WIENI FIÓK-
TELEP: III, WEISSGÄRBERSTR. 22—24.

Mödlingi Gyorssajtógyár

ezelőtt: Kaiser L. Fiai R.-T.

Magyarországi képviselet:
Róna József mérnök, szerelő-
és gépműhelye, Budapest, III.,
Bécsi-ut 42. Telefon-szám 54-48.

Egyszerű könyvnyomdai gyorsajtók vasuti és körmozgású menettel. Kromó- és autotipia-gépek frontkirakóval vagy anélkül. Rapid-gyorsajtók görgőjárattal. „Doppel-rapid” Miehle-rendszerű kétfordulatu gyorsajtók. Különleges körforgógépek gyártása. Tökéletes kivitel, gyors és igen könnyű járás. Különféle új és javított gépek nagy raktára.

AUTOTIPIA
FOTOTIPIA

TELEFON 679

Készít horgany- és rézmaratású kliséket a legszebb kivitelben. Házonkívüli felvételeket, úgymint építmények, gépek, tájképek, festmények és iparművészeti tárgyakról a legjutányosabb árak mellett.

FOTOLITO-
GRAFIA

TELEFON 679

RÉZLÉNIAGYÁRTÁS, TÖMÖNTÖDE
ÉS NAGY MECHANIKAI MŰHELY

ELSŐ MAGYAR BETÜÖNTÖDE

GALVANOPLASZTIKA, ÓLOMZÁR-
GYÁRTÁS ÉS BÉLYEGZÖMETSZÉS

Dus raktárt tart magyar és minden idegen ékezetű könyv- és címbetűkből, valamint körzetek, rézléniák és különféle felszerelési anyagokból.

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, VI. KERÜLET,
DESSEWFFY-UTCA 32.
TELEFON 23-70. SZ.

Teljes könyvnyomdai berendezések — gyorsajtókkal egyetemben — a legjutányosabb feltételek mellett, rövid idő alatt foganatosíthatnak.

EGYETEMES TABELLAALAPZAT, CZETTEL ÉS BENDTNER SZABADALMA

**MŰVÉSZI KIVITELŰ
RAJZOK ÉS**

KÖNIG és BAYER-nél
BUDAPEST, VII. KAZINCZY-Ú. 32.
4-83: TELEFON: 4-83.

MINTÁK, AJÁNLATOK ÉS VAZLATOK DIJ-
MENTESEK. FELVÉTEL HAZON KIVÜL IS

Szolid, tartós és megbízható **ZÁRÓKESZÜLÉK!**

„UNIVERSAL-COMBI“

a legelterjedtebb és legkedveltebb biztonsági zárókeszülék öt lyukkal, négyzetű, hasítékos vagy fogkoszorus.

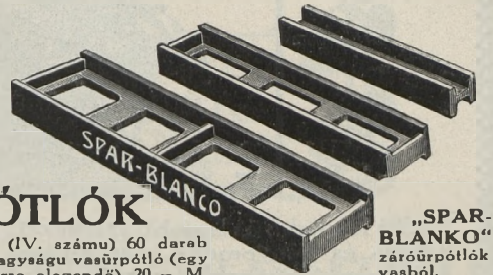
Egyszerű:		Kattós:	
5 cm.	M. 2.40	20 cm.	M. 4.-
10 cm.	M. 2.50	23 cm.	M. 4.-
12 cm.	M. 2.60	25 cm.	M. 4.-
13 cm.	M. 2.70	30 cm.	M. 4.20
15 cm.	M. 2.80	35 cm.	M. 4.30
18 cm.	M. 2.90	40 cm.	M. 4.40

26294

Olcso, könnyű és rendkívül tartós

VAS-ÜRPOTLÓK

Egy készlet (IV. számú) 60 darab különböző nagyságú vasürpótló (egy négyzetméterre elegendő) 20.- M.

„SPAR-BLANCO“
záróürpótlók
vasból.

Kempewerk-gépgyár, Nürnberg

Különlegességei: tömítődei, chemigrafiai és galvanoplasztikai gépek és a nyomtatóiparban használatos mindennemű vasanyagok. Magyarországi képviselő: GOLDSTEIN ADOLF grafikai szaküzlet, Budapest, VII., kerület, Kazinczy-utca 32. szám. Telefon 23-41.

Ne vásároljon semmiféle

Ha bármilyen gépjavításra van szüksége szólítsa fel a **József 11-91** telefonszámot

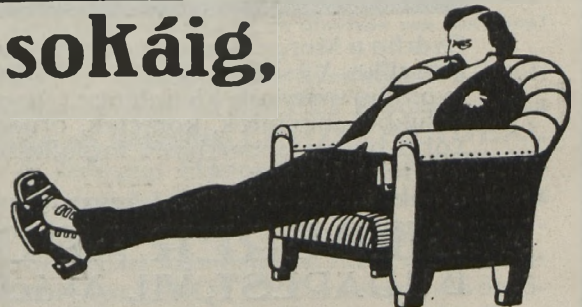
perforálógépet, perforálóléniát, számláló és számozógépet lábhajtásra, kézi számozókészüléket, jegynyomó-, számozó- és fűzőgépet, sodronyt, vágógépet, karton- és papírlemezvágoóllót stb., mielőtt árajánlatot nem kérne a

Herrmann és Karig gépgyártótól

Budapest, VIII. kerület, Mária-utca 24-26. szám

Ne gondolkodjék sokáig,

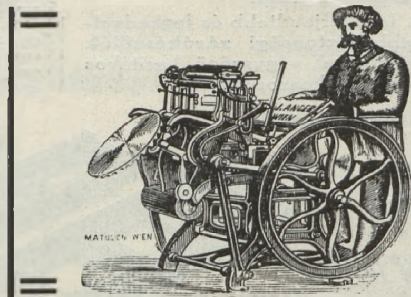
hanem forduljon **KALLÓS ÖDÖN** grafikai szaküzletéhez (Budapest, VI., Vörösmarty-utca 69-71. szám), ott a legjobb minőségben biztosan megtalálja mindazt, amire könyvnyomdai üzemében szüksége van.

Képviseletek: Genzsch & Heyse betüöntőde, Hamburg-München; C. IRüger rézléniagyár Leipzig; Springer & Möller festégyár, Leipzig-Leutsch; A. Hogenforst gép- és szerszámgyár, Leipzig.

GÉPGYÁR ÉS VASÖNTŐDE
WIEN-HERNALS, HAUPTSTR. 122

Josef Anger & Söhne

Szállít legujabb és legjobb szerkezetű gépeket könyv- és könyomdák, papirgyárak, könyvkötők, üzleti könyveket készítő gyárak, dobozgyártók részére legolcsóbban s a legkedvezőbb fizetési feltételekkel. Magyarországi képviselő

Silberer Adolf, grafikai szaküzlet Budapest, VII, Akácfa-utca 45. Telefon 152-11

CINKOGRAFIAI
MŰINTÉZET

KOBLINGER GYULA

BUDAPEST, VII. KER.,
CSENGERY-UTCA 22.
TELEFON-SZÁM 14-61

KÉSZIT MINDENMŰ KLISÉKET MŰVEKHEZ, FOLYÓIRATOKHOZ, VALAMINT ÁRJEGYZÉKEKHEZ, HIRDETÉSEKHEZ. ÉPÍTÉSZETI STB. TERVEKET FOTOLITOGRAFIAILAG SOKSZOROSIT

STEMPEL D.

BETŰÖNTŐDE • R.-T. • FRANKFURT AM MAIN

RÉZLÉNIAGYÁR

Gyártja a Mergenthali szedőgépbetűit kézi szedésre való használatra. Galvano-plasztika. Vésnöki intézet. — Kiválóan szép és praktikus újdonságok a modern nyomdai munkák kiviteléhez, úgymint: könyv-, akcicens-, körlevél- és írott betűkből, iniciálék, körzetek, ornamentek, díszítések, polytypok, vignetták stb. Több ötszáz személynél foglalkozásban. Kivitel minden országba. Ékezetek minden nyelvhez. Költségajánlással és mintákkal készséggel szolgál a magyarországi vezérképviselőt

SILBERER ADOLF, grafikai szaküzlet
BUDAPEST, VII, Akácfa-utca 45. Telefon 152-11

FŐKÉPVISELET ÉS ÁLLANDÓ RAKTÁR
MÜLLER TESTVÉREK
 BUDAPEST, V, SÓLYOM-UTCA 13. SZÁM

WOTTITZ MANFRÉD
 Budapest, V, Bálvány-utca 12. Telefon 18-99.
 Dombornyomásokhoz való stanznik, fototipiák,
 kemigrafiák, autotipiák, klisék három- és négy-
 színű nyomáshoz. Fényképfelvétel házon kívül

Gutenberg-Haus Gebr. Geel, grafikai szaküzlet

Wien VII₂, Lerchenfelderstr. 37

TAVIRATI CIM: GEEL, WIEN. FIÓKTELEP:
 PRÁGÁBAN. ALAPITTATOTT 1884. ÉVBEN.

MAGYARORSZÁGON KÉPVISELI: KRAMMER
 LIPÓT, BUDAPEST, VI, BAJNOK-UTCA 26. SZÁM

AZ EREDETI MERGENTHALER

LINOTYPE

A Mergenthaler Setzmaschinen-Fabrik

L & M kétturás

Gutenberg-gyorsajtói

1700—2400 példány óránkénti
 nyomóképességgel. — Kétturás

Centurette-gyorsajtók

óránkénti 3000 példány nyomó-
 képességgel.

SORSZEDŐ- ÉS ÖNTŐGÉPEK

kizárólagos árusítói Magyarországon, Ausztriában és a Balkán-
 államokban. Eddig több mint 25,000 db Linotype van üzemben!

A LINOTYPE kilencféle kivitelben készül:
 Egy- és kétbetűs nagy LINOTYPE sorszedő- és
 öntőgép Egy- és kétbetűs LINOTYPE-IDEAL
 sorszedő- és öntőgép. Hárombetűs LINOTYPE
 sorszedő- és öntőgép. Két- és hárombetűs kettős
 táru LINOTYPE sorszedő- és öntőgép, négy-
 és hatféle betűtípus szedéséhez. Két- és három-
 betűs hármastáru LINOTYPE sorszedő- és öntő-
 gép hat illetve kilencféle betűtípus szedéséhez.

HERMANECI PAPIRGYÁR

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST VI, GYÁR-U. 38

GYÁRT: FINOM, FAMENTES
IRODAI ÉS MERITETT, RAJZ-
ÉS SZINES PAPIROKAT, STB.
ROTÁCIÓS PAPIR GYÁRTÁSA

DR. WEINWURM-ANTAL

— 35 BUDAPEST, IV. KÁROLY-UTCA. 3. — 222

ALAPÍTÁSTOTT
• 1864 •

TELEFON 32
• 1700 •

KÉSZIT
CINKOGRAFIAI
CHROMO-
AUTOTIPIAI
KLISÉKET

LEGGONDOSABB
KIVITELDEK

HÁZONBIVÉLI
FÉNYKÉP-É.S.É.
FŐLVÉTELEKET

GLAFERFÉNYEK
IPARMŰVÉZETI
FÁBIKÁK, ÉPÜL-
TEK ÉS BELSŐ DE-
KORÁCIÓKRA.

— ELSŐ —
MAGYARORSZÁGI

FÉNYKÉPÉSZETI

— ÉS —
CINKOGRAFIAI

SORSZOROSÍTÓ-
MŰINTÉZETE

YONN ELSŐRANGU
NYŰVÉZÉS.

KÁROLY-UTCA 3. szám BUDAPEST KÁROLY-KÖRUT SAROK

MODERN KÖNYVKÖTÉSZET ÉS ARANYOZÓ MŰINTÉZET

KLEIN FERENC ÉS TÁRSA

BUDAPEST, VI, DESSEWFFY-UTCA 43. SZÁM. TELEFON 54-46

Admiral! Utolsó ujdonság!

*A legsikerültebb betüöntődei termék! Előkelő
metszése és formája miatt rendkívül hatásos!*

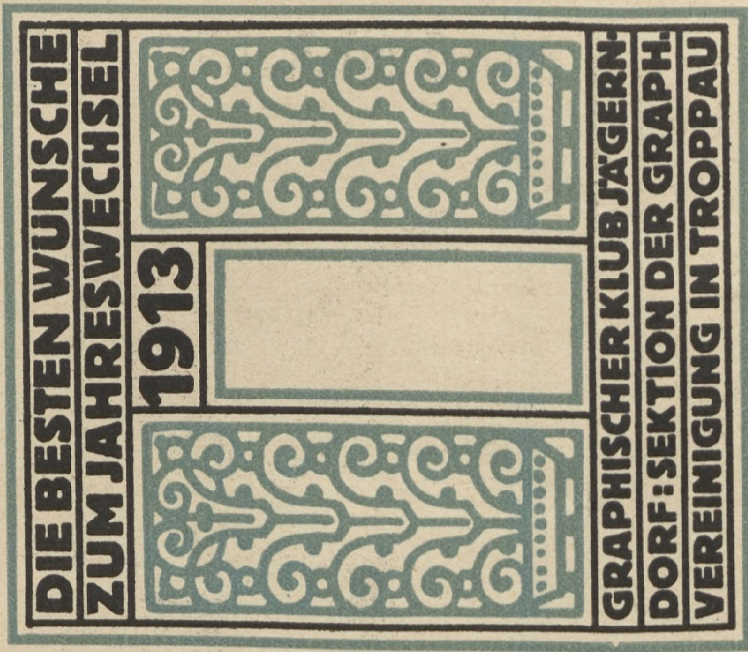
Wilhelm Woellmer's betüöntődéje
és rézlénia gyára : Berlin SW 48

Szemelvények az
idei ujévi üdvözlő
lapokból

Legjobb kívánatait

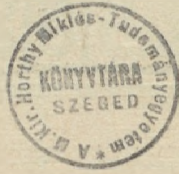
1913

• tolmácsolja
• Spitz Adolf
• Pesti Floyd-nyomda

BUÉK
KLEIN MÓR
ARAD

1913

Szemelvények az idei újévi
üdvözlő lapokból

AZ ÉVFORDULÓ
ALKALMÁBÓL
LEGŐSZINTEBB
JÓKIVÁNATAIT
TOLMÁCSOLJA
JÁNOSI PÉTER (LÉGRÁDY)

MCMXIII

ZÚJESZTENDŐ
ALKALMÁVAL
SOK-ÖRÖMET
KIVÁN-SZIVES
ÜDVOZLETTEL
FEKETE-GÉZA
BUDAPEST-1913

AZ ÉVFORDULÓ
ALKALMÁBÓL
SZERENCSEKIVÁNATAIT
KÜLDI EZERKILENC SZÁZ
TIZENHARMADIK ÉVRE
LENCSE ANTAL

Ide
hallqasatok!

• 1917 • **JULIUS** • 1917 •

Bergely napfár	JEGYZETEK	Görög napfár
17		4
18		5
19		6
20		7
21		8
22		9
23		10
24		11
25		12
26		13
27		14
28		15
29		16
30		17
31		18

1913 DECEMBER

HÉTFŐ.....**22**.....

KEDD.....**23**.....

SZERDA.....**24**.....

CSÜTÖRTÖK.....**25**.....

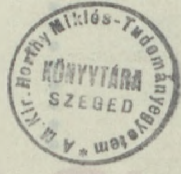
PÉNTEK.....**26**.....

SZOMBAT.....**27**.....

VASÁRNAP.....**28**.....

18	
17	
16	
15	
14	
13	
12	
11	
10	
9	
8	
7	
6	
5	
4	
3	
2	
1	
	JEKAVALEK

AVSZÁMBYÁB 85
 SZÁMBYÁB 75
 BÉNYEK 50
 CSOTÓRÓDÁS 32
 SZÉKSZ 24
 KEDD 33
 HELD 33

1913 DECEMBER

1913	JANUÁR	31 nap
12	VASÁRNAP	Protestáns naptár Január 12–18.
13	HÉTFŐ	12 Tacián 13 Vidor 14 Bódog 15 Laski János 16 Marcel 17 Antal 18 Pirooska
14	KEDD	Görög naptár December 30–31. Január 1–5.
15	SZERDA	30 Anizia sz. vt. 31 Melánia 1 Jan. Ujév1913 2 Szilveszter 3 Gordius 4 Teoktisztusz 5 Teona
16	CSÜTÖRTÖK	Izraelita naptár Sebath 4–10.
17	PÉNTEK	4 5 6 7 8 9 10 S. Besal.
18	SZOMBAT	☉ Első negyed: 15-én 5 óra 2 p.- kor délután Január hó 15-én: 2 ^o /o-os szerb sj. — Szerb 10 frankos sj. — Herceg Salm- sorj. huzásai

1913. ÉV **DECEMBER** 31 NAP

JEGYZETEK

19
VASÁRNAP

20
HÉTFŐ

21
KEDD

22
SZERDA

23
CSÜTÖRTÖK

24
PÉNTEK

25
SZOMBAT

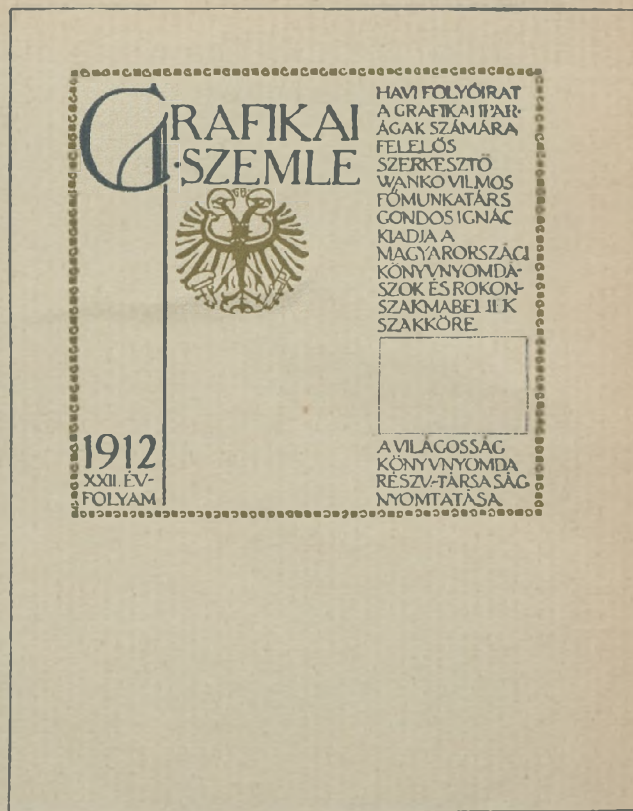
JEGYZETEK

„Vázlat II”

III. díj szedéscérré

„Kiszedhető vázlat B”

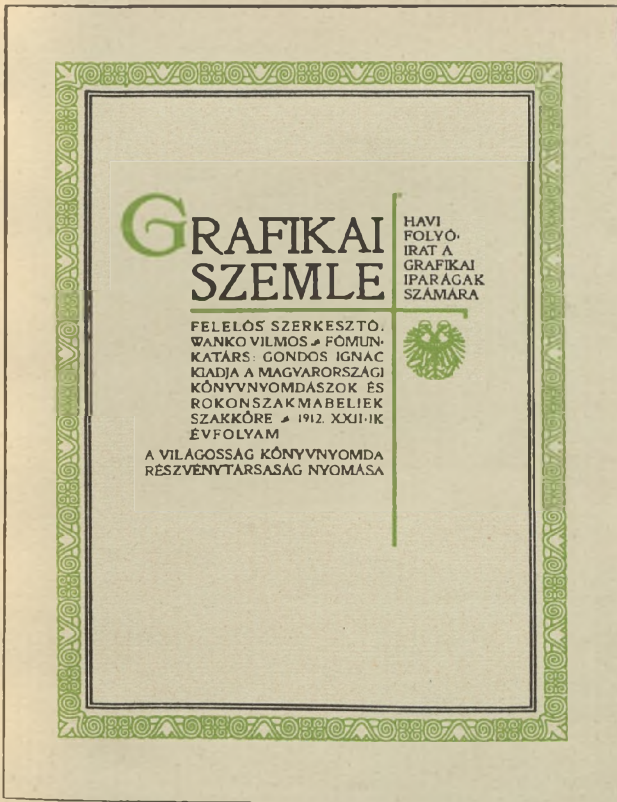

„Kiszedhető vázlat C”

A Grafikai Szemle belső címlapjára kiírt pályázaton résztvett jobb munkákból

„Egyesüli erővel”

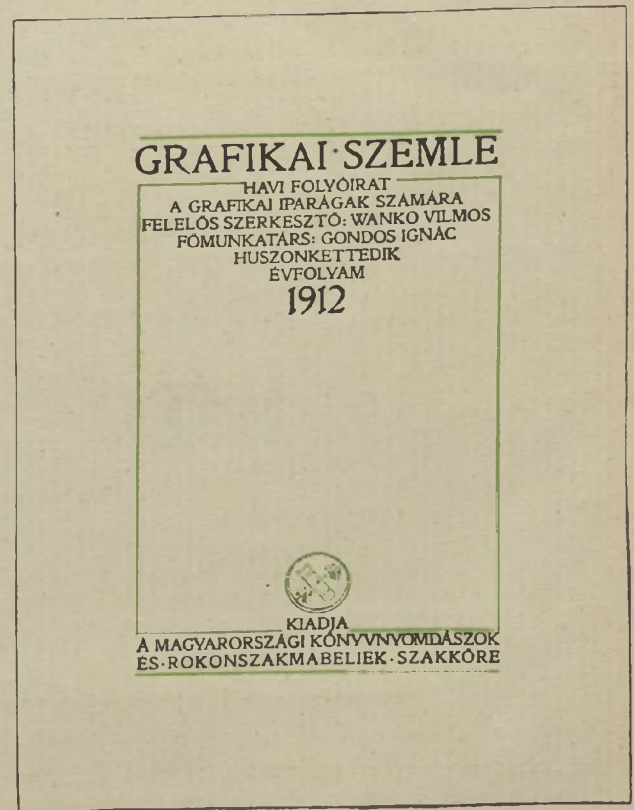
I. díj a nyomtatásért

„Lilíom”

„Semmiből valamit”

„99”

II. díj szedésért

ERFURTI magkereskedés

Graubmann Sándor
Szombathely

Korvin Testvérek
Budapest :: VI
Révay-utca 14

GRAFIKAI · SZEMLÉ

HAVI FOLYÓIRAT A GRAFIKAI
IPARÁGAK SZÁMÁRA · FELELŐS
SZERKESZTŐ: WANKO VILMOS
FŐMUNKATÁRS: GONDOS IGNÁC

HUSZON-
KETTEDIK
ÉVFOLYAM
1912

KIADJA: A MAGYARORSZÁGI
KÖNYVNYOMDÁSOK ÉS
ROKONSZAKMABELIEK
SZAKKÖRE · BUDAPEST

„0”

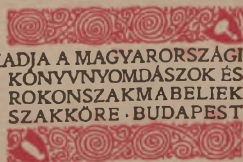
1912

GRAFIKAI · SZEMLÉ

HAVI FOLYÓIRAT A GRAFIKAI IPARÁGAK
SZÁMÁRA · FELELŐS SZERKESZTŐ: WANKO
VILMOS · FŐMUNKATÁRS: GONDOS IGNÁC
KIADJA A MAGYARORSZÁGI KÖNYVNYOMDÁSOK
ÉS ROKONSZAKMABELIEK SZAKKÖRE
HUSZONKETTEDIK ÉVFOLYAM
VILÁGOSSÁG KÖNYVNYOMDA
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
NYOMTATÁSA

„N”

KIADJA A MAGYARORSZÁGI
KÖNYVNYOMDÁSOK ÉS
ROKONSZAKMABELIEK
SZAKKÖRE · BUDAPEST

GRAFIKAI · SZEMLÉ

HAVI FOLYÓIRAT A GRAFIKAI
IPARÁGAK SZÁMÁRA · FELELŐS
SZERKESZTŐ: WANKO VILMOS
FŐMUNKATÁRS: GONDOS IGNÁC

HUSZONKETTEDIK
ÉVFOLYAM · 1912

STADLER BÉLA

MŰASZTALOS
KÉSZÍT TELJES LAKÁS-
BERENDEZÉST A LEG-
MODERNEBB KIVITEL-
BEN ÉS ANTIKBUTOR-
NAK HŰ UTÁNZATÁT.

BUDAPEST, VIII. KERÜLET, FŐHERCEG
SÁNDOR-UTCA 22. TELEFONSZÁM 1-11

Tervezte Mihalik Gusztáv

Müller Testvérek

**vegyészeti festékgyára Budapest
V. kerület, Sólyom-utca 13. szám**

*Tinta, tus, pecsét-
viasz, olaj-, bronz-,
akvarell-, művész-,
temperafestékek és
ecsetek, ugyszintén
többszínű írógép-
szalagok raktáron*

Budapest, 191.....

Tervezte Mihalik Gusztáv

STADLER BÉLA

MÓRAHATÁRI
KÖNYVTÁR
SZÉKESFEHÉRVÁR
KÖNYVTÁR
SZÉKESFEHÉRVÁR
KÖNYVTÁR
SZÉKESFEHÉRVÁR

HORVÁT LAJOS

GRAFIKAI SZAKÜZLETE · BUDAPEST

VI. DÁVID UTCA 8 · TELEFON 123-09

VEZÉRKÉPVISELETEK: BETÜK: BAUERSCHÉ GIÉSSEREI · RÉZ-
LÉNIÁK: ZIEROW & MEUSCH · NYOMDAGÉPEK: A. HOGENFORST
GYORSSAJTÓK: MASCHINENFABRIK JOHANNISBERG · ELVÁLLAL
TELJES NYOMDA BERENDEZÉSEKET · ÁLLANDÓ NAGY RAKTÁR
ÚJ ÉS HASZNÁLT GÉPEKBEN, SZERELVÉNYEKBE, ANYAGBAN

SÁR, ZELINKA ÉS TÁRSA

Budapest, X. kerület,
Halom-utca 12. szám
Telefon József 1900

Vesz mindennemű papírhulladékot papírgyártási célra. Szállít
mosott és fertőtlenített géptisztító rongyot előnyös árban!

BAUER

FRANKFURT A. M. ÉS BARCELONA

ALAPITVA 1837

**A LEGRÉGIBB ÉS LEGSZÁLLÍTÓ-
KÉPESEBB BETÜÖNTŐDE**

300 MUNKÁS ÉS HIVATALNOK · LEGMAGASABB
KITÜNTETÉSEK: ÁLLAMI-ÉREM, GRAND PRIX STB

Vezérképviselő Magyarországra részére:

HORVÁT LAJOS, BUDAPEST, VI. DÁVID-UTCA 8

A világ legrégebbi, leghíresebb és legnagyobb nyomdai festékgyára

Lorilleux Ch. és Társa

Iroda és raktár: Budapest IV, Ferenc József-rakpart
27. szám. Telefon 37-58 és 93-29.

Alapítva 1818. évben.
13 gyár és 60 lerakat az egész világon.
Az 1899. és 1900. évi párisi világkiállításon versenyen kívüli jurytag. Grand Prix: St. Louis 1904, Lüttich 1905, Milano 1906 és Brüsszel 1910. évben

Magyarországi gyár: BUDA-
FOKON, Budapest mellett.

Fekete és színes festékek a kö- és könyvnyomdai, könyvkötészeti és valamennyi grafikai szakma részére. Arany- és ezüsfestékek. Másolófestékek. Hengeranyagok és azoköntése. Kencék. Preparált papírok könyvnyomdák részére.

BETÜÖNTÖDE

GENZSCH ÉS HEYSE

Hamburg · München

ajánlja egyenvonalra (Normalschriftlinie) öntött elismert legjobb gyártmányu hatásos betűit és diszitményeit művekhez és accidenzmunkákhoz

PÁRIS 1900: ARANY ÉREM
ST. LOUIS 1904: NAGY DIJ
BRÜSSEL 1910: GRAND PRIX

Vezérképviselő Magyarország és Ausztria területén:

Kallós Ödön, Budapest VI, Vörösmarty-utca 69-71